

Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ СУЧАСНОЇ НАУКИ ТА ОСВІТИ

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції
викладачів і студентів Донбаського державного педагогічного
університету, учителів та учнів загальноосвітніх закладів

Випуск 13

*Частина 1. Круглий стіл
«Нова українська школа: теорія і практика (обмін досвідом)»
(м. Слов'янськ, 02–05 квітня 2021 р.)*

Затверджено
на засіданні Вченої ради ДДПУ.
Протокол № 6 від 18.03.2021 р.

Редакційна колегія:

Г. І. Бондаренко – кандидат педагогічних наук, доцент, консультант комунальної установи «Міський центр професійного розвитку педагогічних працівників» Дружківської міської ради Донецької області;

В. А. Глущенко – доктор філологічних наук, професор; завідувач кафедри германської та слов'янської філології Донбаського державного педагогічного університету;

О. О. Клець – учитель російської мови та літератури, української мови та літератури, зарубіжної літератури Краматорського навчально-виховного комплексу «Загальноосвітня школа І–ІІІ ступенів № 6 – дошкільний навчальний заклад» Краматорської міської ради; учитель вищої кваліфікаційної категорії, старший учитель; кандидат філологічних наук;

Н. М. Маторіна – кандидат філологічних наук, доцент; доцент кафедри германської та слов'янської філології Донбаського державного педагогічного університету;

Н. І. Овчаренко – кандидат філологічних наук, доцент; доцент кафедри української мови та літератури, декан філологічного факультету Донбаського державного педагогічного університету;

І. А. Решетова – кандидат педагогічних наук, доцент; доцент кафедри менеджменту, вчений секретар Донбаського державного педагогічного університету;

А. А. Рубан – кандидат філологічних наук, доцент; доцент кафедри російської мови та літератури Донбаського державного педагогічного університету;

Н. І. Тесленко – учитель української мови та літератури вищої кваліфікаційної категорії, старший учитель, заступник директора з навчально-виховної роботи Слов'янської загальноосвітньої школи І–ІІІ ступенів № 5 Слов'янської міської ради Донецької області.

П 278 Перспективні напрямки сучасної науки та освіти: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції викладачів і студентів Донбаського державного педагогічного університету, учителів та учнів загальноосвітніх закладів / відп. ред. А. А. Рубан. Слов'янськ: ДДПУ, 2021. Вип. 13. Ч. 1: Круглий стіл «Нова українська школа: теорія і практика (обмін досвідом)» (м. Слов'янськ, 02–05 квітня 2021 р.). 137 с.

Розглядаються пропозиції щодо змін в освіті, обмін досвідом стосовно їх впровадження з метою формування конкурентоспроможних учнів, здатних вільно та швидко адаптуватися в умовах інформаційного суспільства та європейської інтеграції України.

Збірник розраховано на наукових робітників, викладачів вишів, учителів, аспірантів, студентів тощо.

ЗМІСТ

Агамір'ян Н. М. ЗВ'ЯЗОК ДІЄСЛОВА З ІМЕННИКОМ У РЕЧЕННІ (урок української мови за казкою «Лисиця та рак», 3 клас НУШ).....	5
Барабаш Л. М., Пономаренко Г. А. STEM-ОСВІТА ЯК ШЛЯХ ДО РОЗВИТКУ ОБДАРОВАНОСТІ ДИТИНИ	9
Барабаш М. Г. ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ЯК ОДИН ІЗ ШЛЯХІВ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УРОКУ	16
Басова Н. Г. НАБУВАЄМО ДОСВІДУ. РОБОТА З ДАНИМИ (математика, 1 клас)...	20
Безкровна Н. В. «ТИ І ТВОЯ СІМ'Я» (виховна година).....	24
Білик Н. О., Чистіков О. І. ТЕХНОЛОГІЯ ПРОВЕДЕННЯ УРОКІВ ФІЗИКИ ТА АСТРОНОМІЇ З ВИКОРИСТАННЯМ СУЧАСНИХ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ (майстер-клас).....	31
Бондаренко Г. І. ЗБІРКА І. ФРАНКА «ЗІВ'ЯЛЕ ЛИСТЯ» ЯК ВИЯВ ВИСОКОЇ МОРАЛІ ТА ЕТНІЧНИХ ПОЧУТТІВ ЗАКОХАНОГО ЮНАКА	36
Бороденко Т. В. ВЕЛЕТЕНЬ У ЦАРСТВІ ЛЮДСЬКОЇ КУЛЬТУРИ	40
Борсук Н. В., Куплевацька С. О. МІНІАТЮРА «НУШ ОЧИМА ВЧИТЕЛІВ».....	43
Василенко Н. С. МЕНТОРСЬКА РОБОТА В ЗЗСО НА ОСНОВІ ВЛАСНОГО ДОСВІДУ	51
Василина-Тимофєєва В. В. ТЕХНОЛОГІЯ ОЗДОБЛЕННЯ АПЛІКАЦІЇ, ВИРОБУ З АПЛІКАЦІЄЮ. КІНЦЕВА ОБРОБКА ВИРОБУ. ДОГЛЯД ЗА ВИРОБОМ (трудове навчання, 5 клас).....	55
Волжина А. О. КУРІННЯ ЧИ ЗДОРОВ'Я – ВИБИРАЙТЕ САМІ!	60
Гавілей О. О. КОЛІЗІЯ МОРАЛЬНОГО І НАЦІОНАЛЬНОГО-КУЛЬТУРНОГО ВИБОРУ В ОБРАЗАХ СИНІВ ТАРАСА БУЛЬБИ (українська література, 9 клас).....	64
Голубенко Ю. П., Захарова В. Л. ВИМОВА І ПРАВОПИС СЛІВ З НЕНАГОЛОШЕНИМИ <i>Е, И</i> , ЩО НЕ ПЕРЕВІРЯЮТЬСЯ НАГОЛОСОМ. УМІННЯ ПРАЦЮВАТИ З ОРФОГРАФІЧНИМ СЛОВНИКОМ (українська мова, 4 клас).....	69

Гринько І. М. ЦИФРОВІЗАЦІЯ ШКІЛЬНОЇ ПРИРОДНИЧОЇ ОСВІТИ – ШЛЯХ ДО ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ЗНАТЬ ТА ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧНІВ.....	73
Дмитренко М. О. ФРАЗЕОЛОГІЯ МОГО МІСТА (Літературне краєзнавство: перспективи вивчення)	78
Єремєєва М. В. Я РОЗМОВЛЯЮ УКРАЇНСЬКОЮ	80
Єрмоценкова В. Е. РОДИНА – ОСНОВА ЖИТТЄВИХ ЦІННОСТЕЙ (виховна година).....	84
Єрмоєнко Л. І. «ПЕРЕВЕРНУТЕ НАВЧАННЯ» ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗАНЯТТЯ	87
Житнік Ю. В. «НАВКОЛОСВІТНЯ ПОДОРОЖ КОЗАКІВ У ПОШУКАХ ЩАСТЯ» (сценарій відкритого виховного заходу до Дня української мови для 5–11 класів).....	90
Заяц В. М., Харченко І. В. ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ГРА «ЗІРКОВА ГОДИНА» (виховний захід).....	92
Зеленська А. В. «15 +, або СУТОДІВОЧА РОЗМОВА...»	100
Івкова О. С. ВІЗЕРУНКИ ВИШИВКИ, ВІЗЕРУНКИ ТАНЦЮ (День вишиванки у хореографічному гуртку)	104
Капустіна В. В. «БАГАТО Є В ТОБІ ЩЕДРОТ, МОЯ УКРАЇНО ЧОРНОБРОВА» (інтелектуально-розвивальна гра з дітьми старшого віку за участю батьків).....	108
Кладієва Г. А. ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ З ОБДАРОВАНИМИ ДІТЬМИ.....	112
Клець О. О., Соколова О. М., Шипілова Г. В. АНАЛІЗ ПОЕЗІЙ ЗАРУБІЖНИХ АВТОРІВ З УРАХУВАННЯМ КОМПАРАТИВНО-КУЛЬТУРОЛОГІЧНОГО АСПЕКТУ	116
Клименко О. В. ТВАРИНИ (англійська мова, 1 клас)	121
Коваленко Н. І. ЯК ДИКІ ТВАРИНИ СТАЛИ СВІЙСЬКИМИ? («Я досліджую світ», 3 клас, НУШ).....	126
Кожанова Л. О. КАЛЕЙДОСКОП ЗИМОВИХ ІГОР (конспект заняття з розвитку мовлення з використанням прийомів мнемотехніки для дітей старшого дошкільного віку).....	131
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ	134

Агамір'ян Н. М.

ЗВ'ЯЗОК ДІЄСЛОВА З ІМЕННИКОМ У РЕЧЕННІ
(урок української мови за казкою «Лисиця та рак», 3 клас НУШ)

Мета: вчити учнів виділяти в тексті дійових осіб, давати їм характеристику; визначати головну думку прочитаного; закріплювати вміння правильно оцінювати поведінку персонажів; знаходити причинно – наслідкові зв'язки; формувати навички критичного мислення, розвивати пам'ять, увагу; виховувати шанобливе ставлення один до одного, повагу до слабшого; виховувати інтерес до казок.

Обладнання: цеглинки LEGO, конверти із завданнями для парної та групової роботи, мультимедійна презентація, підручник «Українська мова та читання» за редакцією М. І. Чабайовської.

Очікувані результати уроку: Після цього заняття учні зможуть:

- пояснювати, що таке казка;
- свідомо читати текст казки «Лисиця та рак»;
- висловлювати та аргументувати передбачення щодо тексту;
- характеризувати героїв та оцінювати їх вчинки;
- обґрунтовувати власну думку;
- формулювати своє ставлення до подій та героїв казки.

Хід уроку.

Вступна частина

1. Ранкове коло

Вцьому класі друзі всі: я, і, ти, і, ми, і всі.

Добрий день тому, хто зліва, добрий день, тому, хто справа.

Добрий день тому, хто з нами – ми одна сім'я!

Посміхнись тому, хто зліва, посміхнись тому, хто справа,

Посміхнись тому, хто з нами – ми одна сім'я!

Руку дай тому, хто зліва, руку дай тому, хто справа,

Руку дай тому, хто з нами – ми одна сім'я.

2. Налаштування на урок.

Я вмію думати і розуміти.

Я вмію слухати і відповідати.

Я можу помилятися.

Я вмію вчитися, я хочу вчитися.

3. Актуалізація знань. Бліц-опитування з цеглинками LEGO.

Пригадаємо вивчені малі жанри усної народної творчості.
Працюємо разом, відповідь сигналізуємо цеглинкою LEGO.

Вислів, що містить складні для вимови поєднання звуків – **скоромовка.**

Мініатюрні вірші з чітким ритмом, що допомагають визначити роль учасників гри – **лічилка.**

Коротенькі віршики, розраховані на те, щоб забути недавню сварку і відновити дружні стосунки – **мирилка**.

Цікаве запитання, у якому один предмет зображується за допомогою іншого, що має з ним приблизну схожість – **загадка**.

Короткий народний вислів з повчальним змістом – **прислів'я**.

Влучний вислів схожий на прислів'я, але без повчального змісту – **приказка**.

І останнє – слова, що називають дію предмета і відповідають на питання що робити?, що зробити? – це ... (пастка!)

Правильно – це не жанр усної народної творчості, а дієслова. А дієслово – це частина мови. Сьогодні на уроці ми дослідимо з якою частиною мови найчастіше у реченні зв'язується дієслово. А ще постараємося зрозуміти, якими ж людьми ви маєте зростати. І допоможе нам казка.

Основна частина.

1. Слово вчителя. Усна народна творчість – це скарбниця народної мудрості, життєвого досвіду і знань, які наші предки передавали із покоління в покоління. Казка – це жанр усної народної творчості про вигадані події чи фантастичні пригоди. З самого малечку, коли ви ще навіть говорити не вміли, ваші рідні розповідали, переказували, читали вам казки. Багато хто з вас заспокоювалися і засинали під пісеньку Колобка чи матінки Кози, хотіли разом з іншими тваринками потрапити у рукавичку, чи прогнати злого вовка від будиночка трьох поросят.

Казка має велику силу. Тому про неї українці склали багато приказок і прислів'їв. Спробуємо їх скласти.

2. Робота в парі. Вправа «Розсіпанка» – із слів скласти прислів'я.

1. За розуму	2. 1 Казка	3. 5 багато.	4. 4 в ній	5. 2 мала,
6. 2 вчить, як	7. 3 на світі	8. 1 Казка	9. 4 жить.	
10. 2 казки	11. 1 Хто	12. 4 той багато	13. 3 читає,	14. 5 знає.

Перевірка

Казка мала, а розуму в ній багато.

Казка вчить, як на світі жить.

Хто казки читає, той багато знає.

3. Робота над прислів'ям

Запишемо прислів'я. Зайдемо й підкреслимо дієслова. Встановимо зв'язок слів.

Казка вчить, як на світі жить.

Вчить (що?) казка ^{іменник}

Жить (де?, на чому?) – на світі ^{іменник}

Зробіть висновок – з якою частиною мови у реченні може зв'язуватися дієслово?

!!! У реченні дієслово може зв'язуватися з іменником.

Як ви розумієте зміст прислів'я?

Казка нас навчає, як правильно жити і показує це на вчинках і поведінці казкових героїв.

Опрацювання української народної казки «Лисиця та Рак».

1. Підготовка до читацької діяльності.

а) Вправа «Передбачення».

Прочитайте назву казки, розгляньте ілюстрацію.

На вашу думку, про кого буде розповідатися у казці? Що саме може статися з лисичкою і раком?

б) Словникова робота. Стіна слів.

Косовиця – час, коли косять траву

Осика – дерево.

Клешні – кінцева частина ноги рака

Кепкувати- глузувати, насміхатися

2. Читацька діяльність.

а) Щоденні 5. Слухаємо і розуміємо

Читання казки вчителем.

Чи справдилися ваші передбачення?

У якому епізоді казки ви відчували сильні емоції?

Що здивувало у казці?

Наскільки ви були уважними, слухаючи казку і як зрозуміли її зміст, допоможе гра «Так – ні» з цеглинками LEGO (зелена – так, червона – ні).

1. Ви слухали казку «Лисиця і Журавель». **НІ**

2. У казці розповідалося, як рак зміг перехитрити лисицю. **ТАК**

3. Лисиця підбурювала і насміхалася з рака. **ТАК**

4. Рак на кепкування лисиці відповів грубістю і зчепився з нею у бійку. **НІ**

5. Лисиця зрозуміла, що поводитися з раком недружелюбно і виправилася. **ТАК**

Б) Щоденні 5. Читання з другом – передай естафету.

Що залишилося незрозумілим вам у казці? (відповіді учнів).

Лисиця сказала про рака, що він **сім літ по воду ходив і ту на порозі розлив**. Що мала на увазі лисиця, коли так говорила? (рак неповороткий, незграбний, дуже повільно все робить).

Як рак придумав провчити лисицю за її насмішки над ним?

Чи вдалося раку висміяти і обдурити лисицю-задаваку?

Чого ж навчає казка, яка її головна думка?

В) Складіть висловлювання і презентуйте головну думку за допомогою РАФТ:

РОЛЬ – рак

АУДИТОРІЯ – учні 3 класу

ФОРМАТ – звертання

ТЕМА – поведінка в колективі

3. Групова робота. Встановити послідовність подій у казці.

- Рак та лисиця змагаються наввипередки.
- Лисиця насміхається над раком.
- Лисиця зустрічається з раком біля річки.
- Рак був першим біля осики.

Перевірка

1. Лисиця зустрічається з раком біля річки.
2. Лисиця насміхається над раком.
3. Рак та лисиця змагаються наввипередки.
4. Рак був першим біля осики.

4. Створення коміксу.

Уявіть себе художниками-аніматорами, які створюють комікси. Назвемо частини коміксу і озвучимо їх.

Частини: 1) зустріч, 2) кепкування, 3) змагання, 4) перемога.

Варіанти озвучування:

1. Зустріч: «Привіт, лисичко!»/ «Здоров, раче!»
2. Кепкування: «Раче, ти на косовицю збираєшся?»/ «Ні, клешні мені потрібні, як тобі зуби.»
3. Змагання: «А ось побачиш, що обжену тебе!»
4. Перемога: «А я вже тут!» / «Як так?!»

А ще мені хотілося б, щоб казку ви перечитали разом з рідними і знайшли докази того, що рак 4 рази обдунив лисицю. Спробуйте знайти докази цього у казці.

5. Прослуховування початку та кінцівки аудіо-казки «Заєць та їжак»

Як їжак зміг перехитрити зайця. Ваші думки? Уявіть себе їжачком, з якого насміхається Заєць-хвалько.

Варіанти дітей: їжак згорнувся у клубок і покотився з гори; під час перегонів заєць перечепився через їжака, упав і відстав від суперника; їжак покликав на допомогу друга.

Прослуховування основної частини аудіо-казки «Заєць та їжак».

Після прослуховування учні порівнюють їхні передбачення та зміст казки. Підсумовують, визначають головну думку казки.

Рефлексія. Гра «Оплески».

Плескаємо у долоньки:

- ті, хто працював залюбки на уроці;
- ті, кому було цікаво на уроці;
- ті, хто зрозумів, як правильно постояти за себе.

За що ще б ви могли похвалити себе?

Оплески приємно чути всім. Тільки от оплески – це одне, а жити в злагоді з іншими, вміти домовлятися, товаришувати – це інше. Тому після

цього уроку мені хотілося б, щоб кожен з вас (учитель перелічує імена учнів) стали добрішими один до одного, дружелюбнішими, товариськими.

Барабаш Л. М., Пономаренко Г. А.

STEM-ОСВІТА ЯК ШЛЯХ ДО РОЗВИТКУ ОБДАРОВАНОСТІ ДИТИНИ

Концепція розвитку освіти в Україні в умовах переходу до Нової Української Школи ставить нові вимоги до сучасного уроку та потребує від учителя вироблення власної системи навчальних методів та прийомів. Одне з основних завдань сучасної школи – створити умови для різнобічного розвитку підростаючого покоління, забезпечити активізацію і розвиток інтелекту, інтуїції, легкої продуктивності, творчого мислення, рефлексії, аналітико-синтетичних умінь та навичок з урахуванням можливостей кожної дитини.

Новий Державний стандарт передбачає створення умов під час освітнього процесу для становлення випускника чи випускниці, які здатні займати активну життєву позицію, працювати в команді, можливість відчувати себе у ролі справжнього фахівця чи фахівчині, формувати своє безпечне життєве середовище, обирати якісні продукти харчування, вести здоровий спосіб життя.

Міністерство освіти і науки України одним із пріоритетів своєї діяльності назвало розвиток STEM-освіти, що орієнтована на природничі науки, технології та математику.

STEM – це акронім, утворений від слів природничі науки (Science), технологія (Technology), інженерія (Engineering) та математика (Mathematics). STEM-освіта зосереджується передусім саме на цих дисциплінах, але пропонує вивчати їх не окремо одну від одної, а інтегровано, а також максимально практично.

STEM-освіта передбачає формування компетентностей особистості, її здатності до творчого, креативного, критичного мислення та навичок дослідницької діяльності.

STEM-освіта сприяє опануванню «навичок XXI століття», вміння ефективно вирішувати складні проблеми власної життєдіяльності, що визначає конкурентоспроможність особистості у сучасних економічних умовах та створює фундамент для професій майбутнього.

STEM-освіта допомагає долати гендерні стереотипи, адже «гендерна чутливість» – це здатність виявляти, помічати, усвідомлювати і реагувати на стереотипи і прояви дискримінації, діяти згідно принципів гендерної рівності.

Особливою формою наскрізної STEM-освіти є інтегровані уроки, які спрямовані на встановлення міжпредметних зв'язків і сприяють

формуванню в учнів цілісного, системного світогляду, актуалізації особистісного ставлення до питань, що розглядаються на уроці. Інтегровані уроки можуть проводитися шляхом об'єднання схожої тематики кількох навчальних предметів, які об'єднує чітке визначення мети і їх планування для забезпечення різнобічного розгляду учнями певного об'єкта, поняття, явища, що вивчаються на різних предметах. Особливість планування і проведення інтегрованих, бінарних уроків полягає в тому, що вони можуть проводитися як одним учителем, який викладає предмети, що інтегруються, так і декількома. Реалізація інтегрованого підходу створює умови для підвищення інтересу до предметів, всебічного розвитку творчого потенціалу учнів, становлення духовної культури особистості громадянина України та європейського співтовариства.

STEM – це великий вибір можливостей професійного розвитку, надання учнівству доступу до технологій. Сьогодні, коли світ перетинається комп'ютерними мережами, діти створюють цифровий контент, обмінюються ним та використовують його в великих масштабах.

Використовуючи елементи STEM-технології вчитель створює для дітей такі можливості, які дозволяють їм бути більш активними, зацікавленими у власній освіті. Працюючи в сучасній школі вчитель повинен чітко усвідомлювати, що STEM-освіта об'єднує в собі міждисциплінарний та проектний підходи, основа якого є інтеграція природничих наук в технології, інженерну майстерність та математику. Вивчення навчального матеріалу по темам, які інтегрують декілька предметів, матеріал яких тісно пов'язаний між собою та мають практичне застосування – запорука виховання успішного конкурентноспроможного випускника, здатного до правильного вибору майбутньої професії. Метою інтегрованих STEM-уроків є:

- Формування міжпредметних знань та цілісного уявлення про навколишній світ.

- Активне пізнання оточуючого світу, розвиток логічного мислення, комунікативних здібностей.

- Використання значних резервів окремих предметів у їх поєднанні, забезпечення глибини та взаємоперетворення різних навчальних тем.

- Встановлення причинно-наслідкових зв'язків.

Розвиток пізнавальної активності та творчої самостійності учнів.

- Можливість безпосереднього включення випускників в побутову й соціальну виробничу діяльність, формування практичних умінь і навичок.

Тому, вкрай важливим є впровадження в освітній процес напрямів STEM-освіти на основі інтеграції природничих дисциплін у поєднанні з лінгвістичними науками, як шлях до розвитку обдарованості дитини.

Інтеграції предметів у STEM повинен передувати глибоко продуманий аналіз програм з різних предметів, щоб ефективно використовувати знання здобуті на уроках. Пропонуємо можливі варіанти використання STEM у викладанні природничих та лінгвістичних наук, під час вивчення яких інтеграцію можна прослідкувати у наступних темах.

Клас	Інтеграція предметів	
	Інтегровані теми	Лінгвістична складова інтеграції (англійська мова)
6 клас (біологія)	<p>Тема «Голонасінні» Мета: розкрити особливості будови голонасінних і дати їм загальну характеристику.</p> <p>Тема «Природні угруповання» Мета: сформувати знання учнів про взаємозв'язки рослин із довкіллям; дати поняття «рослинне угруповання» та розкрити типи зв'язків в угрупованнях</p>	Героїня казки Шарля Перро «Червона Шапочка» потрапляє до лісу та дізнається про мешканців та ланцюги харчування.
6 клас (біологія)	<p>Тема «Екологічні групи і життєві форми рослин» Мета: ознайомити здобувачів освіти з екологічними групами; розкрити пристосувальні риси рослин до різних екологічних умов; розвивати вміння порівнювати біологічні процеси та екологічні чинники довкілля, робити висновки; розвивати вміння спостерігати та узагальнювати вивчене; виховувати етично-ціннісне ставлення до природи.</p>	Груффало (англійський персонаж) може допомогти дітям дізнатись більше про місця проживання, а також визначити та назвати різноманітні рослини та тварини в різних місцях проживання, включаючи мікропроживання.
7 клас (біологія)	<p>Тема «Середовища існування тварин» Мета: формувати знання</p>	

	учнів про середовища існування тварин; взаємозв'язок тварин з компонентами екологічних систем.	
6 клас, 11 клас (хімія)	Тема «Середовища існування організмів. Вплив людини на середовище» Мета: розширити та узагальнити знання про середовища існування й виникнення пристосованості до нього живих організмів; виховувати любов та бережливе ставлення до природи, сприяти формуванню в учнів основних уявлень про наукове пізнання світу.	Річард Платт «Зникаючий дощовий ліс» – хороша книга для вивчення впливу людини на навколишнє середовище, зокрема вирубки лісів.
7 клас (хімія)	Тема: «Вода, склад її молекули, поширеність у природі, фізичні властивості води.» Мета: сформувати знання про найпоширеніші речовини та їх агрегатні стани; розвивати вміння порівнювати й аналізувати стан речовин дослідним шляхом; формувати пізнавальну самостійність у проведенні досліджень по вивченню кристалічних і аморфних тіл.	Роалд Далл «Чарлі та шоколадна фабрика» – допомагає дітям вивчити тему «Стан речовини», познайомитись зі змінами агрегатного стану речовин. «Itch» (англійською) – це історія, підкріплена діями, в якій чудово можна дізнатися більше про зміни стану речовин.
7 клас (біологія)	Тема «Різноманітність птахів» Мета: ознайомити з різноманітністю та екологічними групами; розвивати вміння уміння спостерігати, зіставляти, робити висновки; розвивати емоції, увагу; виховувати бережливе ставлення до птахів; сприяти екологічному вихованню.	«Моя перша книга садових птахів» (англійською) – допомагає досягти мети у вивченні різноманітності птахів, умінні визначати та назвати різноманітних звичайних птахів.

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції

<p>7 клас (біологія)</p>	<p>Тема «Різноманітність тварин, їх класифікація та значення.» Мета: навчити учнів класифікувати тварин за середовищем існування; дослідницьким шляхом вивчити спосіб їхнього пересування; розвивати вміння порівнювати ознаки тварин, що дають можливість віднести їх до певного класу, ряду, розвивати спостережливість, увагу, увагу.</p>	<p>«Beetle Boy» Дж. Леонарда – забезпечує хороший спосіб зв'язати роботу з класифікації безхребетних тварин.</p>
<p>7 клас (біологія)</p>	<p>Тема «Життєві цикли тварин.» Мета: формувати поняття про прості і складні життєві цикли на прикладі представників царства «Тварини»; розвивати логічне мислення, інформаційну й комунікативну компетентності; виховувати свідоме ставлення до власного здоров'я; розвивати вміння проводити дослідження, співставляти та робити висновки; виховувати небайдуже ставлення до навколишнього світу.</p>	<p>«Обіцянка Пуголовка» (англійською) – чудова історія для вивчення життєвих циклів та допомоги дітям описати різницю в життєвому циклі комах, земноводного, птаха та ссавця.</p>
<p>7 клас, 8 клас (біологія)</p>	<p>Тема «Тварини та процеси їхньої життєдіяльності.» Мета: поглибити знання про ознаки живих істот; дослідити процеси розвитку і росту тварин; розвивати вміння працювати з опорними сигналами, застосовувати індуктивний метод пізнання дійсності; сприяти розвитку інтересу до вивчення природничих наук;</p>	<p>«Історія про Джека та Бінстока» (англійською). Розповідає про потреби живих істот, пов'язані з харчуванням. А також про те, що всі тварини, включаючи людей (які є вихідцями з тваринного світу) мають властивість давати потомство, яке виростає та стає дорослим.</p>

	<p>виховувати комунікативні навички, вміння роботи у команді.</p> <p>Тема «Розмноження та розвиток людини.»</p> <p>Мета: провести лабораторне дослідження особливостей будови та функцій статевої системи людини; сформувати поняття про первинні та вторинні статеві ознаки; розкрити роль ендокринної системи у формуванні статевих ознак людини.</p>	
8 клас (біологія)	<p>Тема «Система кровообігу. Серце: будова та функції. Робота серця.»</p> <p>Мета: сформувати знання про будову і функції серця; за допомогою схем електрокардіограм дослідити серцевий цикл; розвивати вміння аналізувати, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки; формувати вміння і навички роботи у команді; виховувати спостережливість, культуру спілкування.</p>	«Pig Heart Boy» – це хороша історія для вивчення серця та кровообігу.
11 клас (біологія)	<p>Тема «Адаптації як результат еволюції.»</p> <p>Мета: розглянути адаптації живих організмів до умов існування як результат еволюційного процесу, показати відносність пристосувань; розвивати вміння досліджувати, аналітичне мислення і критичне сприйняття інформації, виховувати повагу до живої природи.</p>	«Розумна рибка» Крістофера Вормелла дає значущу підставу для вивчення адаптації та еволюції.

Таким чином, втілення в освітню практику інтегрованого STEM підходу закладає сприятливі умови для формування творчої особистості учня та вчителя в контексті профільного навчання. Диференціація та інтеграція навчання стали для вчителів школою співпраці, що допомагає разом створювати інтегральний освітній простір. Інтеграція навчання закладає нові умови діяльності вчителя і учнів, є діючою моделлю активізації інтелектуальної діяльності обдарованих дітей та розвиваючих прийомів навчання. STEM поєднує у собі проектний та міждисциплінарний підхід, який наразі вчителі у всьому світі визнають кращим.

Без історичних, біологічних, математичних, фізичних, хімічних знань, знань з мов і літератури учень не зможе пояснити причинно-наслідкових, функціональних, родово-видових, логічно-змістових, просторових зв'язків і закономірностей між реальними об'єктами і явищами, не зможе проаналізувати їх сутність, порівняти ознаки, зробити узагальнення та висновки.

STEM невід'ємно пов'язаний з критичним мисленням та спрямований на його розвиток. Школярі мають навчитися – на основі отриманого досвіду, аналогій та узагальнень – самостійно орієнтуватися навіть у складних ситуаціях та вирішувати проблеми без сторонньої допомоги.

Отже, якщо одне з основних завдань сучасної освіти є створення умов для всебічного розвитку обдарованості школярів з урахуванням можливостей кожного, то STEM-освіта – це ідеальний варіант!

ЛІТЕРАТУРА

1. Методичні рекомендації щодо розвитку STEM-освіти у закладах загальної середньої та позашкільної освіти у 2020 / 2021 навчальному році. Лист ІМЗО від 19.08.2020 № 22.1/10-1646.

2. Гін А. О. Прийоми педагогічної техніки: Свобода вибору. Діяльність. Зворотний зв'язок. Ідеальність: посібник для вчителя. 13-е видання. Харків: Вид. група «Основа», 2019. 112 с.

3. Гусак Т. Нестандартні уроки: формування відповідального ставлення школярів до учіння. *Рідна школа*. 1999. № 9. С. 49–50.

4. Колток Л., Іваник Н. Упровадження STEM-освіти в освітній процес Нової української школи. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. 2020. Том 3. № 27. С 133–136.

5. Михайленко Т. П. Новітні технології на уроках англійської мови. Київ: Редакції газет гуманітарного циклу. (Бібліотека «Шкільного світу»), 2012. 112 с.

6. Наволокова Н. П. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій. Харків: Вид. група «Основа», 2011. 23 с.

7. Ткачук А. О. Посилення мотиваційного компонента творчої діяльності обдарованої дитини. *Шкільному психологу (Основа)*. 2010. № 5. С. 2–5.

8. 5 питань про STEM-освіту: що воно таке і чому змінює долю наших дітей. URL: <https://hobbytech.com.ua/>

9. Вивчення біології через історії з англійської мови. URL: <https://www.stem.org.uk/teaching-science-through-stories#5-7>

Барабаш М. Г.

ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ЯК ОДИН ІЗ ШЛЯХІВ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УРОКУ

Модернізація змісту освітнього процесу на сучасному етапі сприяє формуванню та розвитку творчої особистості, спроможної повноцінно реалізуватись в житті. Одним із кроків підвищення ефективності уроку трудового навчання є впровадження разом із традиційними методами навчання інтерактивних (interactive learning від англ. – взаємний, – діяти) технологій навчання. Ефективними вважають уроки трудового навчання з використання інтерактивних технологій, які активізують процес формування ключових компетентностей здобувачів освіти та сприяють їх залученню у активну пізнавальну діяльність. «Інтерактивний» означає: здатність взаємодіяти в процесі бесіди, діалогу з чимось (комп'ютером) або кимось (людиною). Отже, інтерактивне навчання – це насамперед діалогове навчання, в ході якого здійснюється взаємодія вчителя і учня.

Уроки трудового навчання – це напружена, науково організована й результативна праця всіх учнів у співтворчості з учителем, яка розвиває творчі здібності учнів, сприяє здобуванню знань учнями самостійною роботою думки, диференціює та індивідуалізує процес навчання, стимулює роботу з додатковою літературою, розвиває аналітичне мислення, вміння робити узагальнення, формує в учнів навички самооцінки та самоконтролю своєї навчальної діяльності. За інтерактивного трудового навчання навчально-трудова процес організовується таким чином, що практично всі учні задіяні у навчальній і трудовій діяльності, мають можливість діяти залежно від наявних знань. Суть інтерактивних технологій полягає в тому, що навчання відбувається шляхом взаємодії всіх, хто навчається. Інноваційні технології навчання в одному випадку ставлять учня в позицію режисера, у другому – в позицію учителя, у третьому – консультанта, у четвертому – творця або художника, у п'ятому – організатора діяльності дітей або однокласників, у шостому – в позицію учня, у сьомому – організатора взаємонавчання.

Китайський філософ Конфуцій сказав більш як 2400 років тому «Те, що я чую я забуваю. Те, що я бачу, я пам'ятаю. Те, що я роблю, я розумію». Ці три прості твердження обґрунтовують потребу людини в активному навчанні. Децю змінивши слова великого китайського філософа, можна сформулювати кредо інтерактивного навчання: «Те, що я чую, я забуваю. Те, що я бачу і чую, я трохи пам'ятаю. Те, що я бачу, обговорюю, я починаю розуміти. Коли я чую, бачу, обговорюю й роблю, я набуваю знань і навичок. Коли я передаю знання іншим, я стаю майстром».

Діяльність учителя в умовах технологічної освіти, має бути чітко структурованою та спланованою. Оскільки урок – це не лише форма організації освітньої діяльності у вигляді співпраці учителя та учнів але й творча робота учителя, тому зазначаємо лише основні складові уроку, які створюють передумови для впровадження педагогічних технологій навчання. Складовими інтерактивного уроку є:

- тема і мета уроку;
- актуалізація опорних знань та життєвого досвіду учнів;
- завдання уроку;
- мотивація навально-трудової діяльності учнів;
- рефлексія учнів.

Тема уроку визначається відповідно до змісту навчальної програми, а головна навчальна мета уроку визначає його тип і відповідно структуру, а не навпаки. Для сучасного, технологічного, навчання важливо усвідомити, що основна навчальна мета уроку має бути сформульованою для учнів (як суб'єкта навчального процесу), і може бути їм повідомлена. Знання мети уроку дає змогу аналізувати діяльність учнів та учителя, бачити результат, до якого вони мають дійти. Виховну і розвиваючу мету уроку учитель формулює для себе, і відповідно ця частина мети учням не повідомляється.

Вчителю обов'язково слід пам'ятати, по-перше, що мета уроку має бути реальною, конкретною, спрямованою на ту ділянку навчального процесу, в структурі якого буде розгортатися спільна діяльність чи взаємодія учнів та учителя.

По-друге, що незалежно від того, які результати від уроку вчитель планує отримати, матимемо певний стан розвитку дитини, що визначається видом її діяльності та рівнем відповідної активності. Наприклад, залучення учнів до інтерактивного навчання, завжди буде призводити до підвищення рівня їхньої активності, що відповідно підсилює розвиток уваги.

Наступним важливим етапом уроку трудового навчання є актуалізація опорних знань та життєвого досвіду учнів. Мета даного етапу – активізувати роботу учнів через наявні у них знання, які вони отримали на уроках з основ наук чи життєвого досвіду. Поширеною є помилка, коли вчитель виступає у ролі інформатора і говорить більше за дітей, пояснює, розповідає тощо. Суттєвою ознакою цього етапу є активне

висловлювання учнів – говорити повинні діти, а вчитель повинен робити акцент на тих відповідях, які наближають учнів до теми і завдань уроку. Вдало проведена актуалізація завершується підсумком, котрий проводить учитель або учитель спільно з учнями. В такому випадку учні будуть активними учасниками навчального процесу.

Оскільки технологічна освіта передбачає кінцевий (запланований) результат, то учителю необхідно планувати свою роботу так, щоб передбачити інтерактивний вибір учнів. Під час традиційного навчання такої проблеми не виникало, оскільки учитель мав авторитарне рішення, стосовно того, що саме потрібно знати і вміти учням. Інструмент, завдяки якому розв'язується вказана проблема є мотивація навчально-трудова діяльності учнів. Мотивація для інтерактивного вчителя, який не є авторитарним керівником, відіграє досить важливу роль, оскільки дає змогу скеровувати мотиви, і відповідно увагу та зусилля учнів в потрібному напрямку для досягнення запланованого навчального результату.

Найбільш вагомою частиною технологічного уроку є його підсумок – усвідомлення результатів виконаної роботи. Як вже зазначалось вище особливістю технологічної освіти є запланований результат, за досягнення якого відповідають учні, а не учитель. Учитель виступає тут лише рівноправним співучасником освітнього процесу. Таку технологічну вимогу можна реалізувати, якщо учитель створить умови для рефлексії учнів.

Рефлексія – це усвідомлення учнями результатів власної діяльності на уроці. Вказаний етап можна провести за такою схемою: учитель пропонує учням порівняти заплановані завдання уроку з одержаними результатами, встановити зв'язок між тим, що вже відомо для виготовлення об'єкту проектування, і тим, що необхідно ще зробити чи яких набути знань, умінь щоб реалізувати проект.

Результати правильно проведеної рефлексії проявляються в тому, що учні можуть самостійно дійти думки про необхідність замінити конструкційний матеріал, з якого виготовлена деталь об'єкту проектування чи внести окремі конструктивні елементи (зняти фаску, змінити розташування отвору в конструкції виробу тощо).

Які ж інтерактивні навчальні технології доцільно застосовувати у викладанні трудового навчання?

1) Робота в парах. Її можна використовувати для досягнення будь-якої дидактичної мети. За умов парної роботи всі діти в класі отримують рідкісну за традиційним навчанням можливість говорити, висловлюватись. Вона сприяє розвитку навичок спілкування, вміння висловлюватись, критичного мислення, вміння переконувати й вести дискусію. Використання такого виду співпраці сприяє тому, що учні не можуть

ухилитися від виконання завдання. Під час роботи в парах можна швидко виконати вправи, які за інших умов потребують великої затрати часу.

2) Карусель – це найбільш ефективний метод для одночасного включення всіх учасників в активну роботу з різними партнерами зі спілкування для обговорення дискусійних питань.

3) Робота в малих групах. Роботу в групах варто використовувати для вирішення складних проблем, що потребують колективного розуму. Використовуються малі групи тільки в тих випадках, коли завдання вимагає спільної, але не індивідуальної роботи. Важливими моментами групової роботи є опрацювання змісту і подання групами результатів колективної діяльності.

Залежно від змісту та мети навчання можливі різні варіанти організації роботи груп:

– «Діалог». Суть його полягає в спільному пошуку групами згодженого рішення. Це знаходить своє відображення у кінцевому тексті, переліку ознак. Діалог виключає протистояння, критику позиції тієї чи іншої групи. Всю увагу зосереджено на сильних моментах у позиції інших.

– «Синтез думок». Дуже схожий за метою та початковою фазою на попередній варіант групової роботи. Але після об'єднання в групи і виконання завдання учні не роблять записів на дошці, а передають свій варіант іншим групам, які доповнюють його своїми думками, підкреслюють те, з чим не погоджуються.

– «Спільний проект». Має таку саму мету та об'єднання в групи, що й діалог. Але завдання, які отримують групи, різного змісту та висвітлюють проблему з різних боків.

– «Пошук інформації». Різновидом, прикладом роботи в малих групах є командний пошук інформації (зазвичай тієї, що доповнює раніше прочитану вчителем лекцію або матеріал попереднього уроку, домашнє завдання), а потім відповіді на запитання. Використовується для того, щоб оживити сухий, іноді нецікавий матеріал.

– «Коло ідей». (Раунд робіт, кругова система). Метою “Кола ідей” є вирішення гострих суперечливих питань, створення списку ідей та залучення всіх учнів до обговорення поставленого питання. Технологія застосовується, коли всі групи мають виконувати одне і те саме завдання, яке складається з декількох позицій, які групи представляють по черзі.

4) Акваріум – цей метод ефективний для розвитку навичок спілкування в малій групі, вдосконалення вміння дискутувати та аргументувати свою думку. Може бути запропонований тільки за умови, що учні вже мають добрі навички групової роботи.

5) «Мозковий штурм» – один з найпопулярніших методів навчання і групової роботи. Мета цього методу: запропонувати якомога більше варіантів відповідей на запитання. Ця стадія передбачає обговорення, критику, оцінку думок та висловлювань.

Таким чином, інтерактивні технології відіграють важливу роль у сучасній технологічній освіті. Їх перевага в тому, що в класах збільшується кількість учнів, які займаючи активну позицію, свідомо засвоюють навчальний матеріал. Значно підвищується особистісна роль вчителя – він виступає як фасилітатор, лідер, організатор. Але треба зазначити, що проектування і проведення уроку за інтерактивними технологіями потребує, перш за все, компетентності в цих технологіях учителя, його вміння переглянути і перебудувати свою роботу з учнями.

Отже слід відзначити, що такі елементи технологічного уроку трудового навчання як тема, мета, актуалізація життєвого досвіду учнів, завдання уроку, мотивація та рефлексія мають складати основу його структури і знаходитись в тісному дидактичному взаємозв'язку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Інтерактивне навчання: Досвід впровадження / за ред. В. Д. Шарко. Херсон: Олді – Плюс, 2000.
2. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід: метод. посібник. Київ, 2002.
3. Лепкань І. Оцінювання навчальних досягнень учнів з трудового навчання. *Трудова підготовка в закладах освіти*. 2004. № 2.
4. Навчання в дії: Як організувати підготовку вчителів до застосування інтерактивних технологій навчання: метод. посібник / А. Панченков, О. Пометун, Г. Ренех. Київ: А.П.Н. 72 с.
5. Трудове навчання. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. 5–12 клас. Київ: Перун, 2005.
6. Ящук С. Виконання основних етапів проектування на уроках трудового навчання. *Трудова підготовка в закладах освіти*. 2003. № 2.

Басова Н. Г.

НАБУВАЄМО ДОСВІДУ. РОБОТА З ДАНИМИ (математика, 1 клас)

Мета:

формування предметних компетентностей:

- **математична галузь:** формувати навички додавання і віднімання в межах 100, вдосконалювати вміння учнів додавати і віднімати круглі числа; закріпити знання нумерації двоцифрових чисел, навички порівняння чисел; складати та розв'язувати прості задачі на додавання; формувати вміння аналізувати задачу, складати короткий запис до задачі, розвивати довільну увагу, логічне мислення, математичне мовлення, уміння спостерігати, порівнювати і робити висновки;
- **мовно – літературна галузь:** вчити з увагою сприймати усні репліки співрозмовника, доречно реагувати на них, виконувати сприйняті на слух інструкції щодо виконання поставлених учителем навчальних

завдань; сприймати монологічне висловлення й використовувати усну інформацію з конкретною метою; впевнено висловлювати свої думки;

- **природнича галузь:** ознайомити учнів з весняними явищами в живій та неживій природі, з першими вісниками весни (птахами) і ранньоквітучими рослинами, які потребують охорони, розвивати спостережливість, виховувати бережливе ставлення до природи, вміння висловлювати свої думки, аналізувати, пояснювати;

формування ключових компетентностей:

- **уміння вчитися:** формувати здатність дотримувати режиму навчальної діяльності, працювати швидко і зосереджено (навчально – організаційні вміння і навички), уміти чітко і послідовно висловлювати свою думку, відповідно до мети висловлювання (загально – мовленнєві вміння і навички), планувати послідовність своїх дій і працювати за планом; вчити дітей проводити рефлексію навчальної діяльності (контрольно – оцінними вміннями і навичками);

- **загальнокультурна компетентність:** формувати здатність діяти згідно із прийнятими правилами поведінки учня на уроці;

- **громадянська компетентність:** вчити екологічно мислити; бережливо ставитися до природи;

- **здоров'язбережувальна компетентність:** учити самостійно планувати свої дії з метою збереження власного здоров'я;

- **соціально компетентність:** розвивати вміння працювати в парі, групі, виховувати дружні стосунки між дітьми у ході виконання завдань уроку.

Обладнання: предметні малюнки, таблички з назвами складових задачі, картки для індивідуальної та групової роботи, комп'ютер, презентація, кошик, квіточки(рефлексія).

Тип уроку: урок узагальнення і систематизації знань

Форма роботи: робота в групі, парі.

Перебіг уроку

I. Організаційний етап. Привітання:

Посміхнімось сонечку: "Здрастуй, золоте!"

Посміхнімось квіточці: "Хай вона росте!"

Гостям посміхнімось: "Раді бачить Вас!"

Друзям посміхнімось: "Ми є дружній клас!"

II. Етап орієнтації і мотивації діяльності. Створення проблемної ситуації.

Діти! Сьогодні зранку я отримала листа і не зрозуміла, хто його адресант.

«Любі діти!

Всю зиму провела я разом з перелітними птахами на теплому півдні, а як стало сонечко все вище і вище на небі підніматися, тут зібралася я і вирішила летіти до Вас у гості. Знаю, що мене всі чекають. Але потрапила я у полон до Баби Яги. Рятуйте»

ВЕСНА

Дітки, хто це нам написав листа? Підкажіть, будь ласка (Весна).

Лунає телефонний дзвінок. На екрані з'являється Баба Яга (відео)

– Алло, хто це ?

– Як, ви мене не впізнали ? Це ж я, Баба Яга !

– Так, ми вас слухаємо.

– Я хочу повідомити, що це я викрала Весну-красну! Бо хочу , щоб мої жаби, гадючки та зміючки швидше попркидалися!

– Але ж як нам бути без Весни, ми так довго її чекали?

– Ви ніколи її не знайдете, я надійно Весну заховала у себе на болоті ? (Злісно сміється та кидає слухавку.)

III. Представлення теми уроку та очікуваних результатів.

– Діти, що ж нам робити? Пам'ятаєте злодійку і чаклунку Бабу Ягу, що чинить зло у різних казках? Ось хто, виявилося, так довго не пускав до нас Весноньку. Хочете визволити Весну з полону ?

– Щоб це зробити, ви маєте успішно виконати всі завдання. Нам стануть у пригоді ваші знання та вміння обчислювати приклади на додавання і віднімання двоцифрових та одноцифрових чисел, круглих чисел, розв'язувати задачі. І що головне у подорожі – це триматися разом, не відставати, допомагати одне одному. Отож, вирушаймо в дорогу!

IV. Актуалізація опорних знань, умінь та навичок учнів.

1. Вправа «Бджілки. Посели сусідів».

Чути дзижчання бджілок. Вибігають дівчатка у костюмах бджілок, у руках тримають карточки із числами.

– Назвіть сусідів чисел 39, 25, 99, 69, 67. Бджілки летять на галявину квітів, і ми за ними помандруємо.

2. Вправа «Пазли – полоски. Первоцвіти».

– Завітаємо на квіткову галявину. Які квіти можна зустріти навесні? Розташуйте числа у порядку зростання та отримайте малюнок весняної квіточки.

– Пригадаємо правила успішної роботи в групі:

Правила перемоги

Назвіть квіти. (Крокус, пролісок, кульбабка, нарцис)

Яке відношення до весни мають дані слова? (Первоцвіти)

V. Узагальнення і систематизація знань, умінь та навичок.

1. Пазли «Квіткова Галявина».

– Ось ми з Вами опинилися на квітковій галявині. Вітер-бешкетник розвіяв чарівні квіти. На пелюстках записані приклади. Нам потрібно їх правильно розв'язати.

2. Руханка «Веснянка» (фізкультхвилинка)

– Давайте відпочинемо та заспіваємо веснянку.

– Що таке веснянка? (Пісня закличка). Раніше, щоб допомогти весні повернутися у рідні краї, люди співали пісні та водили хороводи. Закликали природу прокинутись, оживати. Ці пісні називалися веснянками. (Виконання танцювальних рухів у поєднанні з хороводом. Пісня у виконанні Н. Май «Весняночка»).

3. Вправа «Число дня»

Попереду перешкода – весняна річка, а на ній – льодохід. Щоб її перейти, треба назвати числа по порядку.

Числовий ряд чисел

Виберіть зайве число, поясніть чому воно зайве?

30, 40, 50, 60, 90, 22

– Що ви можете сказати про це число?

А) Попрацюємо в парі (досліджуємо число). Перевірка.

– Якщо ми сьогодні з вами подорожуємо в гості до весни, то число 22 має бути пов'язане з весною.

– Хочете дізнатися, як саме це число пов'язане з весною?

– 22 березня святкують свято Сорок Святих, або як його ще називають по – іншому « День жайворонка». Згідно з народним календарем, цього дня зима кінчається – весна починається, Саме цього дня за давнім українським повір'ям повертаються з вирію птахи. Існує українська традиція на це свято: мами випікали дітям печиво у формі пташечок, діти брали печиво і бігли в поле закликати весну та птахів. Діти високо піднімали печиво, промовляючи слова: «Жайворонки, жайворонки, прилетіть. Весну – красну принесіть».

Б) Каліграфічна хвилинка

Пропишіть це число у зошиті (пояснення вчителя).

4. Робота над задачею.

– Баба Яга приготувала Вам складну задачу і впевнена, що Ви із нею не впораєтесь.

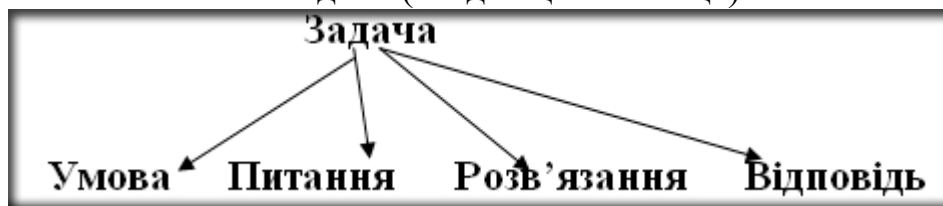
На Україну із вирію летіло 40 жайворонків. 10 птахів потрапили в полон до Баби Яги. Скільки жайворонків прилетіло на рідну Україну?

А) Аналіз задачі

– Що нам відомо? (летіло 40 жайворонків, 10 потрапили у полон)

– Як називається те, що нам відомо? (Умова)

- Яке питання задачі? (Скільки... ?)
- Як будемо підраховувати птахів? Складіть приклад.
- Як ми відповімо на питання задачі?
- Назвіть частини задачі. (На дошці – таблиця)

Б) Робота в зошиті

Запишіть розв'язання в зошиті.

5. Фізкультхвилинка для очей

6. Гра «Віяла».

Так припікає сонечко, мабуть десь близько Весна. Дістаньте свої віяла. Розв'яжемо приклади на знаходження невідомого доданка.

Як знайти невідомий доданок? (Щоб знайти невідомий доданок, треба від суми відняти відомий).

З'являється Весна.

– Рада бачити Вас, друзі!

– У нас в Україні з давніх-давен люди, готуючись до зустрічі весни, випікали з тіста жайворонків і роздавали їх дітям. Щоб росли здоровими і щасливими. Вважали, що саме птахи на своїх крилах приносять весну із далекого краю, проганяють люту зиму.

– Я спекла для вас жайворонків. Старі люди розповідали, що ця пташка народилася зі сонячного жару. Вона прокидається разом із сонечком і своїм дзвінким голосочком сповіщає, що весна настала. (Весна роздає дітям жайворонків).

VI. Рефлексійно-оцінювальний

1) **Підбиття підсумків:** – Молодці, діти, ви виконали всі завдання і подолали всі перешкоди. Ви визволили Весну з полону Баби Яги.

2) **Власне рефлексія:** Оцініть свою роботу на уроці.

Безкровна Н. В.

«ТИ І ТВОЯ СІМ'Я»

(виховна година)

Мета: поглибити знання дітей про сім'ю, про основні обов'язки членів сім'ї – кожен член великої родини має дбати про красу, чесність і порядність свого роду.

Виховувати шанобливе ставлення до старших членів сім'ї.

Обладнання: тематичні малюнки, папір, кольорові олівці, ножиці, клей, роботи дітей – «Родинне дерево».

Хід виховної години

1. Вправа «Мікрофон».

– Що означає слово сім'я?

Сім'я – група близьких родичів (чоловік, дружина, батьки, діти та інші, що живуть разом).

Учитель читає вірш Н. Чемериса «Що таке сім'я».

Розкажу вам, друзі, я,
Що таке моя сім'я.
Разом дружно проживаєм
І пісні про це співаєм.
Люба матінка моя, –
Як пишаюсь нею я!
В неї руки золотії,
Серцем кожного зігріє.
Тато сильний і завзятий –
Він господар в нашій хаті.
Все майструє, все ладнає,
Бо до всього хист він має.
Дід і бабця у пошані –
Вони праці ветерани.
Всіх онуків міцно люблять
І, як пташенят, голублять.
Є у мене ще й брати –
Кращих в світі не знайти.
Ось і вийшло: всіх сім «я»,
Знайте, це і є сім'я.

2. Мозковий штурм.

– Навіщо людині сім'я?

3. Короткі розповіді дітей про їхні сім'ї. (разом з фото)

Діти називають ім'я та по батькові батьків, дідуся, бабусі, місце роботи, ким працюють.

– У кого ще живі прабабусі і прадідусі? Назвіть їх.

– Народне прислів'я говорить: «Хто не знав змалку діда, той добра не звідав».

4. Розповідь учителя.

Мати і батько, бабуся й дідусь – найрідніші і найближчі кожному з нас люди. Від батьків ми одержуємо життя. Вони вчать нас людських правил, оживляють наш розум, вкладають у наші вуста добрі слова. Так є, так і було в Україні завжди. Слово батьків або старших у родині було законом для молодших. Вони вже змалку мали свої обов'язки, вчилися різної роботи, посильно працювали. Дівчатка переймали науку від матері та бабці – вчилися прясти, вишивати, ткати, розписувати писанки, шити одяг, давати лад у хаті. Хлопчики навчалися чоловічого ремесла від батька

чи діда. Наприклад, колись було заведено, що дівчинка 7–10 років могла вже вишити собі сорочку. Дітей брали з собою на сінокіс, на жнива, по гриби, по ягоди, на ярмарок, у гості. Діти в сім'ї завжди були зайняті. Старші бавили менших братиків і сестричок, змалку пасли худобу. Старші розповідали меншим багато казок, легенд про історичні події. Так, розповіді діда Івана про Коліївщину, про гайдамаків, відвідування з дідом Холодного Яру, де гайдамаки освячували ножі, дали Т. Шевченку тему «Гайдамаків» та інших історичних творів. Дітей любили, але завжди ставилися до них вимогливо, дозволяли далеко не все, інколи карали за непослух. Існували певні правила поведінки для дітей. Сьогодні життя інше. Але ніхто не заперечує, що найбільше виховує дитину сім'я.

5. Інценізація вірша А. Костенка «Домашній твір».

А в т о р . Вітько-бідак страждає так,

Аж здригує ногами!

Він – за столом,

Він пише твір:

«Я допомагаю мамі».

Старанно олівець гризе

Та супить брови грізно.

Але нічого – хоч умри! –

До голови не лізе...

Та ось тихесенько зайшла

В його кімнату мама.

М а м а . Вітюнь, будь-ласка, в магазин сходи за сірниками.

С и н . Ідея!

А в т о р . Вигукнув синок,

А мамі...

С и н . Ну й морока!

Сама іди! Я твір пишу –

Роблю важкі уроки.

А в т о р . І мама вийшла ... А Вітько

Швиденько пише в зошит.

С и н (*пише*). «Я в магазин завжди ходжу,

Коли мене попросять...».

А в т о р . Хвилин за десять мама знов

З'являється у дверях.

М а м а . Вітюнь, картопельки начисть,

А я зварю вечерю.

С и н . Сама начисть.

А в т о р . Кричить Вітько.

Та так, що ледь не лопне.

С и н . Я твір пишу! Я – зайнятий!

Сама вари картоплю!

А в т о р. Виходить мама, а синок

Писати знов сідає.

С и н (*тише*). «Я мамі сам варю обід,

Вечерю та сніданок...».

А в т о р. Радіє син.

С и н. Не твір, а люкс!

Оцінка буде гарна!

А в т о р. І геть не думає про те,

Що він радіє марно...

6. Бесіда про основні обов'язки в сім'ї.

* Хто впізнав себе у поведінці Вітька?

* Кожен член сім'ї має свої обов'язки, своє заняття вдома. Назвіть, які ваші обов'язки в сім'ї?

* Як розподіляються обов'язки між іншими членами вашої сім'ї?

* Чи оглядаєте ви квартиру маминими очима? Чи помічаєте речі, які лежать не на своєму місці?

* Чи бувають випадки, коли батьки зайняті, а ви заважаєте?

7. Сценка «Домашні предмети».

Учитель ділить дітей на групи, по три-чотири в кожній. Один учень з групи – дитина, інші – різні предмети домашнього вжитку, наприклад: віник, відро, ніжик, каструля, губка тощо. У сценці предмети домашнього вжитку розказують дитині, як вони служать людям, і просять частіше їх використовувати.

8. Творче завдання «Для моїх рідних».

Учитель просить дітей записати на окремому аркуші імена всіх членів своєї сім'ї, залишивши простір між ними. Під кожним ім'ям діти повинні записати як мінімум чотири речі, які їх любить той або інший член сім'ї. Потім на іншому чистому аркуші діти знову записують імена всіх членів своєї сім'ї. Використовуючи свій перший список, діти мають написати біля імен своїх близьких те, що вони (діти) могли б зробити, щоб подарувати своїм рідним радість і задоволення. Так вийде план любові для всієї сім'ї. Запропонуйте дітям, не відкладаючи, розпочати виконання свого плану.

9. Творче завдання «Гурбота про близьких».

Учитель просить дітей написати два списки з п'яти обов'язків, які вони вважають головними в житті своїх батьків і у своєму житті. Обговорює з дітьми, які обов'язки їм виконувати легко, а які – важко; як навчитися з радістю піклуватися про своїх близьких.

10. Бесіда.

1. Які спільні якості є в усіх на світі мам?

2. Якими словами ви зустрічаєте маму, коли вона звідки-небудь повертається?

3. Як мама зустрічає вас після розлуки?

4. Розкажіть про найдорожчий для вас мамин подарунок.

5. Розкажіть, як мама переживає за вас, коли ви хворієте або у вас які-небудь проблеми.

6. Чи переживаєте ви за маму, коли у неї труднощі або вона хворіє?

Висновок: у дружній родині всі піклуються один про одного. Дітям необхідно шанобливо ставитися до старших членів сім'ї. Їм потрібні увага, турбота, ласка, розуміння.

11. Розповідь бабусі про пошану до батьків.

«Шануймо наших батьків!» – так велить Біблія. Майже три з половиною тисячі років тому на кам'яних таблицях, які отримав пророк Мойсей від Бога на горі Сінай, були вирізьблені слова: «Шануй батька твого і матір твою, щоб добре було тобі та щоб довголітнім був ти на землі».

Шанування батьків – один із найсвятіших обов'язків людини і неоплатних боргів дітей. Батьки вас ростять, виховують, учать добра, пестять, люблять. І як же не відплатити їм пошаною, любов'ю, ласкою і допомогою?

Кому не доводилося бачити, якою радістю спалахують старечі очі, коли онук чи онука скаже: «Дороженька моя бабусю». А якщо вони не відчувають уваги, піклування, їм здається, що вони є тягарем, чимось зайвим, непотрібним для своїх дітей, онуків. Наші батьки – це мама і тато, а батьки наших батьків – дідусь і бабуся.

Тільки вони нічого не пошкоднують для своєї дитини, це вони у хвилину небезпеки ніколи не згадають про себе, все віддадуть для того, щоб захистити свою дитину, не зупиняться ні перед якими труднощами, щоб жилося їм краще. Їхня любов не знає кордонів страху, сумнівів, розрахунків. Вони тяжко страждають, якщо їхніх дітей спіткало лихо, і розцвітають, стають молодшими, веселішими, сильнішими, коли бачать, що їхні діти вирости порядними людьми.

Батьки – захист і притулок для дитини. Все-все, що є в нас найкращого, все від них – рідненьких.

12. Робота з прислів'ями.

Шануй батька й неньку, буде тобі скрізь гладенько.

Яке дерево, такі в нього й квіточки, які батьки, такі й діточки.

Який куц, така й калина; яка мати, така й дитина.

Яка сім'я, такий і я.

Який дуб, такий тин; який батько, такий син.

Мати одною рукою б'є, а другою гладить.

Материн гнів, як весняний сніг: рясно впаде, та скоро розтане.

Нема цвіту білішого, як цвіт на калині, нема в світі ріднішого, як мати дитині.

На сонці добре сидіти, а коло мами добре жити.

Добре й батькам, як дитина в славі.

Діти створюють «родинне дерево» сім'ї і представляють всім присутнім.

13. Гра «Хто розуміє без слів?».

Працюємо по рядах (дві команди). Перша дитина з першого ряду беззвучно, одними губами, вимовляє ім'я кого-небудь зі свого ряду. Діти з другого ряду повинні вгадати, кого вона назвала. Якщо ім'я не вгадали, то той, що загадав ім'я, говорить уголос яку-небудь якість цієї людини, наприклад: це весела (смілива, добра, розумна) людина. Потім ім'я загадує той, хто вгадав або перша дитина з другого ряду, а вгадують діти з першого ряду. І так далі гра продовжується.

14. Бесіда.

- * Чи розуміють вас ваші близькі та друзі?
- * Що ви відчуваєте, коли вас не розуміють?
- * Як ви думаєте, що необхідно зробити для того, щоб вас краще розуміли?
- * Як дітям навчитися краще розуміти батьків, а батькам – дітей?
- * Яка найголовніша якість необхідна, щоб краще розуміти один одного?
- * Як дівчаткам навчитися краще розуміти хлопчиків, а хлопчикам – дівчаток?

15. Творче завдання «Вчимося розуміння».

Учитель ділить дітей на чотири групи. Одна група – **батьки**, друга – **бабусі і дідусі**, третя – **вчителі**, четверта – **діти**. Кожна група має написати, чому її не розуміє решта груп. Після того, як представники від груп зачитають свої відповіді, педагог разом із дітьми складає загальний список проблем, пов'язаних із нерозумінням одне одного, і обговорює з ними, як розв'язати ці проблеми.

16. Сценка «Коли мамі (татові, бабусі, дідусеві) сумно».

– Уявіть, що ви приходите додому, а мама (група 1), тато (група 2), бабуся (група 3), дідусь (група 4) сумна (сумний), у неї (нього) поганий настрій. Які слова треба дібрати, щоб утішити, полегшити, допомогти?

17. Творче завдання «Мамина посмішка» (демонстрація).

Діти мають перерахувати, що вони відчують, коли мама (тато, бабуся, дідусь і т. д.) усміхається. Наприклад: радість, ніжність, заспокоєння, щастя, тепло тощо. Усі ці слова записуються на дошці. Потім діти по групах або індивідуально пишуть гімн маминій (батьковій, бабусиній, дідовій) усмішці й малюють її.

18. Читання легенди учителем.

Легенда про батьків

Трапилося це дуже давно. На нашу землю прийшла біда: напали страшні засухи, суховії зачастили, чорний мор пробіг, що вже й жити було нічим. І захвилювалася молодь усіх племен: навіщо нам старці? Не сіють, не жнуть, не полюють, останнє мусимо відбирати від малих дітей і їм давати! Вирішили всіх до Зміїного урвища покидати, хай умирають там! Повивозили, повиносили своїх бабусь і дідусів. Та в родинах достатку більше не стало, порядку не додалося, щастя не з'явилось...

А ось у великій родині Добряченків старший син Мирослав так жалів свого батька, так любив його, що не зміг покинути напризволяще без допомоги. Він сховав тата в печері, і носив йому їсти-пити, доглядав його рани. Одного разу, коли син розповів, що знову недорід і хліба не зберуть навіть на насіння, старий батько порадив: «Мирославе, навчи своїх односельців встати до сходу сонця і вийти в поле, поки роса не збита, і побачать люди стежинки – то миші до своїх сховищ шляхи проклали. Пройдіть ними, і в кожному сховищі по пуду-два зерна знайдете». Так і зробили племена і не вимерли з голоду. Мирославів батько якось сказав синові:

– Відчуваю, любий, насувається ще одна засуха, така, якої до того не було в наших краях. Порадь людям прорити каналу від ріки до Крутої балки і наповнити її водою. Так він врятував молодь свого племені, сусідські племена.

А люди думали, що то Мирослав такий мудрий. І признався тоді юнак, що його мудрість була лише в тім, щоб урятувати батька від смерті. Захвилювалися всі, адже в кожній сім'ї були страчені діди й прадіди, мудрі старожили. І тоді принесли Мирославового батька на руках, і поклонилися йому вдячно, і зробили старшим над усіма племенами. Відтоді в племенах слов'янських народів із повагою ставилися до мудрих старців, і ні в кого не підводилася рука на своїх батьків.

– Чого вчить нас ця легенда?

«Три біди є у людини – смерть, старість і погані діти», – говорить українська мудрість. Старість неминуха, смерть невблаганна – перед нею

не можна зачинити двері свого дому, а від поганих дітей можна дим зберегти, як від вогню. І це залежить не тільки від батьків, а й від самих дітей. Тож завжди намагайтеся бути слухняними і вихованими, турбуйтеся про своїх батьків і не завдавайте їм прикрощів.

Білик Н. О., Чистіков О. І.

ТЕХНОЛОГІЯ ПРОВЕДЕННЯ УРОКІВ ФІЗИКИ ТА АСТРОНОМІЇ З ВИКОРИСТАННЯМ СУЧАСНИХ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ (майстер-клас)

Ми починаємо майстер-класу вчителя фізики Дружківської гімназії «Інтелект» Білик Надії Олександрівни за темою: «Форми та методи навчання на уроках фізики».

На слайдах зазначені мета майстер-класу, тема самоосвіти та етапи реалізації досвіду.

Мета: формування уявлення про елементи досвіду роботи на основі практичних дій учасників заходу.

Особливістю змісту шкільного предмета фізика є те, що він включає три важливі складові: 1) теоретичні знання, 2) різноманітні задачі та 3) експериментальні завдання. Тому сьогодні заплановано розгляд саме цих аспектів.

Початковим етапом досвіду є з'ясування рівня бажаності учасників навчально-виховного процесу. Його ми проведемо письмовим способом, зробивши запис у робочому зошиті. Хочу звернути особливу увагу на самооцінку своєї роботи потягом уявного уроку, пропоную точковий спосіб 19 сторіччя.

Другим етапом у системі навчання є наявність та застосування навчально-методичного комплексу.

2.1. Перше завдання – обміркувати інформацію про особливості роботи з підручником.

1. Скільки питань виставляється для роботи з підручником? Чому?

Відповіді: питань 7. За повну відповідь на кожне з них можна отримати два бали. Загальний бал 14 на оцінку «12».

Оцінка	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Кількість балів	0	1	2	3	4	5	6	7	8, 9	10, 11	12, 13	14

Перевірте відповідь та поставте бал самооцінки.

2.2. Переходимо до опрацювання конспектів теоретичного матеріалу.

Бал можна отримати за обміркування відповіді на питання.

Чому існує два види механічної енергії? Які? Будь ласка, одну хвилинку.

Відповідь на питання. Механіка розглядає два види механічної енергії: кінетичну та потенційну. Енергій дві з тієї причини, що тіла не тільки рухаються, але й взаємодіють.

2.3. З метою обміркування поняття механічна енергія проведемо експеримент.

Скажіть, будь ласка, яку енергію має:

1. Рухомий візок?
2. Які перетворення енергії відбуваються при польоті м'яча?

Поставте, будь ласка, бал самооцінки за опрацювання конспектів та надавання відповідей на питання під час проведення демонстраційного експерименту.

2.4. Зараз попрацюємо з повторювально-узагальнюючою таблицею. Вам необхідно буде відповісти на питання:

1. Скільки середовищ наведено в таблиці? Які? Відповідь на питання: У таблиці названо одне середовище: метали.

Поставте, будь ласка, бал самооцінки за роботу з таблицею.

2.5. Джерелом сучасної інформації є не тільки паперовий підручник, але й комп'ютери. Зараз пропоную переглянути фрагмент уроку № 23 7 класу з теми «Коливання». Ваше завдання – після перегляду фрагменту уроку в робочий зошит приклад коливального руху й не забути оцінити свою роботу.

2.6. Важливим прийомом мотивації навчання з фізики є створення проблемних ситуацій та пошук відповідей на них експериментальним методом. Який подальший хід променя світла, паралельного головній оптичній вісі лінзи?

2.7. Шкільний курс фізики передбачає виконання понад 40 лабораторних робіт.

1. За допомогою лінзи отримайте на екрані зображення вікна. Виміряйте відстань від екрану до лінзи. Ця відстань буде приблизно дорівнювати фокусній відстані лінзи. $F \approx f$. $F \approx$

№ з/п	Колір оправ лінзи	Відстань від лінзи до екрану f, см	Фокусна відстань лінзи F, м	Оптична сила лінзи D, дптр
1	Білий	8	0,08	12,5
2	Чорний (суцільний)	5	0,05	20
3	Коричневий	14	0,14	7,14
4	Чорний	13	0,13	7,69

Оцініть свою роботу на цьому етапі балом, не забудьте виставити його в лист самооцінки.

2.8. 2.9. На слайдах фотодемонстраційного та лабораторного експерименту за допомогою цифрового обладнання кабінету фізики.

2.10. Обміркування величин та формул важлива складова успіху РЗ.

2.11. Підходи до рішення задач: застосування презентацій уроків, дидактичні ігри, індивідуальні картки, задачі зі змінним параметром...

2.12. Листування.

2.13. Онлайн тести.

Наш «урок» добігає кінця. Підб'ємо підсумки. Підрахуйте загальну кількість своїх балів і переведіть їх у бали.

Співставте рівень бажаності з отриманою оцінкою.

Вітаємо вас із золотими медалями сьогоднішнього уроку.

Як метод рефлексії пропоную на вибір кольорову смужку, мікрофон, квіткову галявину та фото на пам'ять.

«Метод» кольорової смужки – прошу підняти смужку того кольору, який відповідає Вашому емоційному стану.

Висловлюю подяку всім учасникам майстер-класу за плідну роботу й дарую всім бажаючим на згадку про захід сувенір, який уявляє собою не тільки сукупність твердого тіла та рідини Всесвіту, алей монохроматичні яскраві кольори.

Додаток 1.

ЛИСТ САМООЦІНКИ РОБОТИ

(ПІБ)

на майстер-класі вчителя фізики Дружківської гімназії «Інтелект»

Білик Надії Олександрівни

№ з/п	Різновид роботи	Максимальний бал	Загальний бал за самостійно набуті знання за розуміння матеріалу після його обговорення	
1. Організаційний етап				
1.1.	Позначення рівня бажаного балу	1		
2. Етап осмислення та сприйняття матеріалу				
2.1.	З'ясування особливостей роботи з підручником	1		
2.2.	Опрацювання конспектів теоретичного матеріалу	1		
2.3.	Обміркування змісту демонстраційного експерименту	1		
2.4.	Опрацювання повторювально-узагальнюючих таблиць	1		
2.5.	Звіттування про перегляд фрагмента уроку	1		
2.6.	Знаходження відповідей на	1		

	питання проблемної ситуації											
2.7.	Виконання лабораторного експерименту	1										
2.8.	Вивчення величин та формул	1										
2.9.	Прийоми рішення розрахункових задач	1										
2.10.	Рішення розрахункових задач											
2.11.	Рішення графічної задачі	1										
3. Етап підбиття підсумків роботи												
3.1.	Рефлексія-смушка	1										
Загальна кількість балів												
Самооцінка за роботу												
Оцінка вчителя												
Шкала переводу балів в оцінку												
Оцінка	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
	0,1	2	3	4	5	6	7	8	9	10,11	11,12	13,14

Додаток 2.

РОБОЧИЙ ЗОШИТ

(ПБ)

на майстер-класі вчителя фізики Дружківської гімназії
«Інтелект»

Білик Надії Олександрівни

1. Рівень бажаного балу.

1.1. ЗРАЗКИ ЗАВДАНЬ ДЛЯ РОБОТИ З ПІДРУЧНИКОМ

Тема 4. Електромагніти

1. Кількість, назва та розташування полюсів котушки зі струмом (Ф 8 с.120)

2. Яка перевага котушки зі струмом? (Ф 8 с. 121)

3. Основні способи посилення магнітної дії котушки зі струмом (Ф 8 с. 121)

4. Поняття електромагніту (Ф 9 с. 143, Ф 8 с. 121)

5. Властивості електромагніту (Ф 8 с. 121–122)

6. Застосування електромагнітів (Ф 9 с. 133–134, Ф 8 с. 122)

7. Правило правої руки для електромагнітів.

2.2. КОНСПЕКТ ТЕОРЕТИЧНОГО МАТЕРІАЛУ.

Механіка розглядає два види механічної енергії: кінетичну (енергію

рухомого тела. $E_k = \frac{mv^2}{2}$ та потенційну (енергію взаємодії $E_p = mgh$, $E_p = \frac{kx^2}{2}$).

Енергій дві з тієї причини, що тіла не тільки рухаються, але й взаємодіють.

2.3. ЧАСТКА ТАБЛИЦІ З ТЕМИ: «ЕСРС»

Середовище	Характер струму	Джерело (причина) струму	Характерне явище	Графіки
метали	електронний (електрони)	Втрата електронів атомами	Надпровідність	

2.4. Вам необхідно відповісти на такі питання:

1. Скільки середовищ наведено в таблиці? Які?

2.5. Ваше завдання – після перегляду фрагменту уроку в робочий зошит приклад коливального руху й не забути оцінити свою роботу.

2.6. За допомогою лінзи отримайте на екрані зображення вікна. Виміряйте відстань від екрану до лінзи. Ця відстань буде приблизно дорівнювати фокусній відстані лінзи. $F \approx f$. $F \approx$ _____

1.	№ п/п	2.	Колір смужки	3.	Емоційний стан
4.	1	5.	Червона	6.	Радісний, захоплений
7.	2	8.	Помаранчева	9.	Радісний, спокійний
10.	3	11.	Жовта	12.	Світлий, приємний
13.	4	14.	Зелена	15.	Спокійний, урівноважений
16.	5	17.	Синя	18.	Незадоволений, сумний
19.	6	20.	Фіолетова	21.	Тривожний, напружений
22.	7	23.	Чорна	24.	Повний занепад, зневіра
25.	8	26.	Біла	27.	Важко відповісти

Додаток 3.

Звіт про проведення майстер-класу

Методичним заходом вівторка 12.03.19 р. був майстер-клас з теми: «Форми та методи роботи на уроці», який проводила Білик Надія Олександрівна.

Його метою було ознайомлення з досвідом роботи «**Технологія проведення уроків фізики та астрономії з використанням сучасних навчально-методичних засобів навчання**».

«Учнями» майстер-класу були завучі гімназії (Божко С. В. та Білик Н. А., учителі кафедри математики, інформатики та природничих дисциплін (Артемова Л. М., Зоненко Н. В., Михайлов М. В., Нерівна В. А., Романова О. Є., Савченко В. В., Северіна І. А.), психолог гімназії Жеребцова О. Е. та представники інших кафедр гімназії (Смаглій Н. Т., Журавель А. В. та Татарченко А. М.).

На початку заняття «учні» заповнили квітку бажаного балу й протягом усього уроку натхненно «навчалися»: опрацьовували сторінки

«Друкованого зошита учня майстер-класу» та виконували в ньому записи, а також сумлінно оцінювали свою роботу.

На етапі осмислення та сприйняття матеріалу «учні» виконували різноманітні завдання: з'ясовували особливості роботи з підручником, вивчали конспекти теоретичного матеріалу, обмірковували зміст демонстраційного експерименту, знаходили інформацію з повторювально-узагальнюючої таблиці, звітували про перегляд фрагменту уроку, знаходили рішення проблемного питання експериментальним методом, вивчали величини та формули різноманітними способами та виконували фронтальний лабораторний експеримент.

Після проведення рефлексії «учні» перевели свій бал в оцінку, порівнявши з бажаним балом. «Учитель» оцінив роботу кожного.

Бондаренко Г. І.

ЗБІРКА І. ФРАНКА «ЗІВ'ЯЛЕ ЛИСТЯ» ЯК ВИЯВ ВИСОКОЇ МОРАЛІ ТА ЕТНІЧНИХ ПОЧУТТІВ ЗАКОХАНОГО ЮНАКА

Якщо говорити про лірику І. Франка, то в ній великого значення набуває індивідуальність автора, що може трансформуватися в образ ліричного героя. Ліриці І. Франка властива психологічна умотивованість подій і вчинків героїв, думок, переживань автора (ліричного героя). З метою сильнішого впливу на читача в ній більша увага звертається на настроєвість, емоційність, інтонацію. На думку Е. Соловей, ці психологічні прийоми спрямовані на те, щоб викликати в читачів стеничні почуття, тобто такі, які активізують життєдіяльність, піднімають силу духу [4, с. 39].

«Зів'яле листя» І. Франка називають збіркою ліричних поезій. Книжка має струнку будову, міцний сюжет і ту внутрішню цільність задуму, яка примушує сприймати кожен ліричний вірш як окрему цеглинку великої будови. Ось чому І. Франко назвав своє «Зів'яле листя» ліричною драмою. «Лірична драма» у І. Франка постає риторичною формулою узагальнення «найбільш суб'єктивного чуття». У збірці «Зів'яле листя» провідним був настрій морального спаду, навіяний обставинами життя поета. Ненастанні переслідування, арешти, тюрми, матеріальні нестатки й різні життєві злигодні з року в рік отруювали настрої І. Франка, підточували його здоров'я, і він не раз втрачав душевну рівновагу.

У центрі ліричної драми І. Франка стоїть зневірений у всьому скептик і бунтар-індивідуаліст, готовий продати душу чортові. Але, внутрішньо спустошений і безсилий, позбавлений волі, він безславно гине. Важливу проблему молодого героя І. Франко розв'язує на популярній темі кохання.

Вихідна ідея «Зів'ялого листя» – класичне уявлення про гармонію людського буття, у якому індивідуальне страждання випадкове й одиничне. Новочасна гуманістична ілюзія про повноту осягнення індивідом буття – центральна у Франка. Історія нещасливого кохання віддавна служила кодом цієї по-своєму священної духовної ілюзії.

Лірична драма «Зів'яле листя» вражає великою внутрішньою сконцентрованістю ліричного чуття, незвичайним багатством змісту, мінливістю настроїв і тонкою грою емоцій, що знаходять свій конкретний вияв у постійній зміні метру, рими, ритму, строфіки. Тут знаходимо вірші розповідні, описові, медитативні, складні імітації народних плачів і народної пісні, де оспівуються глибокі почуття палкого, але нещасливого кохання.

Т. Гундорова звертає увагу на мотиви туги і страждань, що звучать у віршах збірки, викликані складними суспільними умовами життя поета [2, с. 10]. Появі цих мотивів певною мірою сприяло також і те, що поет не був щасливим в особистому житті. Соціальні перепони розлучили його з коханою дівчиною Ольгою Рошкевич, з якою він мріяв поєднати свою долю, ділити творчу працю і боротьбу.

Лірична драма І. Франка «Зів'яле листя» – це шедевр поетичної майстерності. Її пісні – це три «жмутки» зів'ялого листя. Природна циклічність, закладена в членування розділів-жмутків збірки (весняний, літній, осінній і зимовий), мовби проєктувала повторюваність й ідеальну гармонію – повноту людського життя. Але фінал твору, і зокрема намір ліричного героя свідомо («знаючи») вийти з такого вічного коловороту «мами-природи», щоб нічого зі своєї людськості, ураженої розчаруванням, не нести у вічність, засвідчує руйнування позитивістської органічної картини світу. Жмутки «Зів'ялого листя», позначені завмиранням, пригасанням «молодої любові» й творчості, можна розглядати як аналогію смерті «зовнішньої» людини і народження людини «внутрішньої». Звідси – глибинна гностична проблематика «Зів'ялого листя».

«Зів'яле листя» – метафора згасання природності й осягнення таїни небуття – розгортається через розсіювання суб'єктивності в любові, в космічних візіях, стражданні й терпінні через зосередження уваги на моменті, приміром, згасання, інтервалі між життям і смертю, необхідністю й свободою. Уся новітня європейська свідомість кінця ХІХ ст. «мучилася», «хворіла» питаннями метафізичними: у чому сенс людського існування, коли «Бог помер» і трансцендентні опори *буття* завалилися, який шлях і де кінець індивідуальної активності, як узгодити духовне, душевне й тілесне?

Франко зауважував, що ідеальна структура світу, ідеальний світопорядок існує лише через індивідуальну людську волю, а отже – відновлюється разом зі смертю того, хто вніс у цей порядок дисгармонію.

Бажання «страшного того гріха» любові Франко розгортає як моральну проблематику, не лише звичайну життєву драму:

*Не можу жити, не можу згинуть,
Нести не можу ні покинуть
Проклятий сей життя тягар* [5, с. 87].

Силою, що гармонізує таке страждання, способом, через який проявляє себе ідеальна завершеність і цілісність світу, разом зі збереженою й відновленою цінністю індивідуального людського життя, стає мистецтво.

У Франка сама любов і кохана мисляться тією духовною основою, що могла б дати цілісність і сенс буття новочасному диференційованому індивідууму. Ліричний герой Франка так само зізнається в амбівалентності свого бажання:

*Я не тебе люблю, о ні,
Люблю я власну мрію,
Що там у серденьку на дні
Від малечку лелію* [5, с. 84].

Щастя людське І. Франко бачив у «будучині», а сенс його у тому, що «кождаличність на те тільки матиме повну, широку свободу, щоб якнайширше покористуватись нею в служенні суспільності, в служенні всім слабшим і упослідженим», наголошує Н. Горбач [1, с. 148]. Окрім того, у «Зів'ялому листі» на передній план висунута проблема творчості, духовного самопізнання. Шлях такого самопізнання розгортається в перспективі індивідуального життя й художньої творчості.

Коли певною мірою розподілити пафос і риторику кожного з трьох жмутків поезій Франка, то вони становитимуть собою в цілому єдину драму світу небес і пекла, через які проходить душа героя. Перший жмуток віршів перейнятий весняними тонами «молодої любові» з її життєдайною силою, коли сама інтенція любові, навіть нерозділеної, дає відчуття «правдивої любові», відкривається як «найтайніший порив», «найкращий спів», що сниться, ще невиспіваний, безсловесний, не артикульований, але розбуджений. Як зазначає І. Пільгук, у цілому такий стан «не сповненого бажання» символізує повноту суб'єктивного переживання, його закоріненість у життя. Усе це лірика глибоких особистих почуттів, пристрасного кохання, що підносить героя, веде його до простору, відтвореного у вірші «Безмежне поле в сніжному завою...». Чари кохання підносять героя, оволодівають його думками й почуттями [3, с. 16]. Разом з тим в окремих поезіях прориваються і соціальні мотиви, що виразно звучать у вірші «Не боюсь я ні бога, ні біса...». У заключному вірші «Першого жмутка» поет запитує:

*В зів'ялих листочках хто може вгадати
Красу всю зеленого гаю?
Хто знає, який я чуття скарб багатий
В ті вбогії вірші вкладаю?* [5, с. 86].

Другий жмуток – поезія літа, поезія споглядання «мого серця драми», рефлексія-спомин, у якій розривається душа і тіло, ідеал і реальність. У другому жмутку лірична драма звучить чи не найтрагічніше, коли страждання душі набувають універсального характеру («тільки я стою та зорі, що високо там мигтять»), а основним стає пафос «ілюзії», «мрії», «ідеалу» – тіні, що надає сенсу цілому життю.

До цього жмутка відносяться вірші «Червона калино, чого в лузі гнешся?», «Чого являєшся мені у сні?», «Ой ти, дівчино, з горіха зерня...», «Ой ти, дубочку кучерявий...» та інші.

Поезія «Чого являєшся мені у сні?» є однією з найкращих у збірці. У ній хвилююче відтворено ніжну, велику, але неподілену любов ліричного героя. Тільки уві сні з'являється йому образ коханої і тривожить його зранене любов'ю серце. Герой щиро кохає свою милу, хоч вона й згордувала ним. Довга розлука посилила в його серці пекучий біль, але не погасила вірного кохання. Свою безнадійну любов, страждання й журбу переливає він у сумні пісні:

*В життю ти мною згордувала,
Моє ти серце розірвала,
Із нього вирвала одні
Оті ридання голосні –
Пісні [5, с. 89].*

Завершується ця поезія ліричним зверненням до зіроньки-коханої з проханням з'явитися, щоб дарувати йому радість хоч уві сні, бо тільки тоді оживає його стомлене серце.

Третій жмуток – поезія зимового подиху старості, коли руйнується сама світобудова, у центрі якої стояв ідеал, а уявна смерть об'єкта бажання («Вона умерла! – Ні, се я умер») стає проєкцією власної долі.

Останній зимовий жмуток сповнений уже не людського, а всесвітнього, метафізичного розчарування. Мефістофелівська й фастівська сила внутрішнього роздвоєння проривається «остатнім співом, страшним прокльоном» усьому життю, красі, любові, творчості:

*Такий прокльон, щоб мерзла кров,
В ненависть зстилася любов,
Змінилась радість в темний сум,
І щоб краси не бачив ум,
І щоби уст цурався сміх,
І від повік би сон відбіг,
Тюрмою б весь зробився світ
І в лоні мами гиб би плід [5, с. 84].*

Злиття індивідуального й народного співу – один з моментів творчого процесу, тотожного самопізнання. Цьому передуює мотив зародженого, але «невиспіваного співу» (перший жмуток); далі він виливається в «ридання голосні – пісні» другого жмутка і врешті – в

«останній спів, страшний проклин» третього жмутка. У фіналі цієї історії – заключне прощання з піснею, «підстреленою пташкою», що символічно передує пострілу.

Отже, збірка «Зів'яле листя» є чудовим зразком естетики інтимних почуттів. Разом з тим вона є чудовим зразком того, як поет, користуючись національною пісенною формою твору, підносить проблеми загальнолюдського значення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Горбач Н. До питання про філософські переконання Івана Франка. *Іван Франко – письменник, мислитель, громадянин: матеріали міжнародної наукової конференції*. Львів, «Світ», 1998. С. 148–150.

2. Гундорова Т. «Зів'яле листя» Івана Франка як явище модерної культурософії. *Дивослово*. 2006. № 9. С. 9–15.

3. Пільгук Іван. Велетень української літератури. Київ: Дніпро, 1996. С. 3–26.

4. Соловей Е. Загальнолюдські цінності в системі теоретичних поглядів Івана Франка. *Слово і час*. 2000. № 8. С. 39.

5. Франко Іван. Вибрані твори. Київ: Дніпро, 1966. 790 с.

Бороденко Т. В.

ВЕЛЕТЕНЬ У ЦАРСТВІ ЛЮДСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

Статтю присвячено постаті Тараса Шевченка з погляду витоків його українського національного самосвідомлення; розкрито багатогранність особи поета, його всебічну освіченість, розуміння здобутків української і світової культури.

Тарас Шевченко, син кріпака, своєю творчістю піднявся до вершин світової культури. Це він зумів зробити завдяки власному генієві, національному вихованню й великій праці над собою.

Сто років тому Іван Франко блискуче сказав про Тараса Шевченка: «Він був сином мужика – і став володарем у царстві духа. Він був кріпаком – і став велетнем у царстві людської культури». Це визначення правдиво і точно розкриває природу й суть геніальності великого українського пророка. Шевченко вийшов із найнижчого стану суспільства в поневоленій безправній країні, яка фактично була колонією Російської імперії, і оволодів найвищими досягненнями культури свого часу. Він знав найпотаємніші болі звичайної людини, сприймав їх перелитими в одухотворену народну пісню і мав на оці досвід світового мистецтва в спробах заглибитись у людські переживання. У цьому криється таємниця магії його слова, секрет його надзвичайного успіху, невмирущості, повсякчасної загальнолюдської актуальності.

Першими навчителями і правди про життя, і досконалого українського слова були нащадки козаків, твердиню яких – Запорізьку

Січ – підступно зруйнували ще не так давно, у 1775 р., цариця Катерина II. Як стало відомо недавно (Лисенко Микола. Коріння Шевченкового роду), рідний прадід поета сирота Андрій ще малою дитиною потрапив на Запорізьку Січ. Тут він навчався в кошовій школі й залишився козакувати. Згодом його обрано кошовим писарем Запорозької Січі – отже, це була непересічна високоосвічена людина. У козаках він побув, імовірно, до 1772 р. Після цього, щоб уникнути трагічної долі Петра Калнишевського (а він не раз вступав у сутички з високопоставленими російськими колоніальними чинами, обстоюючи козацькі права), Андрій потаємно перебирається до своєї сім'ї в Керелівку, узявши прізвище дружини-кріпачки. Можливо, його й мав на увазі Тарас Шевченко, коли в розмові з товаришем по заслання, польським істориком Броніславом Залеським заявив: «Я ж рідний внук одного з гайдамаків» (бо дідові Іванові під час Коліївщини 1768 р. було тільки сім). І козацьке бачення світу, козацьку любов до волі й козацьке мовне багатство прадід Андрій передав через діда Івана правнукові Тарасові. Отже, ота бунтарська, волелюбна іскра ніколи не згасала в родині Шевченків і живим полум'ям спалахнула в Шевченковій поезії. У далекому Петербурзі Шевченко 1841 р. писав:

Згадаю те лихо, степи ті безкраї,
І батька, і діда старого згадаю...
Дідусь ще гуляє, а батько вже вмер.
Бувало, в неділю, закривши мінею,
По чарці з сусідом випивши тієї,
Батько діда просить, щоб той розказав
Про Коліївщину, як колись бувало,
Як Залізняк, Гонта ляхів покарав.
Столітні очі, як зорі сяли,
А слово за словом сміялось, лилось...

Причаївшись у куточку, тим часом плакав малий Тарас, набираючись козацького духу й козацької мови. Тому поет і звертається з такою вдячністю до діда Івана:

Спасибі дідусю, що ти заховав
В голові столітній ту славу козачу...

Хто ж вони були, козаки, оспівані в народних думах і піснях? Якісь неотеси? Шевченко на це з гідністю відповідав:

Брешеш, людоморе!
За святу правду-волю
Розбійник не стане,
Не розкує закований
У ваші кайдани
Народ темний...

Козаки на Запорозьку Січ тисячами сходилися з усієї України: з Білої Церкви, Галича, Луцька, Путивля, Вінниці, Перемишльської землі. Це був цвіт української нації, вони ж творили й сучасну нашу

загальнонаціональну літературну мову, об'єднуючи в ній усе її діалектне багатство. Для нашої мови Запорозька Січ стала тим самим, що Афіни для Стародавньої Греції, Париж для Франції.

Як свідчить великий знавець козацтва Дмитро Яворницький, автор тритомної «Історії запорізьких козаків», у години дозвілля запорожці любили погомоніти, послухати розповіді інших.

Отут творилася й наша літературна мова. Якщо в інших націй літературна мова формувалась у великопанських салонах, то в нас її плекали, шліфували енергійні волелюбні прості люди-козаки, вихідці з народу. І цю козацьку мову повністю успадкував молодий Тарас, жадібно вслухаючись у розповіді діда Івана та його побратимів. Її він убирав у себе від матері, яка, кажучи словами поета, над ним «співала, свою нудьгу переливала в свою дитину».

Що Тарас Шевченко міцно всотував у себе козацьку мову, свідчить його творчість. У баладі «Перебендя», створений 1839 р., через десять років після того, як не з власної волі покинув Україну, він раптом називає цілком доречно підряд десять народних пісень.

А перегляньмо прозові твори Шевченка, як він писав уже на засланні далеко від України. Скільки в них вкраплень з українських народних пісень! У повісті «Наймичка» їх дванадцять, у повісті «Музикант» сім, у повісті «Близнята» – двадцять один уривок з народних пісень.

У «Среднівській» передмові до невиданого «Кобзаря» 1847 р. Шевченко з жалем відзначав: «Велика туга осіла мою душу, чую, а іноді і читаю. І тут же закликав: «А на москалів не вважайте, нехай вони собі пишуть по-своєму, а ми по-своєму. У їх народ і слово, і у нас народ і слово. А чиє краще, нехай судять люди». Шевченко був обізнаний зі стародавньою історією і культурою арабських країн. Деякі відомості про них він міг одержати з творів популярного тоді сходознавця Осипа Сенковського, читав «Історію хрестових походів,» французького історика Жозефа-Франсуа Мішо і «Подорожі» в п'яти томах російського сходознавця Аврама Норова.

Зрозуміла річ, Шевченко не міг не цікавитися тодішньою російською літературою, з багатьма російськими письменниками він не тільки був знайомий, а й дружив. Добре знав творчість Миколи Гоголя (якого навряд чи відносив до російських письменників: «Ти смієшся, а я плачу, великий мій друже»), читав Олександра Пушкіна, Михайла Лермонтова та багатьох інших. Шевченко добре був обізнаний з польською літературою. Його товариш по заслання польський художник Броніслав Залеський згадував: «Шевченко говорив добре по-польськи; Міцкевича, Залеського, а почасти й Красінського не одну річ умів читати напам'ять».

Тут ми згадали лише невелику частину того світового культурного набутку, з яким був ознайомлений великий поет. Бо ж не все прочитане і почуте він конче так чи інакше відображав письмово.

Занурюючись у світову культуру, Шевченко ажніяк не цурався свого, бо заради нього, заради України він жив, працював і страждав. «Я так її, я так люблю мою Україну убогу, що прокляну Святого Бога, за неї душу погублю». Відомо, що Шевченко читав усе, що з'являлося українською мовою (а цього на той час було дуже мало). Найбільше цікавила його українська історія. І це зрозуміло, бо він хотів збагнути, щож сталося з Україною, чому вона опинилась у послідовній у світі:

Подивіться лишень добре,
Прочитайте знову
Тую славу. Та читайте
Од слова до слова,
Не минайте ані титлі,
Ніжті коми,
Все розберіть та спитайте
Тоді себе: що ми?
Чий сини? Яких батьків?
Ким? За що закуті?...

Шевченко тим і великий, що, засвоївши здобутки українського національного самоусвідомлення й досягнення світової культури, він поєднав у своїх помислах, у своїй творчості національне українське і вселюдське, болі й сподівання окремої людини і долі цілого народу. І не тільки українського. Пригадаймо хоч би його «Кавказ», його «Єретика». Це він зумів зробити завдяки своєму генієві й величезній праці над собою. Можна лише повторити точні й слушні слова Івана Франка: «Він був сином мужика – і став володарем у царстві духа. Він був кріпаком – і став велетнем у царстві людської культури».

ЛІТЕРАТУРА

1. Джерела мовної майстерності Т. Г. Шевченка. Київ, 1964.
2. Русанівський В. Т. Шевченко-реформатор української літературної мови. *Русанівський В. Т. Історія української літературної мови: підруч.* Київ, 2001.

Борсук Н. В., Куплевацька С. О.

МІНІАТЮРА «НУШ ОЧИМА ВЧИТЕЛІВ»

Дійові особи:

Автор

Учителі четвертих класів (покоління Х)

Учителі перших класів (покоління Y)

Автор: 13 січня. Школа. Розпочався II семестр навчального року. Коридором йдуть два вчителі 4 класів (покоління X). Розмовляють. Їм назустріч ідуть учителі 1 класів НУШ (покоління Y).

Учитель № 1 четвертих класів:

Залишилось лиш півроку

Нам спокійно жити,

Ну а потім доведеться

В НУШ дітей учити.

Ой не знаю, що із цим буду я робити?

Державний стандарт початкової освіти, затверджений постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження державного стандарту початкової загальної освіти» від 20 квітня 2011 р. № 462.

Учитель № 2 четвертих класів:

Ой, на вислугу піду я,

Щоб новизну не знати,

Не хочу, як дзига, по класу стрибати,

але Ні

Я без дітей не зможу існувати.

Концепція НУШ від 14.12.2016 р. № 988 -р

Учитель № 1 перших класів:

Чому ж, наші зірочки, так засумували?

Не хвилюйтесь, про нас міністри подбали.

Розробили нам програми, класи обладнали,

– Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII «Про освіту».

– Наказ МОН №268 від 21.03.18 р. «Про затвердження типових освітніх програм для 1–2 класів»

– Лист МОН від 10.06.2019 № 1/9-365 «Про переліки навчальної літератури, рекомендованої Міністерством освіти і науки України для використання у закладах освіти у 2019/2020 навчальному році»

І свободи нам багато

В освіті надали.

Наказ МОН № 1143 від 10.08.18 р. Про затвердження професійного стандарту «Учитель початкових класів закладу загальної середньої освіти»

Учитель № 1 четвертих класів:

Про яку таку свободу

Чую я вже третій рік?

Учитель № 2 четвертих класів:

Хочу – казку розкажу?

Хочу – мультик покажу?

Хочу – пісеньку співаю?

Хочу – рівняння складаю?

Учитель № 2 перших класів:

Ну, не так все примітивно,
Як ви зараз розказали!
Ви «Закон про освіту» уважно читали?

Учитель № 1 перших класів:

Учитель – фундамент реформи.
Він тримає всю освіту.
В НУШ він вільний, вмотивований!
Автономією здивований!

Учитель № 2 перших класів:

Щоб навчати по-новому,
Будемо ми свободу мати:
Складати свої програми, підручники обирати.
Хочеш імпровізуй, хочеш експериментуй!

Учитель № 1 перших класів:

Свобода не тільки дітей навчати,
А й свої якості розвивати.
Безкоштовні вебінари, курси, тренінги, семінари
Та й підвищення зарплати
Скоро буде вчитель мати.

Учитель № 1 четвертих класів:

Так свобода без кордонів
Може таке наробити!
Хтось привчить дітей читати
Замість зв'язно розмовляти.
Хтось поглибиться в культуру,
Забуде про літературу...

Учитель № 2 перших класів:

Кордони – це Державний стандарт.
Його виконання – успішності гарант.
Там окреслені знання, навички, уміння,
А як їх дітям надати –
Це вчительське творіння.

Учитель № 2 четвертих класів:

Зрозуміло!
Я – гарант якості навчання,
Щоб розвинуть особистість прикладу старання,
Я учитель, вихователь, друг,
Наставник, мотиватор.

Учитель № 1 перших класів:

А ще фасилітатор, ментор,
Тьютор і новатор.
Коуч, тренер, модератор,

Помічник, організатор!

Учитель № 1 четвертих класів:

Нові ролі так лякають,

Що аж очі випирають.

Учитель №2 перших класів:

Не лякайтесь, головне –

Підтримать дитячу надію,

Направлять, коригувати

Педагогічну взаємодію.

Учитель №1 перших класів:

Допомагати, надихати, Учити комунікувати.

Приймати такою, як вона є,

Спиратись на те, Що природа дає!

Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII «Про освіту».

Учитель № 2 перших класів:

Щоб не було в школі скуки,

Зараз є у нас ноутбуки,

Сканер, принтер, ламінатор,

Учитель – справжній (навігатор).

Не лякається нічого –

І сучасного, й нового.

– **Методичні рекомендації щодо організації освітнього простору «Нової української школи», затверджені наказом МОН від 23.03.2018 № 283.**

– **Лист МОН України від 11.11.2014 р. № 1/9-586 «Щодо здійснення вчителем науково-дослідницької діяльності та пошукової роботи».**

Учитель № 1 перших класів:

Ще дошка в нас мультимедійка.

Учитель № 1 четвертих класів:

Ага, працювати на ній зумій-ка...

Учитель № 2 перших класів:

Ми спочатку теж боялись,

А тепер вже розібрались.

Вас ми хочемо навчити,

Щоб змогли все зрозуміти.

Учитель № 2 четвертих класів:

Осередки формувати –

Треба сил багато мати.

Я ж дизайнером не вчилась,

А у школі опинилась.

Учитель № 1 перших класів:

Не турбуйтеся, колеги,

Осередки вам покажемо,
І про них зараз розкажемо.

Учитель № 2 перших класів:

Осередок вчителя –
Робочий стіл і стілець.
Хто там його й побачить,
Той великий молодець.

Учитель №1 перших класів:

Тематичний осередок
Також є у нашій НУШ.
Кожен тиждень одна тема,
Тільки потім далі руш.

Учитель № 2 перших класів:

Щоб іти шляхом до знань
І книжки читати,
Треба свою бібліотеку
В кожному класі мати.

Учитель № 1 перших класів:

Живий куточок допоможе
Природі всіх навчати.

Учитель № 2 четвертих класів:

Та краще рибок завести,
Будуть хоч мовчати.

Учитель № 2 перших класів:

А ще є в класі
Осередок тиші.
Саме там на часі
Всі сидять, як миші.

Учитель № 1 четвертих класів:

Але дітям не сидиться,
Хочуть бігати малі.
Будуть в цьому осередку
Мабуть, тільки вчителі.

– Методичні рекомендації щодо організації освітнього простору
«Нової української школи», затверджені наказом МОН від
23.03.2018 р. № 283.

Учитель № 1 перших класів:

Будемо у грі навчати,
До партнерства залучати,
Покоління X і Z
Навчимо співпрацювати.

**Концепція НУШ «Концептуальні засади реформування
середньої освіти».**

Учитель № 2 четвертих класів:

А цеглинка ЛЕГО?

Це ж просто панацея!

Як без них навчали ми в школах і в ліцеях?

Учитель № 2 перших класів:

Лего – це логічні вправи,

Це дрібна моторика,

Це робота у командах,

Ось, яка риторика.

– Лист Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» Міністерство освіти і науки України від 16.04.2018 р. № 22. 1/12-Г-224.

– Методичний посібник «Шість цеглинок в освітньому просторі школи».

Учитель № 1 четвертих класів:

У «Ранковому колі» ми будемо спілкуватись,

Ділитись іграшками, гратись.

А коли ж, пробачте, нам навчатись?

Учитель № 1 перших класів:

Ранкове коло – просто клас!

Там комплексно все можна

Опанувати, навчити, повторити

І позитив в душі створити.

Методичні рекомендації щодо організації освітнього простору «Нової української школи», затверджені наказом МОН від 23.03.2018 р. № 283.

Учитель № 2 четвертих класів:

Кубик Блума – теж турбота,

Зайва вчителю робота,

Сиди кресли, клей, фарбуй,

Дітям іграшку готуй!

Учитель № 2 перших класів:

Не кажіть, колего, так,

Це інтерактива знак!

Мислення критичне він розвиває,

Дітей проблеми вирішувати навчає.

Державний стандарт початкової освіти, затверджений постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження державного стандарту початкової загальної освіти» від 21 лютого 2018 р. № 87.

Учитель № 1 четвертих класів:

Скажу вам я по секрету,

Що слово «рутина»

В Інтернеті я шукала,
Мабуть, із годину.

Учитель № 1 перших класів:

Та це ж правила такі!
Що ж ви там шукали?
Це ж порядок різних дій.
У нас би запитали!

Учитель № 2 четвертих класів:

Науковці молодці!
Щоб діти не сварились,
«Коло вибору» їм склали –
Гарно потрудилися!

Учитель № 2 перших класів:

Так, сарказм тут ні до чого.
Це справді дієво!
Діти знають, як миритись.
Хіба це не приємно?

Учитель № 1 четвертих класів:

Медіоосвіта ще нас чекає.
Ще цього у нас в голові немає!

Учитель № 2 четвертих класів:

ІТ технології будемо вивчати,
Тарілку літаючу програмувати.

Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII «Про освіту».

Учитель № 1 перших класів:

Гаджети – сучасний світ,
Діти з ними з ранніх літ.
Хіба б вони стільки знали,
Коли б гаджетів не мали?

Учитель № 1 четвертих класів:

Все було у нас в житті.
Курси, атестація,
А сьогодні на меті –
Ще сертифікація.

Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII «Про освіту».

Учитель № 2 перших класів:

Сертифікація – це шанс,
Свої знання продемонструвати,
Ще й за це надбавку до окладу мати.

Учитель № 2 четвертих класів:

Що робити нам з батьками?
Як порозумітись,
Щоб до їхньої спільноти

Вдало долучитись.

Автор: Дзвенить дзвоник на урок

Учитель № 1 перших класів:

Все буде ОК, всі ми партнери –

Як тут не радіти,

Бо партнерство навіки:

Батьки, вчитель, діти.

Концепція НУШ «Концептуальні засади реформування середньої освіти».

Учитель № 1 четвертих класів:

А якщо учень без причини

Уроки пропускає?

Хто тоді за його успішність відповідає?

Учитель № 2 перших класів:

«Закон про освіту» на батьків Цю турботу поклав.

Якщо батьки пропуски дитини допускають,

Той нехай самі матеріал наздоганяють,

І перед законом відповідають.

Автор:

Сперечались учителі, дзвоник не почули

Навіть про учнів своїх, в дебатах забули.

Покоління Х, У довго розмовляли,

Теорему «Реформи НУШ» довести бажали.

Згодом трохи вгамувались,

І нарешті розібрались.

Учитель № 1 четвертих класів:

Аргументи ваші, друзі,

Нас переконали.

Учитель № 2 четвертих класів:

Ваші думки позитивні,

До душі припали.

Учитель № 1 четвертих класів:

Та чого ж оце ми з вами

Стали сперечатись?

Суперечки ні до чого,

Треба ж об'єднатись!

Учитель № 2 четвертих класів:

Ми ж готові всі до змін:

Діти – наша цінність!

Просто покоління Х

Вірять у стабільність.

Всі вчителі разом, тримаючись за руки.

Ми, вчителі України,

Йдемо в Нову школу,
Радо приймемо всі зміни,
Все буде чудово!

Автор:

Сучасний вчитель мусить
До всіх знайти підхід,
Бути прикладом для учнів,
З любов'ю вчити всіх!

Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII «Про освіту».

Пісня (на мелодію пісні «Разом весело крокувати просторами»)

Разом ми йдемо у НУШ

Аж з прискоком, аж з прискоком, аж з прискоком.

Покоління Y, X

Дружнім кроком, дружнім кроком, дружнім кроком.

Покоління Z партнерству ми навчаємо,

Емоційний інтелект у них розвиваємо.

Компетентнісний підхід реалізуємо,

Цим освіту нашу ми мо-дер-ні-зу-є-мо.

П

Разом ми йдемо у НУШ

Аж з прискоком, аж з прискоком, аж з прискоком.

Покоління Y, X

Дружнім кроком, дружнім кроком, дружнім кроком.

«Цифрових аборигенів» розговоримо.

Для їх «мислення екранного» клік створимо.

До маленьких А – кіндерів готуємось.

До народження їх гарно за-гар-ту-є-мо-сь.

– Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII «Про освіту».

– Концепція НУШ «Концептуальні засади реформування середньої освіти».

– Державний стандарт початкової освіти, затверджений постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження державного стандарту початкової загальної освіти» від 21 лютого 2018 р. № 87.

Василенко Н. С.

МЕНТОРСЬКА РОБОТА В ЗЗСО НА ОСНОВІ ВЛАСНОГО ДОСВІДУ

Тема дослідження є актуальною, бо у світі сучасної педагогіки замало бути лише учителем з певної дисципліни, також необхідно бути вмілим та ефективним наставником-ментором, який допоможе та навчить

застосовувати компетентності, набуті шляхом навчально-виховного процесу.

Методологічну основу дослідження становить опрацювання наукової літератури й періодичних видань та аналіз власної менторської практики.

Менторство або менторинг – це процес взаємодії більш досвідченої в певній сфері людини з менш досвідченою, при якому відбувається передача знань, навичок, умінь.

У певні моменти життя ментором для людини можуть бути рідні, більш досвідчені друзі, викладачі, колеги, а іноді навіть і незнайомі люди. Різниця лише в тому, що у взаємодії з ними людина отримує тільки якісь певні сторони менторства, а коли мова йде про взаємодію із досвідченим ментором – той здійснює цю діяльність комплексно та професійно.

Менторство не є стандартною роботою, яка передбачає сталий графік та фіксовані вихідні дні. Менторство – це місія, яка вимагає самовіддачі та любові до своєї роботи.

Ментор повинен брати активну участь у навчально-виховному процесі, власним прикладом мотивуючи учнів. Це стосується всього: постійне відвідування позакласних і позашкільних заходів, активна участь у шкільному житті чи волонтерстві.

Ментор не є вчителем чи викладачем, це радше наставник чи вихователь, який допомагає учням зростати особистісно і соціально. Результат роботиментора вимірюється, у першу чергу, рівнем якісних змін у розвитку дітей. Саме тому основну частину свого часу ментор проводить безпосередньо з менті, організовуючи персональні бесіди з кожним учнем, які допомагають визначити цілі та розставити пріоритети на час навчання в гімназії, а ментору – краще зрозуміти емоційно-психологічний стан дитини та попередити кризові явища. Ментор проводить щотижневі рефлексії з групами, а також великі аналізи-обговорення мандрівок, реалізованих проєктів, значних подій тощо.

Менторинг у школі передбачає два види роботи – індивідуальну та групову. Індивідуальна робота – це розвиток в учня за допомогою ментора особистісних та вузькоспрямованих якостей. Групова робота ведеться на базі групи не більше, ніж 10 учнів.

У процесі вивчення та аналізу різних методиккоучингу в бізнесі та наставництва в педагогіці, була розроблена власна форма менторської діяльності – це метод «4 кроки», який поділяється на чотири етапи роботи з учнем.

I Етап. «1 КРОК». Рефлексія з метою стимулювати учня до самоусвідомлення своїх компетентнісних потреб. Робота з питаннями:

1. Чого я хочу?
2. Як я зможу цього досягнути?
3. Чому це для мене так важливо?

4. Як я зможу зрозуміти, що досяг бажаного?

II Етап. «2 КРОК». «Теплий душ / холодний душ».

Цей прийом дозволяє ментору (учителю) розкрити передбачуваний потенціал менті (учня).

1. «Теплий душ» – налагодження теплих, довірливих стосунків між ментором і менті.

2. «Холодний душ» – різка зміна напрямку роботи (приклад: з філологічного на соціологічний напрям).

III. Етап. «3 КРОК». Базовий.

Ментор та менті працюють над надбанням певного практичного досвіду та отримання результатів.

Задача наставника:

- дати практичний проєкт (складність залежить від мети наставництва);
- давати вказівки щодо порядку дій та підказки для вирішення складних питань, з якими учень не може довго впоратись;
- довести даний практичний проєкт до успішного завершення, по максимуму лише силами учня, перетворюючи його із теоретика на практика.

Під час роботи ментору і менті рекомендовано дотримуватись таких правил:

- менті не звертається по допомогу до ментора, не провівши самостійно хоча б 30–60 хвилин над своєю проблемою;
- наставник зазвичай не дає прямих відповідей, і тим більше, не заважає і не керує самостійно, він дає лише підказки; з кожною наступною підказкою вони стають все прямішими й очевиднішими; чим менше потрібно підказок учню для виконання завдання, тим ближче він до успішного завершення менторства;
- питання типу «не виходить, як зробити?» не мають права бути; учень повинен задавати чіткі конкретні запитання; також варто до запитань вкладати список дій, які менті спробував самостійно перед тим, як звернутись до ментора;
- ментор також може давати підказки щодо аналізування проблеми з іншого боку, навіть якщо це не є найоптимальнішим підходом у даному випадку;
- наставнику варто дати одразу кілька незалежних між собою завдань по практичному проєкту для того, щоб менті міг переключатись між ними, якщо в одній із них справи зайшли в ступор; можливість переключатись між завданнями дозволяє по-новому глянути на попереднє завдання і збільшує шанси на успіх;
- на початку нового завдання наставник дає інструкцію щодо розв'язання задачі; на початку план має бути детальний, а далі, по мірі

прогресування учня, інструкції будуть скупішими, даючи більшу волю школяреві;

- якщо задача не була вирішена менті без повної допомоги ментора, варто зробити висновки і з'ясувати причини й складні сторони, що завадили учню розібратись із задачею; наступного разу ментор повинен це врахувати і краще сформулювати завдання;

- ментор має постійно заряджати позитивом, мотивацією, вірою у власні сили, а не лише допомагати з технічних питань.

Ці правила допоможуть учневі швидше перетворюватись на самостійного практика. Адже лише самостійно розв'язана задача, без підказок ззовні, дасть максимально позитивний ефект та досвід.

IV Етап. «4 КРОК». «Розкажи. Покажи. Зроби» – етап, на якому менті випробовує свої набуті менторські компетентності, як наставник, працюючи в групах.

Отже, використовуючи цей метод наставництва, отримуємо різнобічно розвинену, впевнену в собі, практично підготовлену особистість, яка чітко усвідомлює, чого хоче досягти в житті.

Результативність менторської роботи за методикою «4 кроки» з Василенком Іваном Андрійовичем (середній бал загальної успішності в навчанні Василенка І. А. – 6 б.).

Василенко Іван Андрійович – це учень з творчою, креативною обдарованістю, але має дещо особливі освітні потреби (СДУГ, F95.1), тому має потребу в менторі задля створення індивідуальних освітніх траєкторій. Ментором було зроблено запит до психолога ЗЗСО Кладієвої Г. А. щодо стабілізації внутрішнього стану учня.

У результаті проведеної роботи Василенко Іван взяв участь у багатьох конкурсах, де комплексно застосував набуті компетентності та обдарованість: конкурс-захист проєкту гармонійного доповнення до пам'ятника Героям Захисникам України. Назва проєкту «Бережи, Боже, наших захисників!», де учень посів I місце; обласний фестиваль «Шукай краси, добра шукай!» – фіналіст у номінації «Панорама буктрейлерів за творами І. П. Котляревського; призер в обласному етапі Всеукраїнської акції «Птах року» Дон ДООЕНЦ у 2018–2019 н. р.; учасник експедиції «Моя Батьківщина – Україна», автор науково-дослідницької роботи «Козацький рух у місті Дружківка від XVI століття до сучасності» посів II місце; учасник конкурсу науково-дослідницьких робіт Малої Академії наук у 2019–2020 навчальному році секції правознавство з роботою «Історико-правовий генезис захисту прав дитини в Україні та у світі в XX – XXI століттях» виборов I місце в Дружківському міському відбірковому етапі; став лідером у секції правознавства обласного відбіркового етапу.

Василенко Іван Андрійович продовжує навчання у ЗЗСО. Бере участь у конкурсах відеороликів, співпрацює із сайтом закладу. Продовжує

активно займатися науково-дослідницькою діяльністю, впроваджуючи власні нестандартні методи дослідження. Відвідує гурток краєзнавців міста Дружківки, де гідно зарекомендував себе, як досвідчений диспутант (завжди має аргументовану позицію, уміє конструктивно та структуровано подати інформацію) та активно бере участь у роботі дитячої дорадчої ради міста.

Практичне застосування методу «4 кроків» доводить, що працюючи за цим методом учні досягають значних результатів, не дивлячись на загальну успішність у навчанні та особливі освітні потреби. Встановлено, що набуті в процесі менторингу компетентності широко застосовуються учнями: допомагають визначитися з майбутньою професією, застосовувати власну обдарованість у навчально-виховному процесі, розкрити особистісні якості.

У ході аналізу результативності та подальшого застосування набутих учнями компетентностей, було доведено дієвість методу «4 кроків».

Метод може бути доповнений за потреби співпраці з батьками.

Василина-Тимофєєва В. В.

ТЕХНОЛОГІЯ ОЗДОБЛЕННЯ АПЛІКАЦІЇ, ВИРОБУ З АПЛІКАЦІЄЮ. КІНЦЕВА ОБРОБКА ВИРОБУ. ДОГЛЯД ЗА ВИРОБОМ (трудове навчання, 5 клас)

Мета уроку: *Дати поняття* про оздоблення аплікації та його види, систематизувати та розширити знання учнів про види оздоблювальних матеріалів, оздоблювальних швів; розширити знання учнів з кольорознавства; навчити оформлювати аплікацію різноманітними способами, використовуючи різні види матеріалів та сполучення кольорів. *Ознайомити* учнів з поняттям кінцевої обробки виробу, волого-теплової обробки, її термінологією. Дати уявлення стосовно догляду за виготовленим виробом. Закріпити навички правильної та безпечної роботи з інструментами, дотримання санітарно-гігієнічних умов праці. *Розвивати* творчі здібності, художній смак учнів, інтерес до декоративно-прикладного мистецтва як способу самовираження особистості; уміння та навички роботи з ручним інструментом. *Виховувати* почуття взаємоповаги, взаємодопомоги, доброзичливості, самокритики, охайність під час виконання практичної роботи.

Очікувані результати: учні характеризують основні способи оздоблення аплікації, називають матеріали для оздоблення, добирають відповідні кольори, виконують оздоблення, дотримуючись всіх вивчених правил, працюють із дотриманням правил охорони праці та санітарно-гігієнічних вимог.

Тип уроку: комбінований урок.

Обладнання: мультимедійний екран з проектором, зразки оздоблювальних матеріалів, зразки аплікацій, оздоблювальні матеріали (стрічки, бісер, намистини, пайєтки, тощо), голка, нитки, готова аплікація, мобільні телефони.

Хід уроку

I. Організаційний момент

- привітання;
- створення позитивної атмосфери в класі, налаштування на роботу: звучить музика: https://www.youtube.com/watch?v=y-vs_HULZrs

Вправа «Самоналаштування»

Учитель: – Покладіть руки на парту, закрийте очі та повторюйте:

- Я зможу сьогодні добре працювати на уроці.
- Я особистість творча.
- Я бажаю однокласникам успіхів на уроці

Перевірка відсутніх; призначення чергових.

II. Актуалізація знань та умінь учнів. Мотивація навчальної діяльності. (2 хв.)

Учитель: – Які основні технологічні етапи виготовлення аплікації ми пройшли протягом попередніх уроків?

– До яких етапів проектування вони відносяться? (ученицям пропонується внести свої записи на інтерактивній стіні за посиланням, або QR-кодом): <https://ru.padlet.com/viktoriasvasilinatimofeeva/aplikation5>

– Що залишилося розглянути?

III. Повторення вивченого раніше матеріалу. (15 хв.)

Для повторення в класі обирається дві групи учасників та дві групи експертів, які перевірятимуть правильність виконання завдання в групах.

Завдання в групах буде однаковим.

Завдання перше: «Робота із зразками» (кожна з дівчат групи учасниць отримує зразок, в залежності від питання в групах формуються нові міні-групи, тобто учні рухаються).

З поданих зразків – виробів ДПМ вибрати аплікації довести, чому? (Визначення аплікації як виду ДПМ)

1. Розділити на групи за об'ємом.
2. Вибрати однокольорові. Як називаються інші?
3. Розділіть аплікації за видами використаних матеріалів.
4. Які способи закріплення матеріалів на основному фоні?

5. Продемонструйте предметні аплікації. Доведіть.

6. Як називаються інші? Чи можна предметну перетворити на сюжетну? Що для цього треба зробити?

7. Назвіть призначення кожного виробу.

Завдання друге:

1. За поданими на екрані зразками швів (шви «вперед голку», «назад голку», «петельний», хрестик, гладьові), вказати, які можна використовувати у аплікації? В яких випадках? (слайд презентації)

2. Дайте назви цим швам. Вправа «Знайди співвідношення».

IV. Вивчення нового матеріалу.

Розглянемо ще раз зразки аплікацій (демонстрація зразків аплікацій оздоблених та не оздоблених). Які вироби вам більш до вподоби? Чому? (діти дають відповіді, виходячи з яких робимо висновок, що аплікація, яка прикрашена стрічками, бусинами, пайетками, тощо привабливіша).

Отже, розглядаючи подані аплікації, приходимо до висновку, що прикрашені вони ніби «оживають», створюють настрій, урізноманітнюється їхній сюжет. Сьогодні на уроці наші вироби теж стануть більш привабливішими та красивішими.

Для прикрашання аплікацій чудово підходить безліч матеріалів, які знаходяться вдома у кожного. На ваших столах знаходяться ці матеріали. (колекція матеріалів). Ви зараз самостійно, дивлячись на них, спробуєте розповісти нам про оздоблення аплікації. Отже, почнемо

Діти по черзі називають матеріали з поданих на столах колекцій.

1. гудзики різного розміру та кольору,	2. бусини,
3. бісер,	4. шовкові стрічки,
5. капронові банти,	6. каміння, стрази
7. тасьму,	8. мереживо,
9. пайетки,	10. готові наліпки.

Ці матеріали, навіть, можуть замінити деякі елементи аплікації. Давайте зараз разом помислимо, які ж елементи аплікації можуть замінити вищезазначені матеріали? (трава, банти на сукнях, краплини дощу, очі, щічки, тощо).

Фізкультхвилинка

Ми учились, ми трудились,
І, напевно, вже стомились.
Тож давайте для розрядки
Зробим кілька вправ зарядки.
Раз – підняли руки вгору,
Два – нагнулися додолу.

Три – повернулись вправо, вліво,
На чотири – раз присіли,
Похитали головою,
Пальчиками повертіли
І за парти тихо сіли.

Окрім того, що прикрашання потребує аплікація, оздоблювати треба і сам виріб з аплікацією. Без красивої, акуратної окантовки виріб виглядає незавершеним. Існує також багато способів як прикрасити і весь виріб. (розповідь + демонстрація вчителя)

1. Бахрома, китиці. Її можна як пришити вже готову, так і виготовити самостійно висмикуючи нитки по краю виробу, якщо це дозволяє зробити ширина тканини.

2. По периметру (Що таке периметр?) можна пришити мереживо, тасьму, стрічку.

3. Краї виробу можна окантувати косою – під 45 градусів (Як відкласти кут в 45 градусів?) стрічкою, яку теж можна виготовити самостійно, а можна придбати в магазинах.

4. Весь периметр також можна обшити петельним швом – це найпростіший спосіб.

5. Якщо ваша аплікація буде служити картиною для прикрашання інтер'єру, її треба закріпити на основу – картон, дублерин, який продається в магазинах, потім розташувати в рамку, яку теж можна виготовити самостійно, що ви вже робили.

При оздобленні аплікації та всього виробу треба дотримуватись правил. Ці правила ми зараз розробимо з вами разом.

1) Надається аплікація з тканини, бісер, пайетки, важке каміння.

Завдання «Обери зайве»: вибрати ті матеріали, які на вашу думку не підходять, пояснити чому. (важке каміння)

Правило матеріалу – оздоблювальний матеріал не повинен бути важчим та грубішим по відношенню до аплікації. Такі матеріали будуть відтягувати ті частини, де вони розташовані.

2) Подані 3 аплікації: дві без зайвих елементів, третя має занадто багато прикрас, що робить її некрасивою.

Завдання: вилучити з аплікації елементи, які псують її вигляд.

Правило гармонії – кожна аплікація повинна бути красивою, без зайвих елементів.

3) Надаються 3 аплікації – одна з них виконана з великим розмаїттям кольорів.

Завдання: скорегувати наявність кольорів на виробі.

Правило кольору – добирати кольори згідно їх гармонії (нюанс, контраст).

(Правила – слайди презентації)

Учитель: Давайте розглянемо деякі деталі цього питання. Давайте згадаємо з курсу малювання:

✓ які кольори називають основними? (червоний, синій, жовтий) (слайд презентації)

✓ при поєднанні між собою вони утворюють нові. Які?

Учениці мають кола з напівпрозорої плівки основних кольорів. Способом накладання один на один вони отримують поєднання кольорів.

Отже, який колір ми отримуємо при поєднанні червоного та синього? (фіолетовий).

Червоного та жовтого? (помаранчевий).

Синього та жовтого? (зелений). (слайд презентації)

Таким чином ми отримали кольорове коло. (слайд презентації).

Де в природі ми спостерігаємо таке коло? (веселка).

Виходячи з цього кола, існує два види гармонії: контраст, нюанс. Якщо кольори розташовані в кольоровому колі поруч, вони утворюють нюансну гармонію. Назвіть такі кольори. Також відтінки одного кольору теж називають нюансом. Якщо ж кольори розташовані не поруч, вони утворюють контрастну гармонію. (слайд презентації)

Спробуємо назвати такі кольори. *Відбувається активний діалог.*

Учитель: – І знову питання для роздуму. Чи вважаєте ви, що на цьому моменті наша аплікація завершена? (Ні). Чого ще потребує виріб? ... Так, для повного завершення роботи треба виконати вологотеплову обробку виробу (ВТО). Якщо сказати простіше, то виріб треба випрати та попрасувати. Здається це дуже проста справа, але ж ні. При пранні треба бути обережним.

Нитки, які ви використали в своєму виробі, можуть втрачати колір – линяти, тому до води при пранні треба додати невеличку кількість оцту. При прасуванні виробу треба добирати температурний режим відповідно до тканини, обраної для аплікації.

Отже, основним приладдям для виконання ВТО є праска. Одна із учениць приготувала для нас повідомлення про історію його виникнення.

Виступ із повідомленням

V. Практична робота. «Виконання оздоблення аплікації та виробу з аплікацією».

І, як завжди на початку практичної роботи, ми згадуємо правила безпечної праці: *Перед початком роботи треба одягти спецодяг!*

Взаємоконтроль: ученицям пропонується продемонструвати як вони принесли інструмент для уроку, передати ножиці, поділитись голкою з тією, що забула (під час цієї вправи дівчата виявляють дотримання правил, або демонструють неправильні варіанти, виправляють одна одну).

Фізкультхвилинка

Ми учились, ми трудилися,
І, напевно, вже стомилися.
Тож давайте для розрядки
Зробим кілька вправ зарядки.
Раз – підняли руки вгору.
Два – нагнулися дотолу.
Не згинайте, діти, ноги,
Як торкаєтесь підлоги.

Три, чотири – прямо стати,
Будем знову починати.
Вище руки підніміть
І спокійно опустіть.
Розведіть їх в сторони,
Плесніть, діти, кілька раз
Й за роботу, все гаразд.

Виконання оздоблення аплікації:

* розмістити елементи оздоблення, що передбачаєте;

* оцінити зовнішній вигляд виробу, використовуючи правила оформлення;

* зафіксувати елементи оздоблення.

Протягом роботи вчитель здійснює поточний інструктаж.

VI. Закріплення вивченого матеріалу.

– Якою була тема сьогоднішнього уроку?

– Чи всі питання було розглянуто?

– З якими новими поняттями ознайомилися?

– Згадаємо основні поняття за допомогою проходження он-лайн

тесту:

Щоб доєднати учнів за посиланням <https://vseosvita.ua/go>, введіть код: jnj620 або

Перейдіть за посиланням: <https://vseosvita.ua/test/start/jnj620>

Відскануйте QR-код за допомогою смартфона:

VII. Підсумок уроку.

Отже, кінцева обробка аплікації, виконана охайно, із дотриманням почуття міри в кольорі, формах, розмірах може надати виробу краси та шарму. Правильно дібрані матеріали можуть розказати всім про характер автора роботи. Дизайнери в своїй роботі часто використовують всілякі аплікації. В одязі, в інтер'єрі. Це дуже простий спосіб замінити картини та панно більш дешевим, але симпатичним чином, як зараз прийнято казати, креативом. Відчуйте і ви себе справжніми дизайнерами, використовуйте придбані знання для прикрашання свого життя.

VIII. Домашнє завдання.

Закінчити оформлення аплікації, підготуватися до його презентації.

IX. Прибирання робочих місць та майстерні.

Волжина А. О.

КУРІННЯ ЧИ ЗДОРОВ'Я – ВИБИРАЙТЕ САМІ!

Мета: *Навчальна:* формувати поняття «шкідлива звичка» та «здоровий спосіб життя»; ознайомити учнів з історією виникнення тютюну, зі ступенем шкоди тютюну для організму людини та наслідками тютюнопаління; з причинами, з яких люди починають палити та з причинами, від яких варто відмовитись від куріння; з фінансовими перевагами відмови від тютюнопаління.

Розвивальна: розвивати навички групової роботи та навички роботи з ІКТ;

Виховна: виховувати негативне ставлення до куріння; цінніше ставлення до свого здоров'я; почуття відповідальності за свій вибір та якість свого життя.

Формування ключових компетентностей:

– спілкування державною мовою: розвивати вміння усно і письмово висловлювати думки, почуття, факти та погляди через говоріння, застосування мультимедійних засобів;

– інформаційно-цифрова компетентність: учити застосовувати ІКТ для створення, пошуку, обробки, обміну інформацією;

– соціальні і громадські компетентності: формувати стилі поведінки, які потрібні для ефективної участі в громадському житті;

– екологічна грамотність і здорове життя: стимулювати бажання дотримуватись здорового способу життя.

Освітні ресурси: інтерактивна дошка, макет фігури людини, ситуативний матеріал, презентації, відеоматеріал.

Хід роботи:

Якщо ви достатньо розумний, то слід подбати про своє здоров'я, оскільки здоров'я – це не все, але без здоров'я – все ніщо (Сократ).

1. Організаційний момент.

Привітання учнів і гостей заходу.

2. Актуалізація опорних компетентностей.

Вихователь: Я хочу розпочати зі слів Сократа, які є епіграфом нашого заходу. І звучить він так: Якщо ви достатньо розумний, то необхідно подбати про своє здоров'я, оскільки здоров'я – це не все, але без здоров'я – все ніщо».

1. Як ви розумієте цей вислів? (Окрім здоров'я ще є важливі складові життя, але за відсутністю здоров'я всі ці важливі складові втрачають сенс)

2. Скажіть, що руйнує здоров'я? (шкідливі звички, екологія, генетичні захворювання, небережливе ставлення до свого здоров'я тощо).

3. Які шкідливі звички ви знаєте? (відповіді дітей: куріння, вживання алкоголю, неправильне харчування, малорухомий спосіб життя, відсутність режиму сну, відсутність режиму роботи і відпочинку).

3. Мотивація освітньої діяльності.

Вихователь: Молодці! Отже, шкідливих звичок немало. Та на сьогоднішньому заході я хочу з вами поговорити про таку шкідливу звичку, як куріння і тема заходу «Куріння чи здоров'я – вибирайте самі».

Тютюн відомий давно. Ця рослина привернула увагу людини більше 6 тисяч років тому. Але ставлення до цієї рослини та впливу її на організм людини було досить неоднозначне.

Наприклад, у середині шістнадцятого століття в європейській медицині вважалося, що куріння тютюну може вилікувати сифіліс. Сприяли поширенню куріння в деякій мірі лікарі. Першою ластівкою стала робота іспанського лікаря Ніколаса Мондареса про цілющі рослини Америки. Саме в цій книзі тютюн був названий чудодійним засобом від хвороб – кольок, запалень, діареї, раку та ін. Тютюном лікувала мігрень Катерина Медічі, так само при французькому дворі його використовували від ломоти в кістках, зубного болю, шлункових розладів. У той же час, у більшості країн куріння не вважалося пристойною справою – курці навіть підлягали страті. Але, у той же час, ще у 1622 році біологом і лікарем Йоганом Неандером була написана робота «Табакологія», де було зазначено про найнебезпечніший вплив тютюну на людську свідомість та на його мозкову діяльність.

На сьогоднішньому заході ми дізнаємось, з чого ж все починалось, яка думка сучасних лікарів стосовно впливу тютюну на організм людини, з яких же причин підлітки починають палити. А також, аргументи на користь відмови братися за цигарку та фінансові переваги відмови від тютюнопаління.

4. Формування компетентностей.

Слово надається команді Істориків. Будь ласка.

(Виступ 1 групи)

1 група – Історики, які підготували доповідь / презентацію про історію тютюну;

Вправа «Вплив тютюну на органи людини»

Вихователь: Дякую команді Істориків за цікаву доповідь. А перед виступом команди Лікарів пропоную виконати таке завдання. На дошці є макет фігури / тіла людини. Питання: які, на вашу думку, органи людини уражуються через тютюнопаління? (Діти відповідають, вихователь записує відповіді на плакаті).

Вихователь. Дякую! А тепер давайте заслухаємо команду Лікарів і з'ясуємо, наскільки ви обізнані з цим питанням.

2 група – Лікарі, які підготували інформацію щодо впливу тютюну на організм людини та наслідки тютюнопаління;

Висновок (наскільки діти були обізнані питанням впливу тютюну на органи людини).

Вихователь. Доповідь для нас підготувала і команда Дослідників, які розбирались у причинах, з яких підлітки починають палити. Дослідники, вам слово.

3 група – Дослідники, які збирали інформацію щодо причин, чинників, що сприяють початку куріння.

Дякую вам, любі мої, за змістовну, цікаву та корисну інформацію. Маю до вас таке питання: скажіть, чи отримували ви коли-небудь пропозицію закурити? (Відповіді дітей).

Чи доводилось вам колись відмовляти на пропозицію закурити? (Відповіді дітей).

Чи доводилось вам бути у компаніях, де підлітки палять? (Відповіді дітей).

Вихователь. Давайте спробуємо опинитись у подібних ситуаціях і відповісти на питання: Як ти вчиниш? Зараз кожна група отримає свою ситуацію. Завдання: розібрати ситуацію і відповісти на питання. На завдання є 5–7 хвилин. По закінченню представники від кожної команди презентують свою модель поведінки.

Вправа «Як ти вчиниш?»

Ситуація 1: Під час відсутності батьків пролунав дзвінок у двері. До тебе прийшов твій сусід Сергій. Побачивши, що батьків немає вдома, він дістав з кишені пачку цигарок і запропонував тобі закурити. Ніхто про це не дізнається, бо батьки прийдуть не скоро і за цей час кімнату можна провітрити. Як ти вчиниш?

Ситуація 2: Під час прогулянки друзі запропонували приєднатись до компанії інших дітей. Ти був не проти. Гуляючи разом, один хлопець закурив і запропонував цигарку тобі. Як ти вчиниш?

Ситуація 3: До вас прийшли гості. Хтось з них запалив у кімнаті. Як ти вчиниш? (*Виступи дітей*)

Вихователь. Дякую! Молодці! Зараз хочу навести вам 7 причин не братись за цигарку. Увага на дошку. *Демонстрація презентації на інтерактивній дошці.*

1. *Зовнішній вигляд.* Нікотин негативно впливає на шкіру, не дозволяючи їй нормально «дихати», від чого вона стає сухою та набуває сіруватого кольору. Через надмірну сухість шкіри навколо очей та рота швидше з'являються зморшки. А ще від куріння жовтіють зуби. Загалом, зовнішній вигляд людини погіршується.

2. *Фізична форма.* Курці, як правило, мають значно гіршу фізичну форму, ніж люди, які не палять. Для них складніше займатись фізичними вправами, вони менш витривалі.

3. *Запах.* У курців, як правило, присутній запах тютюнового диму на волоссі, одязі та пальцях рук.

4. *Смакові відчуття.* У людей, які не палять, значно краще відчуття смаку і запаху, що робить життя яскравішим та насиченішим.

5. *Турбота про майбутню дитину.* Науково доведено, якщо жінка курить під час вагітності, у неї є значно вищі ризики передчасних пологів, які можуть мати негативні наслідки для дитини.

6. *Стиль життя.* Насправді, бути курцем – незручно, адже курити можна не скрізь і не завжди, і доводиться стримувати свої бажання.

7. *Контроль над своїм життям.* Не слідкувати хибному прикладу інших, не піддаватись впливу оточуючих – це виклик. Якщо ви проявите

твердість своїх упереджень і не візьметесь за цигарку, то будете цілком заслужено пишатись собою.

5. Закріплення компетентностей.

Вихователь. На даному етапі нам залишилось з'ясувати, які ж фінансові переваги має людина у разі відмови від тютюнопаління. Давайте розглянемо наступну ситуацію.

Чоловік палить протягом 3 років. Щодня він випалює 1 пачку цигарок, тобто 20 штук на день. Середня вартість однієї пачки цигарок 30 гривень. Пропоную з'ясувати фінансові переваги відмови від тютюнопаління. Групи в нас вже сформовані. Отже, завдання таке:

1 група – рахує, скільки коштів він вже витратив на цигарки та пропонує, що можна було купити на ці гроші; (32 850 грн)

2 група – рахує, скільки коштів він зможе заощадити за 30 днів за умови відмови від тютюнопаління та пропонує, що можна купити на цю суму; (900 грн)

3 група – рахує, скільки коштів він зможе заощадити за рік за умови відмови від тютюнопаління та теж пропонує, що можна купити на отриману суму грошей. (10 950 грн)

На виконання є 5–7 хвилин. По закінченню представники від кожної команди виходять до дошки, озвучують свої суми та варіанти, що можна купити на ці гроші.

6. Рефлексія та підсумок заняття.

Вправа рефлексія «Вибір».

Наш захід добігає кінця. Нагадую, що тема нашого заходу «Куріння чи здоров'я – вибирайте самі». І, наостанок, хочу запропонувати кожному з вас зробити свій вибір.

Доповніть речення: Я обираю _____ тому, що _____.

Гавілей О. О.

КОЛІЗІЯ МОРАЛЬНОГО І НАЦІОНАЛЬНОГО-КУЛЬТУРНОГО ВИБОРУ В ОБРАЗАХ СИНІВ ТАРАСА БУЛЬБИ (українська література, 9 клас)

Мета (формувати компетентності): предметні: уміння характеризувати образи синів Тараса Бульби (Остапа й Андрія), розкривати силу характеру Остапа й причини трагедії Андрія; усного зв'язного мовлення, усного словесного малювання; **ключові:** розвиток навичок порівняльної характеристики персонажів; **інформаційну:** уміння працювати з текстом, знаходити потрібну інформацію; **громадянську:** почуття гордості за волелюбний український народ, повагу до історичної спадщини країни; формування громадянської позиції школярів.

Тип уроку: комбінований.

Навчальні ресурси: тексти повісті «Тарас Бульба»; ілюстрації до твору; репродукція картини М. Дерегуса «Загибель Остапа».

Перебіг уроку:

I. Організаційний момент.

Привітання, створення позитивно-емоційного настрою.

II. Мотивація освітньої діяльності.

1. Слово вчителя.

У кожної людини одна Батьківщина. Це те місце, де вона народилася, виросла, яке не раз проміряла своїми ногами.

Я щаслива з того, що народилася і живу саме в Україні. Я люблю її за безмежні, красиві, неосяжні простори. Головне, що повинні пам'ятати всі, – не можна забувати своєї Батьківщини і відрікатися від неї або ігнорувати те, що ми живемо в Україні, що вона дала нам найдорожче – життя.

Легенда про Україну

Вирішив якось Господь наділити всіх дітей світу землями. Усіх наділив, усім відплатив по заслугах. І вже хотів був Господь йти відпочивати від праці, як раптом на зустріч йому піднявся юнак – високий, широкоплечий, гарний, але дуже змучений. Руки закуті в ланцюги, ноги поранені, зотліла сорочка ледь тримається на плечах.

– Хто ти? – запитав Всевишній.

– Я – полонений, – відповів юнак, – дивом вирвався з ненависного полону і немає в мене батьківщини, де б я міг прихилити голову.

– Що ж робити? – затурбувався Господь. – Чим зарадити твоєму горю? Я всі землі роздав, нічого не залишилося.

Зітхнув юнак тяжко і вже збирався йти, але Господь зупинив його:

– Є в мене крайчик землі, для себе приберігав. Віддаю свою землю тобі і твоєму народові. Бери, бережи її, цінуй і охороняй від ворогів, люби її всім серцем і вкладай душу, працею самовіддано і віддасться тобі сторицею, тому що це Божа земля...

Наш народ не скорився, не зламався. Запорозьке козацтво гриміло на весь світ своїми тріумфальними походами, відвойовуючи для свого краю свободу, адже не хотіли поступатися своїм принципам – принципам вільної та незалежної людини. Без ліку звитяжців полягли задля високої мети.

Я гадаю, що ви здогналися, про який твір ми продовжимо розмовляти?

III. Актуалізація компетентностей.

1. Оголошення теми і мети уроку.

Кожна людина хоча б раз у житті стоїть перед вибором. Він може бути різним. Найчастіше стосується честі, совісті, друзів, кохання, Вітчизни... М. Гоголь у повісті «Тарас Бульба» теж порушує ці питання на

образах Остапа та Андрія. Відомий український поет Т. Шевченко писав: «У кожного своя доля і свій шлях широкий».

Яку долю оберуть для себе Остап та Андрій, що стане для них головним у момент вибору, ми і з'ясуємо сьогодні на уроці. Проблемне питання:

«Чому така різна доля у двох рідних братів?»

Тема уроку: Колізія морального і національно-культурного вибору в образах синів Тараса Бульби.

Колізія – (лат. зіткнення) – гостра суперечність, зіткнення протилежних сил, інтересів, переконань. Зображення життєвих конфліктів і боротьби в художньому творі.

Пригадайте твір і розташуйте події у правильному порядку (робота в групах).

<ul style="list-style-type: none">– Облога Дубна– Повернення синів додому– Вибір Андрія– Поїздка на Січ– Помста батька– Мужність і витримка Остапа під час катування– Життя на Січі– Друга зустріч Андрія з дочкою польського воєводи– Загибель Тараса Бульби– Жорстокий бій– Смерть Андрія– Спогади братів про навчання в академії	<p><i>Ключ</i></p> <ol style="list-style-type: none">1. Повернення синів додому2. Поїздка на Січ3. Спогади братів про навчання в академії4. Життя на Січі5. Облога Дубна6. Друга зустріч Андрія з дочкою польського воєводи7. Вибір Андрія8. Жорстокий бій9. Смерть Андрія10. Мужність і витримка Остапа під час катування11. Помста батька12. Загибель Тараса Бульби
--	--

IV. Закріплення компетентностей.

«Літературний волейбол»: Вікторина «Що ти знаєш про синів Тараса Бульби».

1. Де навчалися Остап і Андрій? (У київській академії)
2. Скільки років їм було, коли їх тудивіддали? (12)
3. Як вони добиралися додому на канікули? (Пішки, оскільки школярям заборонялося їздити верхи, та й коней у них не було.)
4. Коли Тарас послав їм коней? (Тоді, коли сини закінчили академію)
5. Кому з братів належать слова: «За кривду не подивлюся й не поступлюся ні перед ким»? (Остапові.)
6. Про кого із синів старий Тарас сказав: «Добрий буде козак!»? (Про Остапа.)
7. Кого із своїх синів Тарас назвав «мазунчиком»? (Андрія.)

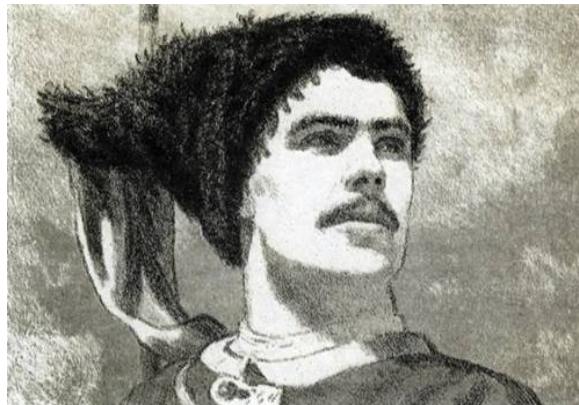
8. Де Тарас поклав спати свої хсинів? (На дворі.)

9. Через скільки днів Остап і Андрій поїхали на Січ? (Наступного дня.)

10. З яким настроєм залишали вони домівку? (молоді козаки їхали смутно й стримували сльози, боячись свого батька).

Фізкультхвилинка

1. Прийом «Мистецькі паралелі».

Розгляньте репродукції картин Є. Кірбика. Чи співпадає авторське уявлення з уявленням митця образотворчого мистецтва? (Співпадає. Ми бачимо мужній і задуманий погляд Остапа, у Андрія – погляд замріяний і на вустах ледь помітна посмішка).

Портретна характеристика братів.

Пригадайте у 5 главі повісті описи зовнішності героїв. Чим вразила вас портретна характеристика Остапа і Андрія? (Обидва хлопці були гарні, міцні, але в Андрія ніжніші риси. Поступово їхні обличчя з м'яких юнацьких стали грізними і мужніми. За один місяць юнаки зовсім переродилися із пташенят, опірилися, загартувалися у чоловіків).

2. Навчання в академії.

3. Визначаємо риси характерів братів під час навчання (робота в парах).

Остап:

Впертість

Наполегливість

Вірність товаришам

Прямодушність

Доброта, старанність у навчанні

Андрій:

Спритність

Хитрість

Уміння викрутитись

Живіші почуття

Легкість у навчанні

4. Перебування на Січі.

Пригадайте опис поведінки братів у бою. Чим відрізнялася вона? (Так. Остап порівнюється з левом. Він швидко обдумував кожен крок, швидко приймав рішення. Андрія вабила музика куль і мечів. Але він не обмірковував нічого попередньо). Хто був більш поміркованим? (Остап)

Шлях Андрія до зради. Проаналізуйте душевний стан Андрія. Любов відгороджує його від товаришів, від батька, від брата, від

Батьківщини. Андрій виривається із запорізького кола. Душевний стан його складний).

Чи вагався він перед тим, як піти з татаркою? («Багато різних думок збудилося й спалахнуло в молодих грудях козака», – пише М. Гоголь. Напевне, вагався, але кохання до полячки перебороло ці вагання).

З ким порівнює автор Андрія і чому? (Хоч Андрій і був у бою проти своїх товаришів найгарніший, але автор порівнює його з хортом. У цьому проявляється зневага Гоголя до героя-зрадника).

Чому Андрія не зупинили Тарас і Остап, які прокинулися під час того, як він збирав для панночки харчі? (Тому, що їм просто не могло спасти на думку, що Андрій може перейти на бік ворога.)

Смерть Андрія. Чому Гоголь говорить, що загинув козак, пропав для козацького лицарства? (Бо Андрій скоїв найстрашніше: зрадив батьків, Січ, вітчизну, віру, товаришів). Чому під час останньої зустрічі з батьком перед стратою Андрій був зляканим? (Бо бачив рішучість батька і здогадувався про свою подальшу долю).

Чи покався Андрій перед смертю? (Ні, бо промовив останнім не ім'я матері, а полячки).

Характеристика Остапа. Які риси характеру Остапа ви можете назвати? (Вірність обов'язку, сміливість, героїзм, витривалість. Автор порівнює героя з яструбом, що сміливо ширяє в небі).

Як поводив себе Остап під час страти? Зачитайте з тексту. («Остап зносив муки й катування як велетень. Ні крику, ні стогону не було чути навіть тоді, коли стали перебивати йому на руках і на ногах кості, коли жакливий хрускіт їх почули серед мертвої юрби... ніщо, схоже на стогін, не вирвалося з уст його, не здригнулося обличчя його»).

Обговорення проблемного запитання

Микола Гоголь наділяє Остапа богатирськими рисами. Він – продовжувач батьківської справи. Для Остапа немає нічого дорожчого за Вітчизну, заради неї він готовий разом з усіма перенести нестерпні муки і смерть.

У сцені страти Остап, що піддається нелюдським тортурам, не втрачає мужності, знаючи, що загибель не марна.

Андрій закохався в молоду польську панночку і перейшов на сторону ворогів, зрадивши батьківщину і батька, і товаришів своїх. Ставши на шлях зради, Андрій «пропав для всього лицарства козацького».

Образи двох братів – це два можливих людських життєвих шляхи. Це або безсмертя в ім'я народного щастя, або безславна смерть зрадника.

Однозначної відповіді на описані Гоголем питання немає і не може бути. Є над чим розмірковувати ще довго.

V. Підбиття підсумків освітньої діяльності.

Слово вчителя. М. Гоголь ніколи не забував про своє коріння, про рідну землю.

Яскравим доказом цього були сотні листів, які він посилав матері і сестрам у Василівку, його замальовки рідного будинку, а головне – його твори, у яких відтворено сам дух української історії, українського народу.

Пишучи російською мовою про Україну, Гоголь сам уперше викликав інтерес до української культури в Росії та в інших країнах. Він мав великий вплив на розвиток української літератури.

Своєю творчістю митець прославив свій народ, його самобутню культуру, розкрив перед нами, читачами, духовно багатий його внутрішній світ, поривання до вільного і щасливого життя.

Оцінювання.

VI. Домашнє завдання:

Написати твір у жанрі замітки до газети: «Два брати – дві долі», «Чи виправдана зрада коханням?» (за вибором).

Голубенко Ю. П., Захарова В. Л.

ВИМОВА І ПРАВОПИС СЛІВ З НЕНАГОЛОШЕНИМИ Е, И, ЩО НЕ ПЕРЕВІРЯЮТЬСЯ НАГОЛОСОМ. УМІННЯ ПРАЦЮВАТИ З ОРФОГРАФІЧНИМ СЛОВНИКОМ (українська мова, 4 клас)

Мета: – дати поняття про правопис слів з ненаголошеними голосними [е] і [и], що не перевіряються наголосом;

– збагачувати лексику словниковими словами та закріплювати знання про їх правопис;

– удосконалювати навички роботи з орфографічними словниками;

– розвивати зв'язне мовлення: навчати учнів точно і правильно висловлювати свою думку, спонукати дітей до міркувань, порівняння, доведення;

– виховувати любов та бережливе ставлення до природи.

Тип: нетрадиційний (інтерв'ю (в осінньому лісі)).

I. Організація класу

– Стали, дітки, всі рівненько,

Усміхнулися гарненько,

Настрій на урок взяли

Й працювати почали.

Добрий день, діти. Я вам пропоную разом зі мною стати кореспондентами. Ми будемо гуляти осіннім лісом. Для цього треба до нього перенестись. Закрили очі. Раз, два, три (музика і малюнок).

II. Актуалізація опорних знань учнів.

1. Перевірка домашнього завдання

В осінньому лісі розмовляли 2 дерева між собою.

Діти, а як називається розмова 2 осіб?

Я знаю, що вдома ви готували продовження діалогу між хлопчиком та батьком. І мені дуже хотілося б почути його (зачитування учнями діалогу).

2. Бесіда. «Мікрофон»

За прогнозами синоптиків, вночі був дощ і деякі крапельки дощу залишились на дошці, давайте їх перевіримо.

– Над якою темою працювали на минулому уроці?

– Що таке корінь слова?

– Як перевірити ненаголошені голосні, и в корені слова?

Дякую, ви дуже добре впорались.

3. Емоційне налаштування на письмо

Після дощу і у вас на партах залишились крапельки. Прочитайте, будь ласка, що на них написано.

Сядьмо рівно на стільці,

Бачте, всі ми молодці.

Тихо зошит відкриваймо

І писати починаймо,

Покладем його похило,

Беремось мерщій за діло.

4. Каліграфічна хвилинка.

Урок продовжимо без зупинки каліграфічною хвилинкою

Осінь іде, а за собою дощі веде.

Як ви розумієте цей вислів? «Мікрофон»

5. Малюнковий диктант

Крапельки дощу позмивали всі слова і залишили лише ілюстрації. Шановні мешканці, допоможіть їх відновити (на слайдах або на картках показує учитель)

село озеро
земля листок
зерно пеньок
листівка

– Як ви перевіряли, яку букву слід дописати?

4. Взаємоперевірка

Як перевірити написання ненаголошених голосних Е, И у корені слова?

III. Мотивація навчальної діяльності

Постановка проблемного завдання.

Робота в парах (на жовтому листячку з дерева надруковані слова Д..РЕКТОР, ГОР..ЗОНТ, ОЧ..РЕТ)

– Спробуйте підібрати до них перевірні слова. Не можете? Що ж тоді робити?

– Звернімось до словника, підказки ви зможете знайти на с. 135 (горизонт), с. 136 (директор), с. 152 (очерет).

IV. Оголошення теми і мети уроку.

Поетична хвилинка.

Але є слова, що в них
Написання голосних
Через наголос, бува,
Перевіритьнеможливо,
А тому такі слова
Пам'ятати нам важливо.

А здебільшого потрібно звертатись до орфографічного словника і запам'ятовувати ці слова, що ми сьогодні і будемо робити.

Для цього нам треба бути уважними, наполегливими, кмітливими і активними. Та ще ви поповните свій словниковий запас новими словами.

V. Вивчення нового матеріалу.

1. Творче задання.

– Об'єднайте ці слова в одне речення (за такою схемою: ХТО? ДЕ? побачив ЩО?).

2. Ознайомлення з правилом: с. 89.

У лісі живе мудра тітонька Сова і має Розумну книгу. Що на ній записано? Де ми можемо все дізнатись? Правильно, за підручником.

- самостійне читання правила,
- розповідь один одному,
- розповідь сусідам,
- розповідь класу.

3. Усна робота: впр. 211 с. 89.

– Погляньте на малюнки. Назву якого із малюнків ми уже розглянули?

– Як правильно треба писати ці назви? Що нам в цьому допоможе?

4. Індивідуальна робота.

I ряд шукає правопис слова черемха (с. 176); II ряд – абрикос (с. 130); III ряд – апельсин (с. 130).

5. Перевірка роботи (за підручником с. 90).

ФІЗХВИЛИНКА

6. Робота в групах. Усно. (розподілити за 3 кольорами) (по 3 пари кожен колір): впр. 212.

7. Гра «ПРОКОМЕНТУЙ ПОДІЇ»: впр. 213 (дати підказку про 3 слова КЕРУВАТИ, КЕРМО, КИШИНІВ). Словник: с. 144.

У КИШИНІВІ засідають представники влади МОЛДОВИ, які приймають рішення разом із міністрами. Хто вони? (депутати)

8. *Словникова робота.*

– З якими словниковими словами ми познайомились на уроці? Як перевірити їх написання?

V. Закріплення набутих знань

1. *РОЗВИТОК МОВЛЕННЯ*: впр. 214.

– Дівчина Осінь попросила нас висловити свої думки стосовно прикмет.

2. *«Мозковий штурм»*: впр. 215.

VI. Підсумок уроку

Гра «Рюкзак»

Які знання з уроку я візьму для виконання домашнього завдання?

Які візьму для контрольної роботи?

Які візьму для життя?

VI. Домашнє завдання: Скласти з кожним словниковим словом (с. 90–91) речення.

Гринько І. М.

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ШКІЛЬНОЇ ПРИРОДНИЧОЇ ОСВІТИ – ШЛЯХ ДО ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ЗНАНЬ ТА ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧНІВ

Одним із напрямів цифрового розвитку на державному рівні визнано реформування освітньої галузі, зокрема в частині її цифровізації. Діти, що народилися в цифрову еру, стають більш мотивованими до навчання за умов, коли в освітньому процесі використовуються інноваційні, інтерактивні технології із залученням сучасних технічних засобів. Цифровізація – насичення фізичного світу електронно-цифровими пристроями, засобами, системами та налагодження електронно комунікаційного обміну між ними. Цифрова трансформація сучасної повної загальної середньої освіти передбачає перехід від використання цифрових технологій лише на уроках інформатики до їх застосування

кожним учителем, кожним учнем на будь-якому уроці та поза межами закладу освіти в будь-який час.

Упровадження цифрової освіти має сприяти:

1. Створенню умов для оновлення форм, засобів, технологій та методів викладання дисциплін та розповсюдження знань;
2. Розширенню доступу до освіти всіх рівнів з урахуванням можливості побудови власної траєкторії навчання;
3. Розвитку в учнів навичок XXI століття.

Цифровою освітою є об'єднання різних компонентів і найсучасніших технологій завдяки використанню:

1. Цифрових платформ;
2. Упровадженню нових інформаційних та освітніх технологій;
3. Застосуванню прогресивних форм організації освітнього процесу;
4. Активних методів навчання;
5. Сучасних навчально-методичних матеріалів.

Інформаційна підтримка навчального процесу комп'ютерними технологіями допомагає вирішити такі дидактичні проблеми: інтенсифікація та оптимізація навчального процесу; індивідуалізація та диференціація навчальної діяльності учнів; активізація пізнавальної та творчої діяльності; розвиток самостійності в розв'язуванні навчальних вправ і завдань; організація поетапного та підсумкового контролю результатів навчання; діагностування рівнів інтелектуальної активності учнів.

Навчання за допомогою цифрових технологій (електронне навчання) – система навчання за допомогою інформаційних, електронних, цифрових технологій. Це система навчання, що пропонує використання Інтернет – технологій, електронних бібліотек, навчально-методичних мультимедіа-матеріалів, віртуальних лабораторій і практикумів.

1. Навчання за допомогою цифрових технологій це;
2. Навчання засобами віртуальної реальності;
3. Навчання засобами доповненої (розширеної реальності);
4. Всепроникаюче навчання (u-learning);
5. Мобільне навчання (m-learning);
6. Перевернуте навчання (f- learning);
7. Мережеві технології;
8. Дистанційні технології.

Мобільне навчання (m-learning) – це передавання знань на мобільні портативні пристрої з використанням WAP GPRS технологій. Мета мобільного навчання – зробити процес навчання гнучким, доступним, персоніфікованим, в якому реалізується головний принцип мобільного навчання-навчання в будь-якому місці в зручний час.

Всепроникаюче навчання (u-learning) – це технології неперервного навчання з використанням інформаційно-комунікаційних засобів у всіх

сферах життя суспільства. Таке навчання дозволяє учням в будь – якому місці завантажувати і вивчати мультимедійний освітній контент.

Перевернуте навчання (f-learning) – це форма активного навчання, що дозволяє «перевернути» звичайний процес навчання таким чином: учні поза аудиторією переглядають відповідні навчальні матеріали, що будуть розглядатися на наступному занятті, самостійно вивчають теоретичний матеріал, а в класі, виконують різноманітні завдання здійснюють його обговорення.

Доповнена реальність надає можливість додавати фізичним об'єктам віртуальної властивості, наприклад, відображення інформації про них, яка, до того ж, може бути індивідуалізована під конкретного суб'єкта сприйняття.

Віртуальна реальність – ілюзія дійсності, створювана за допомогою комп'ютерних систем, які забезпечують зорові відчуття. Розвиток технологій відображення цифрової інформації створює можливості конструювання віртуальних об'єктів, які людина, сприймаючи, буде наділяти сенсом. Тобто частина людських дій може бути перенесена на цифровий рівень. Віртуальні об'єкти не зношуються, вимагають малих витрат на виробництво, швидко передаються, копіюються, безслідно знищуються. У сфері освіти – це моделювання складної чи небезпечної діяльності.

Одним з видів інновацій в організації освіти є введення дистанційного навчання. На відміну від заочного навчання дистанційне навчання дає можливість вчитися, перебуваючи на будь-якій відстані від навчального закладу. Ідея дистанційного навчання полягає в тому, що взаємодія педагога й учня відбувається у віртуальному просторі: обоє вони перебувають за своїми комп'ютерами й спілкуються за допомогою Інтернету.

Дистанційне навчання – сукупність технологій, що забезпечують доставку учням основного обсягу навчального матеріалу, інтерактивна взаємодія педагога й учня у процесі навчання, надання учням можливості самостійної роботи з навчальними матеріалами, а також у процесі навчання.

Нині найбільшого розвитку набуло дистанційне навчання з використанням інтернет-технологій, що має назву Е-ДН та надає можливість здійснювати:

– вільний запис на дистанційні навчальні курси. У більшості випадків для початку навчання або вивчення певного навчального курсу відсутні будь-які умови та вимоги; самостійне планування навчання. Кожен має можливість вибору під час вивчення питань, тем і розділів, самостійне визначення послідовності їх вивчення, шляхом вибору можливих курсів;

– надання свободи в часі, швидкості навчання, відсутності обмеженості в часі, вивчення окремих питань та тем, самостійний вибір часу вивчення навчального матеріалу, складання тестів, контрольних та залікових робіт;

– свобода у виборі місця навчання.

Організація дистанційного навчання може бути здійснена через:

1. ОНЛАЙН-КУРСИ

- Платформа Prometheus: <https://prometheus.org.ua/>
- Студія онлайн-освіти: EdEra <https://www.ed-era.com/courses/>
- iLearn: <https://ilearn.org.ua/>

2. ПЛАТФОРМИ ДЛЯ НАВЧАННЯ

- <https://miksike.net.ua/>; <https://vchy.com.ua/>

3. ОНЛАЙН-ТРАНСЛЯЦІЇ УРОКІВ

- Відкритий урок 2020
- Цикл відеоуроків для 11 класів на телеканалі «Київ»
- Youtube-канал зі списком відтворення
- Трансляції уроків для старшокласників на телеканалі «ДніпроTV»
- «Школа онлайн»
- Youtube-канал МОН

Важко уявити собі сучасний урок, навчально-виховний процес в цілому без широкого використання різноманітних технічних засобів навчального призначення (ТЗНП) та цифрових освітніх ресурсів (ЦОР).

До перших слід віднести весь комплекс комп'ютерного, мультимедійного та технічного обладнання навчального процесу – комп'ютерні робочі місця, мультимедійний проектор та екран, ноутбук, інтерактивна дошка, сучасні комп'ютерні тренажери та сервера для використання педагогічних програмних засобів (ППЗ) та інші електронні засоби.

Цифрові освітні ресурси об'єднують широкий спектр різних за цільовим призначенням, рівнем складності, формою технічного виконання та видами інтерфейсу педагогічних програмних засобів, електронних підручників, електронних тестів, комп'ютерних моделей, тренажерів, дидактичних ігор та стимуляторів.

Цифрові освітні ресурси є представленими в електронному вигляді учбово-методичними матеріалами, що містять елементарні об'єкти, як текст, малюнок, анімацію, модель; та складні форми: документ, слайд, презентація, тест, курс.

Процес використання цифрових технологій для проектування ЦОР:

1) Розроблення проекту ЦОР з урахуванням змісту навчального матеріалу (Яка тема? Для кого? Які вимоги використання? Чому саме цей

вид ресурсу? Які переваги використання даного ресурсу? Скільки часу маю для створення?)

2) Підбір цифрових освітніх технологій для реалізації творчого задуму відповідно вимогам до якості цифрових освітніх ресурсів, а також визначається рівнем сформованості цифрової компетентності автора.

3) Створення цифрового освітнього ресурсу.

4) Експериментальне впровадження цифрових освітніх ресурсів в практику та оцінювання його ефективності. Автор ресурсу впроваджує створений продукт у практику, аналізує чи були досягнуті цілі.

5) Завершальне проектування ЦОР. На цьому етапі педагог за необхідністю редагує створений продукт,

6) Розробка рекомендацій до його використання.

Сервіси для створення ЦОР

1. Створення вікторин:

<https://getkahoot.com>; <https://quizizz.com>; <http://www.triventy.com>;
<https://www.flippity.net>; <https://get.plickers.com>; <https://www.mentimeter.com>;
<https://www.classtime.com>; <https://www.sli.do>

2. Інфографіка:

<http://www.easel.ly>; <https://infogr.am>; <https://www.canva.com>

3. Створення відео

<https://screencast-o-matic.com>; [https://screen recorder](https://screenrecorder.com); Movavi;
<https://edpuzzle.com>.

4. Ментальні карти

- <https://edpuzzle.com>; <https://www.xmind.net>; <https://bubbl.us>;

- <http://popplet.com>

5. Анімація і комікси

- <http://www.toondoo.com>; <https://www.jibjab.com>;

6. Віртуальні дошки для спілкування з учнями
Padlet, Linoit, Glogster, Twiddle, Poplet та інші

7. Робочі листи

<https://goformative.com>;

<http://app.wizer.me>; <https://www.liveworksheets.com>

8. Сервіси доповненої реальності

<http://www.quivervision.com> ;

<http://walla.me>; <https://www.blippar.com>; www.argin.ru

9. Сервіси для створення інтерактивних плакатів

<https://www.thinglink.com> ; <http://edu.glogster.com/>

Використання сучасних інформаційних технологій підвищує ефективність освітнього процесу, створює сприятливі умови щодо доступності якісної освіти для широких верст населення та підготовки підростаючого покоління до життя в інформаційному суспільстві. Цифровізація освіти вказує передусім на досконале користування електронними засобами, на сформованість умінь і навичок роботи з

«цифрою». Як результат, діти набагато краще засвоюють інформацію та формують відповідні навички, перебуваючи в емоційно-комфортному середовищі, не втрачають бажання навчатися, генерувати ідеї та творити.

ЛІТЕРАТУРА

1. Антонова О. Нова українська школа: використання інформаційно-комунікаційних технологій у 1–2 класах закладів загальної середньої освіти: навчально-методичний посібник. Київ: Генеза, 2019. 96 с. URL: https://roippro.org.ua/upload/iblock/907/zb_rnik.konferents_ua.2020.pdf
2. Інтерактивний плакат як сучасний засіб навчання: [Веб-сайт]. URL: http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/38576/
3. Корбут О. Г. Дистанційне навчання: моделі, технології, перспективи: [Веб-сайт]. URL: <http://confesp.fl.kpi.ua/ru/node/%201123>
4. Таблер Т. І. Сучасний дидактичний засіб – електронний інтерактивний плакат. *Розвиток сучасної природничо-математичної освіти: реалії, проблеми якості, інновації*: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. 2013.

Дмитренко М. О.

ФРАЗЕОЛОГІЯ МОГО МІСТА

(Літературне краєзнавство: перспективи вивчення)

Науковий керівник – учитель української мови і літератури *Н. В. Магула*

Наша мова складається зі слів. Сукупність цих слів української мови становить її лексичну або словниковий склад, до якого входять усі відомі в ній слова, що вживаються у найрізноманітніших галузях суспільного життя.

Слова в нашій мові часто об'єднуються не тільки у вільні сполучення (зимовий день, приїхав до Києва), а й у стійкі словосполучення – фразеологізми. Вони – іскрометні скарби мовної образності, які надають висловленій думці національного колориту. На мій погляд, літературне краєзнавство нашої мови складає фразеологія рідної мови. Зі стійкими усталеними зворотами, висловами, прислів'ями, приказками ми стикаємося із раннього дитинства. Отже, носиться як чорт з гримною душею; пішов у ріст, як заєць у хвіст; як рак свисне...

Розмовна фразеологія – невичерпане джерело створення гумористично – сатиричних ефектів. Моя бабуся Євдокименко Ірина Іванівна завжди, оповідаючи щось цікаве, підкреслювала зображення подій, персонажів, їх зовнішності фразеологічними сполученнями. А їх у нас на Слобожанщині – безліч! Ось наприклад: Мотря, сусідко моя, ось ти зайшла до мене в оселю й наговорила сім мішків гречаної вовни та чотири

копи гречки! Ой Матуню, онучко моя, вискочила ти з-за вугла, як козак з маку.

І бабуса, і жителі нашого мікрорайону («Славтяжмаш») та міста вживають оригінальні фразеологізми, пов'язані з людськими іменами. Вони досить часто використовуються в різних життєвих ситуаціях: товчеться як Іванко в пеклі; наливати по Марусин поясок; як Ганна без солі; били, я Сидорову козу; на Миколи та ніколи; не вмер Данило, так болячка задовила; не плач, Андрійку, дам копійку; на тобі, Даниле, що мені не миле...

У нашому краю поширені фразеологізми, які вступають в антонімічні зв'язки зі словами або іншими фразеологізмами: ні пари з уст; тримати язик за зубами – розпусти ти язика; іти з миром – іти з війною; бути на сьомому небі – як у воду опущений; задирати носа – вішати носа...

Українська мова має багату фразеологію, яка є продуктом багатоміжової мовної творчості народу і відображає його глибоку мудрість і національну культуру. Вона виражає позитивне ставлення до праці, освіти, науки, культури і в той час засуджує пияцтво, брехливість, лінощі, нечемність та інші вади людини. Фразеологія нашого народу тісно пов'язана із народними звичаями, обрядами, народними віруваннями і відображає поведінку й характер у різних життєвих ситуаціях, причому часто в жартівливому тоні:

Багато роботи – купатися, як муха в окропі;
Багатий – грошей кури не клюють;
Бідний – голий, босий та простоволосий;
Бити – як Сидорову козу;
Винуватий – рильце в пушку;
Вискочив – як Пилип з конопель;
Гарна – як свиня в намисті;
Говорить – плете не те, несе;
Добре знати – як облуплений;
Дивиться – як кіт на сало;
Жити – як кіт у маслі / як у Бога за пазухою;
Зовнішність – висохлий на Тараню (воблу);
Кричати – рвати пупа;
Мало – як кіт наплакав / як з козла молока;
Не виправдати – не викурити з хати
Погроза – покажу, де раки зимують;
Пропасти – ні зі цапову душу;
Поспішати – поперед батька в пекло;
П'яниця – він ніде з чаркою не розминеться;
Родичі – дід бабі рідний Федір;
Тікати – наживати п'ятами;
Характер – і на козі не під'їдеш / якась муха вкусила;

Щось шукати – чорта лисого не знайди.

Отже, фразеологізми прикрашають нашу мову, роблять її образною, яскравою, емоційною. Наша мова вдало пересипана фразеологічними зворотами, завжди привертає увагу слухачів, пробуджує в них емоції, живу уяву, захоплює своєю оригінальністю та нестандартністю. Лексика сучасної української мови формувалась протягом багатьох століть, постійно напрацьовуючи свій словник і вдосконалюючи свої компоненти

ЛІТЕРАТУРА

1. Бабич Н. Д. Історія української літературної мови. Львів, 1993.
2. Ющук І. П. Мова наша українська. Київ, 2001.

Єремєєва М. В.

Я РОЗМОВЛЯЮ УКРАЇНСЬКОЮ

Мета:

Навчальна: удосконалювати знання української мови, формувати мовленнєву культуру, розкрити поняття «суржик», розширити знання про красу і багатство української мови, збагачувати словниковий запас.

Розвивальна: сприяти розвитку патріотичних почуттів.

Виховна: виховувати любов до рідного слова, бажання вивчати та вдосконалювати свої знання з української мови.

Формування ключових компетентностей:

1. Спілкування державною мовою. Учити усно і письмово висловлювати думки, почуття. Факти через слухання говоріння, письмо.
2. Уміння навчатися впродовж життя. Виховувати здатність до пошуку та засвоєння нових вмінь і навичок через ефективне керування ресурсами та інформаційними потоками.
3. Соціальні і громадянські компетентності. Розвивати уміння працювати з іншими на результат, попереджати і розв'язувати конфлікти, досягати компромісів.

Освітні ресурси: інтерактивна дошка, ручки, стікери, кошики, відеоматеріал, смужки паперу.

Хід:

1. Організаційний момент.
2. Актуалізація опорних компетентностей.

Вихователь: Добрий день, любі діти!

Тема сьогоднішньої виховної години «Я розмовляю українською» День української писемності та мови щорічно відзначається в Україні 9 листопада. Це свято було встановлено указом президента України Леоніда Кучми у 1997 році.

Про нашу мову відгукуються як про мову дуже мелодійну, поетичну, яскраву. 1934 року в Парижі на Всесвітньому конкурсі краси

мов українській мові за фонетичну розкіш, лексичне і фразеологічне багатство, синтаксичну гнучкість присудили 3 місце.

Прислухаємось сьогодні до свого мовлення. Чи гідне воно таких відзнак, чи, може, потребує вдосконалення, очищення від суржику? Дехто каже: «Чи не однаково, як я говорю? Мене ж розуміють». Не однаково. «Скажи що-небудь, щоб я тебе побачив». Цей крилатий вислів дає зрозуміти: з того, як людина розмовляє, можна зробити висновок про її освітній рівень, культуру. Що культурнішою є людина, то досконалішою є її мова. А скалічена мова отупляє людину, робить примітивним мислення.

Вихователь: Пропоную вашій увазі переглянути невеличкий фрагмент з відомого українського фільму «За двома зайцями»

– Чи зрозуміли ви, що хотів сказати головний герой?

– Чому?

– Так, тому що герой висловив свою думку не зрозуміло, не логічно.

Мова людини – це показник її культури. Кожна вихована людина прагне оволодіти літературною мовою, яка допомагає правильно, чітко, зрозуміло і переконливо висловити думку. Дуже неприємне враження справляють люди, які засмічують мову нецензурними словами, навмисно перекручують будову фрази, вживають жаргонні слова або суржик.

– Що таке суржик?

Суржик – елементи двох або кількох мов, об'єднані штучно, без дотримання норм літературної мови. Готуючись до виховної години ми з вами провели дослідження мови учнів нашої школи і дійшли висновку, що багато дітей користуються суржиком.

На дошці ви зараз побачите приклади вживання суржику вами і вашими друзями. Пропоную вам встановити доцільність між суржиком та літературними відповідниками.

Вправа «Встанови відповідність»

На дошці слова і словосполучення:

Відноситься до мене – ставиться до мене;

Конєшна – звісно, авжеж, аякже;

Як діла? – Як справи? Як ся маєш? Як життя?;

Тіпа – ніби;

Ножниці – ножиці;

Деньгі – гроші;

Карман – кишенья;

Прівіденіє – привид;

Пересікатись – перетинатись;

Опасно – небезпечно;

Капля – крапля;

Нравицця – подобається;

Нікогда – ніколи;

Наприклад – наприклад
Прикол – жарт;
Закося – ухилитися від чогось;
Прикинь – уявити;
Ташуся – отримувати задоволення
Туса – зустріч, вечірка
Хавати – їсти;
Братан – друг;
Морозитись – бути байдужим.
(Діти по черзі називають відповідність)
Вихователь:

Однак, суміш мов є і в інших країнах. У Білорусії – це трясанка, в Америці спенгліш (суміш іспанської і англійської), піджин – суміш англійської, іспанської, французької, португальської мов.

Але є мова літературна. Ми нею пишемо, читаємо й спілкуємося. Літературне мовлення є показником шляхетності. Мовний етикет – необхідна складова культури мовлення. Нам доводиться щодня вітатися і прощатися, просити вибачення, дякувати, запрошувати, бажати... Робити це потрібно чемно, ввічливо, доречно до ситуації спілкування. Зараз з'ясуємо, хто з дітей знає більше формул вітання.

Вправа «Будьте взаємно ввічливі»

У дітей є аркуш з приклеєною кишенькою-кошиком і маленькі стікери. На них учні записують слова привітання. Потім один з дітей зачитує привітання на стікерах. Однакові слова складають у кошик. Закінчуємо, коли у всіх учнів усі стікери будуть лежати в кишені.

(Відповіді дітей: доброго ранку, добридень, доброго здоров'я, вітаю вас, мої щирі вітання, моє шанування, радий вас бачити, здрастуйте, мої вітання).

Вправа «Знавці фразеологізмів»

Вихователь:

– Зробити мовлення виразним, образним допомагають фразеологізми. Тому наступна вправа – «Знавці фразеологізмів».

(У дітей картки з надрукованими словами – швидко, посваритися, нічого не робити, багато. Задання – записати фразеологізми, які є синонімами до поданих слів. Необхідно обрати 10 фразеологізмів).

Фразеологізми написані на дошці:

Розбити глека – посваритися;
Впадати в око – подобатись;
Дати лад – розібратись;
Кури не клюють – багато;
Зробити великі очі – здивуватися;
Ловити гав – бути неуважним;
Висолопивши язика – швидко;

Мозолити очі – набридати ;
Накивати п'ятами – втекти;
Як цвіту в городі – багато;
Мати лій у голові – бути розумним;
Викинути з голови – забути;
Хоч греблю гати – багато;
Пасти задніх – відставати;
За холодну воду не братися – нічого не робити;
Пекти раків – червоніти;
З натоптанною головою – бути розумним;
Байдики бити – нічого не робити;
Світ за очі – далеко;
Аж кишить – багато.
Пробігла чорна кішка – посваритися.
Їхати з вітерцем – швидко.

Гра «Крокодил»

Вихователь: Пропоную пограти в гру, яка називається «Крокодил». Це популярна гра, у якій за допомогою жестів, рухів і міміки учасники показують загадане слово, а інші гравці намагаються його відгадати. Ведучому забороняється вимовляти якісь слова або видавати звуки, використовувати або вказувати на навколишні предмети, показувати букви або частини слова. (Літак, чайник, кінь, художник, вітер).

Вихователь:

– За влучним висловлюванням В. Сухомлинського «говорити скаліченою мовою – все одно, що грати на неналаштованій скрипці. Все одно – що з дерева різьбити красуню тупою щербатою сокирою». Людина, яка не дбає про чистоту мовлення, засмічує його суржиком, вживає ненормативну лексику, не викликає поваги.

На дошці речення, їх необхідно відредагувати.

Вправа «Відредагуйте речення»

1. Не мішайте мені виконувати домашнє завдання.
2. Слідуючого тижня розпочнеться виставка картин.
3. Учень зробив замітку на полях.
4. Дівчина поводи́ла себе тактично.

Культура мовивиявляється і в умінні чітко, ясно висловити свою думку, і в стриманій манері говорити, не розмахуючи руками, в умінні вислухати співбесідника, не перериваючи його. В усній мові краще говорити короткимиреченнями, не вживаючи незрозумілих для слухачів слів або зразу ж їх пояснювати.

Не слід вступати у розмову на тему, у якій слабо розбираєшся, а тим більше безапеляційно висловлювати свої судження і видавати себе за найкращого знавця. Оволодіння культурою мови – це тривалий процес.

Культура мови вимагає, щоб людина весь час вчилася, багато читала, любила мистецтво.

Пам'ятаймо. Говорити правильно, чисто, ввічливо, дбати про удосконалення мовлення – обов'язок кожної культурної людини. Я бажаю вам стати мужніми, сміливими, благородними, тобто оволодіти якостями, які визначають внутрішню культуру людини.

Єрмощенкова В. Е.

РОДИНА – ОСНОВА ЖИТТЄВИХ ЦІННОСТЕЙ (виховна година)

Мета: *Навчальна:* Сприяти формуванню моральної культури учнів, шанобливого ставлення до родини, взаєморозуміння і терпимості в стосунках дорослих та дітей, навчати цінувати родинні цінності, розрізняти їх на головні та другорядні. Розуміти важливість знань про норми сімейного виховання.

Розвивальна: Розвивати вміння відстоювати власну думку, критично мислити; виховувати у здобувачів освіти впевненість, культуру спілкування, адекватну самооцінку, самоповагу та повагу до думки співбесідника, формувати активну життєву позицію.

Виховна: Виховувати відповідальне ставлення до дорученої справи, вчитися виконувати спільно загальну справу; виховувати в учнів почуття поваги і любові до своєї родини.

Формування ключових компетентностей:

1. *Спілкування державною мовою* – уміння усно і письмово тлумачити поняття, почуття, факти та погляди.

2. *Уміння навчатися впродовж життя* – формування головних та другорядних сімейних цінностей у житті людини.

3. *Соціальні та громадянські компетентності* – набуття моральних звичок для формування поведінки, яка потрібна особі в створенні щасливої родини.

Освітні ресурси: презентація, картки із завданнями, макет дерева на ватмані, маркери.

Хід заняття

I. Організаційний момент

II. Мотивація освітньої діяльності

Перегляд відео – *SandArt «Сімейні цінності»*

Вправа «Мозковий штурм»

Що саме автор бажав показати у своєму малюнку?

Вихователь: Почати нашу виховну годину я хочу з вислову Оноре де Бальзака – *Сім'я завжди буде основою суспільства.*

Вправа «Мозковий штурм»

«Який висновок з цієї цитати ми можемо зробити?»

Отже, тема нашої виховної години – «Родина – основа життєвих цінностей».

III. Формування компетентностей

Вихователь – Родина є однією з найважливіших життєвих цінностей. Вона допомагає забезпечити матеріальні й духовні потреби людини.

Вправа 1 «Сім'я – це ...»

Здобувачі освіти по черзі називають слово, яке асоціюється у них з поняттям «сім'я». Слова не повинні повторюватися. Усі асоціації виписуються на дошці.

Питання:

1. Важко було виконувати завдання?
2. Яких було більше асоціацій – позитивних чи негативних?
3. Як ви думаєте, чому було більше позитивних висловлювань?
4. Які слова, поняття актуальні для вашої родини?

Підсумок: Сім'я – це найважливіше, що є у світі. Сім'я – це наш тил, підтримка та опора.

Вихователь – Щаслива родина – спільна місія кожного члена сім'ї. Сучасне життя змушує нас виконувати величезну кількість ролей. Важливо навчитися правильно виконувати кожен з цих ролей, щоб удома раптом не опинитися начальницею або начальником.

Вправа 2. «Ролі в сім'ї»

Завдання: Групи складають кластер з якостями, властивими батькові і матері в сім'ї.

1 група – характеристика матері, 2 група – характеристика батька (*виступ груп*).

Вихователь – А якими, на вашу думку, якості властиві дитині в родині? (*відповіді дітей*)

Вправа 3. «Дерево сімейних цінностей»

Кожна група отримує заготовку «Дерево сімейних цінностей» і приблизний перелік можливих цінностей (щоб було легше зорієнтуватися).

Завдання – розставити сімейні цінності:

– в кореневу систему поміщають найважливіші, від яких не відмовляться ні за яких умов.

– в стовбур – важливі, але від яких у деяких випадках можна відмовитися.

– в крону – бажані, але не обов'язкові цінності.

Учасникам пояснюється, що вони можуть скористатися підказкою з переліку, можуть щось додати своє.

Перелік можливих сімейних цінностей:

1. Повага один до одного	2. Турбота один про одного
3. Робота	4. Самовдосконалення
5. Здоров'я	6. Любов
7. Взаємоповага	8. Родинні традиції

9. Спільна мета	10. Спільне хобі
11. Освіта	12. Співчуття
13. Зустріч у вихідні	14. Спільне святкування свят
15. Сучасне житло	16. Діти
17. Спорт	18. Престижна робота
19. Спільні друзі	20. Красота
21. Щастя	22. Розваги
23. Бізнес	24. Творчість
25. Фізична сила	26. Спільна праця
27. Щастя	28. Принципи
29. Фізична сила	30. Успішна кар'єра
31. Вірність	32. Сучасне житло
33. Вміння прощати	34. Довіра

Презентування робіт, обговорення.

Вихователь – Як ви вважаєте, чи всі родини є щасливими на землі?

(відповіді)

Як ви гадаєте, що їм заважає. *(відповіді)*

Вправа 4. «Поміркуємо ...»

Робота в групах. У кожній групі на столі історія відносин родини.

Завдання: Прочитати історію, одним-двома реченнями передати проблему, з якою зіткнулась родина.

Відповісти на питання:

1. Чому родина зіткнулась з цією проблемою?

2. Як виправити ситуацію?

Група № 1

В одному місті живуть по сусідству дві сім'ї. Одне подружжя постійно свариться, звинувачуючи один одного у всіх бідах, а друге подружжя живе в гармонії. Дивується норовиста господиня щастю сусідки, заздрить. Каже чоловікові:

– Піди, подивися, як у них так виходить, щоб все гладко і тихо.

Прийшов той до сусідів у гості та спостерігає. А жінка веселу пісеньку наспіває, і порядок в будинку наводить, вазу дорогу якраз від пилу витирає. Раптом задзвонив телефон, жінка відволіклася, а вазу поставила на краєчок столу, та так, що ось-ось впаде.

Але тут її чоловікові щось знадобилося в кімнаті. Зачепив він вазу, та впала і розбилася. «Ось зараз буде щось.....», – думає сусід.

Підійшла дружина, зітхнула з жалем, і каже чоловікові:

– Пробач мене, це я винна. Я так недбало її на стіл поставила.

– Що ти, мила? Це я винен. Поспішав і не помітив вазу. Не було б у нас більшого нещастя.

Боляче зацеміло серце в сусіда. Прийшов він додому засмучений. Дружина до нього:

– Ну що ти так довго? Подивився?

– Так!

– Ну і як там у них? – У них-то всі винні. А ось у нас всі мають рацію.

Група № 2

Мені завжди не вистачало часу займатися власними дітьми. Робота, кар'єра, особисте життя. Але мої діти ні в чому не мали потреби, у мене вистачало коштів, щоб задовольнити їх шоколадно-комп'ютерні потреби. Я закривала очі на їх недоліки, вони ж прощали мені відсутність уваги.

Але ласкаве шовкове дитинство швидко минуло. Настав складний підлітковий період. Перші взаємні звинувачення, перші образи. Я зробила жахливе відкриття: мої діти вирости без любові. Я мало займалася їх дорослішанням, що не сварила за погані вчинки і не навчила відрізняти зло від добра.

Після чергового непорозуміння я стояла на кухні, чистила цибулю, і сльози текли з моїх очей. Увійшла мама і спитала: «Чого ти плачеш?»

– Ти знаєш, така зла цибуля попалась.

– Мабуть, цю цибулю мало поливали, – сказала мама.

Я зрозуміла важливу річ: якщо дітей мало поливати в дитинстві, то у своєму дорослому житті вони принесуть іншим багато сліз (*виступ груп*).

Вихователь – Діти, який ми висновок можемо зробити з цих історій? (*відповіді дітей – орієнтована відповідь: ці родини не цінували і не плекали сімейні цінності*).

IV. Закріплення компетентностей, рефлексія.

Вихователь – Добігає кінця наша виховна година і я наостанок пропоную вам ще одну вправу.

Вправа 5. «Слово-естафета» (Рефлексія)

Здобувачі освіти повинні продовжити розпочате речення.

«Моя сім'я буде щасливою, якщо я ...» (*вихователь передає кошик, дістаючи з неї цукерки, для стимулювання гарного настрою*).

Вихователь – Завершити нашу виховну годину я б хотіла висловом вченого М. Г. Чернешевського: «Любов до сім'ї з усіх благородних людських почуттів є найбільш поширеною і найміцнішою, і вона значною мірою благородно впливає на життя кожного із нас». Я хочу побажати вам, щоб ви завжди цінували і любили свою родину, бо в ній є сила людини.

Єрмоменко Л. І.

«ПЕРЕВЕРНУТЕ НАВЧАННЯ» ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗАНЯТТЯ

Інноваційні та нові інформаційні технології впевнено увійшли до всіх сфер діяльності сучасного суспільства. Актуальність використання інноваційних технологій у вивченні хімії обумовлено тим, що в ній закладені невичерпні можливості для навчання студентів на якісному рівні.

Вона надає широкі можливості для розвитку особи студентів і реалізації їх здібностей.

В умовах традиційних форм навчання студенти, отримуючи інформацію пасивно, не вміють самостійно її здобувати, а також практично застосовувати те, що знають. Величезний потік інформації, що оточує нас сьогодні, вимагає нових підходів формування інтересу в студентів до навчання та самоосвіти. Розвиток інформаційних технологій відкривають студентам доступ до нетрадиційних джерел інформації, підвищують ефективність самостійної роботи, дають нові можливості для творчості, знаходження і закріплення будь-яких професійних навичок, дозволяють реалізовувати принципово нові форми і методи навчання.

Модель освітнього процесу «перевернуте навчання» – є різновидом змішаного навчання. Це форма активного навчання, яка дозволяє «перевернути» звичайний процес навчання таким чином, при якому викладач надає матеріал для самостійного вивчення вдома, а на занятті проходить практичне закріплення матеріалу. За такої моделі навчання студенти змінюють онлайн-частину вдома на офлайн-частину в аудиторії. Типова подача лекцій і організація домашнього завдання міняються місцями. Поняття «перевернутого навчання» спирається на активні та комбіновані форми навчання, залучення студентів у спільну діяльність, а викладач виступає в ролі консультанта, заохочуючи студентів до самостійного вивчення матеріалу і спільну роботу. Під час традиційних занять студенти не завжди мають можливість зупинитися, обміркувати чи проаналізувати викладений на уроці матеріал. Багато з них звикли бути пасивними учасниками процесу навчання, який подається їм у готовому вигляді. Відхід від традиційного заняття, використання відео та інших попередньо записаних інформаційних носіїв дозволяє студентам повністю контролювати хід лекції: вони можуть дивитися, перемотувати назад або вперед по мірі необхідності. Студенти самостійно вдома вивчають теоретичний матеріал, дивляться короткі відеолекції, пояснюючи малюнки, а в аудиторії викладач присвячує час для розбору складної теоретичної частини та питань, що виникли в студентів у процесі виконання домашнього завдання, а також вирішують практичні і дослідницькі завдання. У «перевернутому навчання» відеолекції розглядаються, як один з ключових компонентів, який може бути створений викладачем або розміщуватися в Інтернеті. У цьому контексті постає питання: як зацікавити студентів вдома вивчати матеріал на випередження, коли і звичайні домашні завдання вони виконують не завжди якісно. Мабуть єдиний спосіб вирішення цієї проблеми полягає в тому, що відеоуроки, відеолекції чи підручники, які використовуються в даній методиці, повинні бути цікавими, насиченими і зрозумілими. Цінність «перевернутого навчання» у можливості використовувати навчальний час для групових занять, де студенти можуть обговорити зміст лекції, перевірити свої знання і

взаємодіяти один з одним у практичній діяльності. Не існує єдиної моделі «перевернутого навчання», як не існує певного напрямку діяльності її використання. Термін «перевернутий урок» широко використовується для опису структури практично будь-яких занять, які будуються на попередньому вивченні матеріалу. І це один з найважливіших аспектів.

У групах, у яких я працюю, зібрані студенти різні за рівнем і темпом засвоєння навчального матеріалу. Одним для розуміння досить поглянути на матеріал, а інші потребують додаткового часу для його детального вивчення. Відеолекція дозволяє реалізувати більш активно особистісно-орієнтований підхід до навчання. Тим самим студенти стають не пасивними слухачами лекції з новим матеріалом, а активними учасниками його розбору. Необхідно враховувати, що студенти не звикли до складної діяльності, яка вимагає брати на себе відповідальність за власне навчання. Тому при організації введення принципів «перевернутого навчання» студентам треба пояснити нові методи, обґрунтувати їх, проаналізувати з ними отримані результати.

У своїй роботі я застосовую деякі принципи «перевернутого навчання»: даю переглянути фільми, короткі відеопрезентації, що стосуються певної тематики, а на уроці ми аналізуємо побачене, прослухане та виконуємо різноманітні інтерактивні завдання. Онлайн-частину (відеоконтент, лекції) студенти опрацьовують вдома за посиланням на електронний підручник, складений у відповідності до програми «Хімія 10–11 класи рівень стандарту». Він складається з чотирьох основних розділів: «Теорія», «Задачі», «Практикум», «Проекти». Додатком до підручника є розділ «Медіотека», який містить три підрозділи: «Відеоматеріали з неорганічної хімії» – 173 досліди. «Відеоматеріали з органічної хімії» – 95 дослідів. Тривалість більшості відеозаписів не перевищує 1–2 хвилин, їх відзначають доступність і зрозуміле пояснення. Для більшої зацікавленості студентів у вивченні поточного матеріалу я використовую невеликі відеолекції. Наприклад, віртуальна галерея матеріалів та виробів і використання їх в сучасній будівельній промисловості (алкени – вироби з пластику, каучук – вироби з гуми і тощо). При вивченні силікатів невеликі відео з історії скла, цегли, глини. Добре використовувати короткі вікторини та тести відразу після перегляду. У процесі вивчення прошу студентів робити нотатки під час перегляду матеріалу, а також ділитися своїми думками та ідеями. Для створення презентацій можна використовувати один з найменш трудомістких способів – Power Point і завантажити її в iSpring Cloud. Вона автоматично конвертує у формат, читається на всіх пристроях. Разом з презентацією можна включити водкасти лекцій, аудіофайли та зображення.

Уроки за технологією «перевернуте навчання» доцільно проводити в тому випадку, коли обсяг матеріалу об'ємний, а часу на вивчення теми відводиться мало. Цінність «перевернутих класів» у можливості

використовувати навчальний час для групових занять, де студенти можуть обговорити зміст лекції, перевірити свої знання і взаємодіяти один з одним в практичній діяльності. Отже, у моделі «перевернутого навчання» основні інноваційні зміни полягають у тому, що усувається необхідність витратити час на виклад теоретичного матеріалу (читання лекції), оскільки студенти попередньо ознайомились з ним, що значно збільшує період практичної діяльності під керівництвом викладача (як в аудиторії, так і поза нею). Перенесення подачі матеріалу за межі аудиторії допомагає виділити більшу кількість часу на уроці для розвитку важливих у сучасному світі навичок – ведення дискусії, мислення і створення власних проєктів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Лісецький К. А. Змішані і традиційні форми навчання. *Науково-практична конференція «Новітні освітні технології»*: електрон. вид. URL: <http://confesp.fl.kpi.ua/ru/node/1156>.

2. Лозовицький Д. В. Про суть технології змішаного навчання. URL: <http://aphd.ua/pro-sut-tekhnoholi-zmishanoho-navchannia-//>

3. Приходькіна Н. О. Використання технології «переверненого» навчання у професійній діяльності викладачів вищої школи. URL: <http://qoo.by/2Bk>.

Житник Ю. В.

«НАВКОЛОСВІТНЯ ПОДОРОЖ КОЗАКІВ У ПОШУКАХ ЩАСТЯ» (сценарій відкритого виховного заходу до Дня української мови для 5–11 класів)

(На сцені стоїть декілька мішків з надписом «Сіль», відкрита скриня зі свитками волокна, лава, застелена рогожкою, на екрані заставка з мультфільму про козаків)

Трек № 1. Танець козаків

Після танцю починають розмову:

1 Козак: Ну що, козаче, хочу нині мову мовити, як найстарший з нас, братів.

2 та 3 Козаки: Кажі, брате, слухаємо тебе.

1 Козак: Наснився мені сьогодні сон, бачив я красиву дівчину, яка дуже гарно співала, ходімо, розкажу (йдуть зі сцени).

(Відео на екрані)

Трек № 2. Марія Болотова «Сім'я» Тетяна Піскарьова (відео на екрані) (після пісні повертаються на сцену)

2 та 3 Козаки: Так, пісня гарна, а до чого це ти нам повідав?

1 Козак: А до того, хлопці, що давно ми з вам по світу чумакуємо, тиняємося, вже й добра багатенько придбали, та для кого те все добро

буде, хочеться теплої хати, розумної та красивої дружини, діток, парутрійку волів та гарного коня.

2 Козак: Так, друже, маєш рацію, досить нам уже байдикувати. Давайте подорожувати.

3 Козак: А куди ж подамося? Деж наречених будемо шукати?

2 Козак: Тільки дівчина з твого сну надто солодко співала. Мені подобаються дівчата гострі на язик, серце з перцем, щоб могла так мені відповісти, щоб серце в п'яти увійшло.

1 Козак: Та де ж ти таку зустрінеш?

3 Козак: Згадав, таку мову я чув, хлопці, коли ми подорожували Німеччиною. Жорстка, різка, звучить як військовий наказ, складна, але дуже чітка мова. Отож, гайда до країни великої кількості діалектів німецької мови, здорової нації та дівчат без косметики!

Трек 3. (відео Німеччина)

На сцені з'являється дівчина, одягнена в національний костюм Німеччини, один з козаків починає говорити з нею. Починається діалог.

(Сценка) Укр. + нім. мова

Після сценки: *Козак з дівчиною йдуть зі сцени під німецьку музику.*

3 Козак: А я б хотів таку дівчину зустріти, щоб могла коротко відповісти, влучно сказати, та ще постійно нові слова вигадувала, ну щоб мені не нудно було!

1 Козак: Друже, навіть не знаю, що тобі й рекомендувати. Власне кажучи, тільки англійка може тобі сподобатися. Бо тільки там є найкоротша фраза «I am», і кожні дві години до словника додається нове слово.

Трек 4. Флешмоб (відео про Англію)

1 Козак: Ну що, друзі мої, гарні у вас наречені, нічого сказати, але наснився мені сон, у якому бачив я безкраї поля пшениці, глибоку та чисту річку, у гаю щепіт соловейка та десь далеко тонка, як берізка, дівчина танцює під українську пісню. І така вона знайома до болю, рідна, і не треба слів нових вчити, язика ламати. Бо це наша, рідненька, українська мова і дівчата в нас найкращі за всіх... зітхає (зажурився).

Виходить дівчина і розповідає вірш про мову:

Мово моя українська –
Батьківська, материнська,
Я тебе знаю не вивчену –
Просту, домашню, звичну,
Не з-за морів прикликану,
Не з словників насмикану.
Ти у мене із кореня –
Поле мені наговорена,
Дзвоном коси прокована,
В чистій воді смакована.

Болем очей продивлена,
Смутком багать продимлена,
З хлібом у душу всмоктана,
В поті людським намокнута,
З кров'ю моєю змішана.
І аж до скону залишена
В серці моїм.

Трек 5. Танок (Х. Соловій «Тримай») А. Чекерис.

Підходить до дівчини і розповідає.

1 Козак: По-своєму кожна

Пташина співає,

По-своєму кожен

Народ розмовляє.

У мене й народу мого

Українська є мова чудова,

Своя, материнська.

По світу її,

Як святиню, нестиму

Допоки живу,

В чистоті берегтиму,

З Любов'ю сердечною,

Вірністю сина.

Ця мова для мене,

Як мати, єдина.

Здається, я знайшов своє щастя, всеб віддав за твою красиву мову!

С. Жупанин

(Патріотичне відео)

Фінальна пісня «Синє небо, чисте поле» + танок (А. Князь)

На сцені всі учні

Заяц В. М., Харченко І. В.

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ГРА «ЗІРКОВА ГОДИНА» (виховний захід)

Мета: Формування ключових компетентностей.

Спілкування державною (і рідною у разі відмінності) мовою:

– продовжувати формувати вміння усно і письмово висловлювати й тлумачити поняття, думки, почуття, факти та погляди (через слухання, говоріння, читання, застосування мультимедійних засобів) та усвідомлення здобувачами освіти ролі ефективного спілкування.

Інформаційно-цифрова компетентність:

– закріпити вміння впевнено та водночас критично застосовувати інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) для створення, пошуку,

обробки, обміну інформацією на роботі.

Соціальні і громадянські компетентності:

– перевірити знання школярів про Україну, її символи, традиції, обряди. Виховувати любов і повагу до своєї Батьківщини – України, її символів, традицій, обрядів, почуття глибокої поваги до пращурів, до своїх рідних і близьких, творчу самостійність і відповідальність.

Загальнокультурна грамотність:

– упроваджувати елементи естетичного виховання, культури спілкування, здатність розуміти твори мистецтва, формувати власні мистецькі смаки, самостійно виражати ідеї, досвід та почуття за допомогою мистецтва. Продовжувати формувати глибоке розуміння власної національної ідентичності як підґрунтя відкритого ставлення та поваги до розмаїття культурного вираження інших.

Уміння вчитися впродовж життя:

– продовжувати розвивати уміння приймати рішення в нестандартних ситуаціях, колективну творчість і комунікативні здібності; сприяти розвитку інтелектуальних і творчих здібностей дитини.

Обладнання. Сигнальні картки з цифрами від 1 до 4, завдання та відповіді у вигляді презентації на екрані, «зірки» для вручення гравцям за правильні відповіді.

ХІД ГРИ

I. Організаційний момент

Ведучий 1. Доброго дня всім! Ми сьогодні запросили вас на телестудію! Усміхайтеся! На вас дивиться вся країна, у нашій класній кімнаті стартує «Зіркова година».

Ведучий 2. Так, так... Сьогодні будемо брати участь в інтелектуальній грі «Зікова година», присвяченій темі «З Україною в серці». Ви матимете змогу показати свої знання, навички, ерудицію, кмітливість.

II. Формування ключових компетентностей

Ведучий 3. У народі існує легенда про те, що коли народжується дитина, у небі загорається зірка. Та наші зірки – живі, яскраві, не схожі одна на одну. Ви здогадались, про кого йде мова? Це зірочки 5–А класу зі своїми наставниками з 9–Б класу, які сяють по-особливому, не повторюючи одна одну.

Ведучий 4. Отже, зустрічаємо бурхливими оплесками наших учасників та їх помічників:

1. -----
2. -----
3. -----
4. -----
5. -----
6. -----

Допоможе їм упоратися з виконанням запропонованих завдань, засяяти яскравіше (група підтримки – учні 5-х та 9-х класів).

Ведучий 1. Тепер хочу ознайомити вас з правилами гри. Конкурс складається з п'яти турів, після кожного з яких вибуває один конкурсант. У фінал, де визначається переможець гри, виходять двоє учасників.

Ведучий 2. Кожному, хто дав правильну відповідь, вручається зірка.

Ведучий 3. Після оголошення ведучими питання, слід піднімати сигнальні картки з тим номером, який співпадає, на вашу думку, з номером правильної відповіді на екрані.

Ведучий 4. За кожну правильну відповідь (учасника, його наставника) дається одна зірочка.

Ведучий 1. *(звертається до інших ведучих).* Ну що, починаємо?
(Відеозаставка. На сцені залишаються двоє ведучих – 1 і 2.)

Ведучий 2. Я оголошую **I тур**, темою якого буде **«Природа рідного краю»**.

I. На березі якої річки розташоване наше рідне селище

1. Казенний Торець;	3. Дніпро;
2. Сіверський Донець;	4. Кривий Торець.

Ведучий 1. Олексієво-Дружківка – селище міського типу в Донецькій області України розташоване на річці Кривий Торець (притока Сіверського Дінця). Яка геологічна пам'ятка розташована поряд з нашим селищем?

1. Відшарування крейдяних відкладень;	3. Дружківські скам'янілі дерева;
2. Гранітний масив «Кам'яні Могили»;	4. Північно-Донецький насув.

Ведучий 2. Природні умови нашого краю дійсно унікальні. На північ від селища знаходиться геологічний пам'ятник природи, який одночасно є заповідником. Він має назву «Дружківські скам'янілі дерева», де знаходяться залишки скам'янілих араукарій, яким понад 200 млн. років. Вони зустрічаються тільки у двох місцях на планеті – в Україні (м. Дружківка) та в Америці. Заповідник заснований у 1972 – 1975 рр.

Ведучий 2. **III.** За скільки років утворилися чорноземи нашого краю?

1. 7500 років	3. 1 млн. років
2. 1000 років	4. 150 000 років

Ведучий 1. Чорноземи нашого краю утворилися майже 7500 років назад і саме ця земля вважається найкращим ґрунтом для землеробства.

Ведучий 1. За результатом **I туру** найменшу кількість зірок набрав(ла) учасник / ця _____. Вона(він) вибуває з конкурсу, але залишається в нашій групі підтримки *(якщо однаково меншу кількість зірок набрали два або більше учасники, їм задають додаткове питання – хто перший підняв табличку з правильною відповіддю, той і переходить до наступного туру).*

Додаткове питання!!!!

!!!!. З якою країною Україна не межує?

1. Росія;	3. Молдова;
2. Білорусія;	4. Казахстан.

(Відеозаставка, 3 і 4 ведучі міняються місцями з 1 і 2).

Ведучий 3. Ми оголошуємо **II тур** нашої інтелектуальної гри «Зіркова година».

Ведучий 4. Тема **II туру** – «Відомі люди України».

I. Хто з князів охрестив Київську Русь:

1) Ігор;	3) Святослав;
2) Володимир;	4) Олег.

Ведучий 3. У 988 році князь Володимир, син князя Святослава, прийняв історичне рішення про хрещення Русі та хрестився сам з дружиною. При хрещенні він отримав ім'я Василь. А за дійство, яке відбулося у водах Дніпра, коли хрещення прийняли всі, князя люди стали звати «Великим».

Ведучий 4.

II. Хто із козацьких отаманів побудував перше укріплення на острові Хортиця?

1) Іван Сірко	3) Іван Сулима
2) Дмитро Вишневецький	4) Пилип Орлик

Ведучий 3. Дмитро Вишневецький (Байда). Один з перших козацьких гетьманів України, який в 1554 – 1555 роках збудував на Малій Хортиці фортецю, започаткувавши Запорозьку Січ.

Ведучий 4. **III.** Найвідоміші брати України, які завдяки своїй силі та витримці прославили нашу державу на весь світ. Чемпіони з боксу у важкій вазі:

1) Брати Кличко;	3) Брати Грімм;
2) Брати Майдакові;	4) Брати Гадюкіни.

Ведучий 3. **Брати Кличко** – українські боксери Віталій і Володимир Кличко. Обидва – чемпіони світу з боксу у важкій вазі (перші чемпіони світу з боксу у важкій вазі з усього колишнього СРСР), але ніколи не були противниками на рингу. Спільний професійний дебют відбувся 16 листопада 1996, в Гамбурзі (Німеччина), у якому кожен з братів нокаутував суперника.

Ведучий 4. Наприкінці **II туру** найменшу кількість зірок набрав / ла _____. Він / вона приєднується до нашої групи підтримки (якщо однаково меншу кількість зірок набрали два або більше учасники, їм задають додаткове питання – хто перший підняв табличку з правильною відповіддю, той і переходить до наступного туру).

Додаткове питання!!!!

!!! Першим космонавтом незалежної України є:

1. Леонід Каденюк;	3. Ніл Армстронг;

2. Юрій Гагарін;

4. Олексій Леонов.

(Відео заставка на моніторі, зміна ведучих).

Ведучий 1. Наш народ має багату культуру, величезний скарб якої складається з цінностей, надбаних багатьма поколіннями. З прадавніх часів до нас ідуть життєва мудрість та настанови щодо способу життя. Вони закладені в українських звичаях, обрядах, фольклорі.

Ведучий 2. Темою III туру нашої гри – «Народні звичаї та традиції».

I. Символ краси, безперервності життя. Вона живуча: встромивши у землю гілочку – і виросте дерево, засипавши ранку порошком кори – і кров зупиниться.

1. Калина;

3. Тополя;

2. Вербка;

4. Яблуня.

Ведучий 1. З давніх – давен в Україні вербу вважали святим деревом. Перед Великоднем шостий тиждень посту називався «Вербним». Освячені її гілочки служили оберегами полів від граду, під час грози їх викидали надвір, щоб, як казали, «град припинився», обкурювали хату від хвороб, клали в купіль немовляти.

Ведучий 2.

II. Народний символ України, що є не тільки чудовою прикрасою, яка формує естетичний зовнішній вигляд юної українки, а перш за все – важливий елемент – символ українського життя.

1) Троянда;

3) Фартух;

2) Хустка;

4) Вінок.

Ведучий 1. Віночок, сплетений з квіточок і трав, оздоблений яскравими стрічками, – один з найдавніших українських символів. Образ української дівчини неможливий без гарно увінчаної квітами голови. Та мало хто сьогодні знає, що це не тільки чудова прикраса, яка формує естетичний зовнішній вигляд юної українки, а перш за все – важливий елемент – символ українського життя.

Ведучий 2.

III. Що матері дарують своїм дітям на щастя, на долю та на відрядження у далеку путь?

1. Хустка;

3. Рушник;

2. Калина;

4. Торба.

Ведучий 1. Рушник – давній український символ України. Він донині не втратив свого значення у побуті. Тепер ним прикрашають інтер'єри помешкань, вітварі та ікони в церквах. І надалі він залишається атрибутом народних звичаїв та обрядів.

Ведучий 2. За підсумками III туру найменшу кількість зірок отримав / ла _____. Ми запрошуємо її / його приєднатися до групи підтримки (якщо однаково меншу кількість зірок набрали два або більше учасники, їм задають додаткове питання – хто перший підняв

табличку з правильною відповіддю, той і переходить до наступного туру).

Додаткове питання!!!!

У день якого свята зима зустрічається з весною?

1. Старий Новий рік	3. Стрітєння
2. Івана Купала	4. Великдень

(Відео заставка на моніторі, зміна ведучих).

Ведучий 3. IV тур нашої інтелектуальної гри присвячено видатному українському письменнику Т. Г. Шевченку.

Ведучий 4. Ми з неприхованою гордістю промовляємо ім'я нашого пророка, що став гордістю всього цивілізованого й культурного світу.

Ведучий 3. У цьому турі будуть питання, пов'язані з життям та творчістю видатного письменника і називатиметься «Шевченківський».

Ведучий 4. I питання.

I. Що означає ім'я Тарас?

1) Бунтар;	3) Красивий;
2) Ледар;	4) Мужній.

Ведучий 3. Ім'я Тарас грецького походження і означає – «Бунтар», той що наводить хаос. Непосидючий.

Ведучий 4.

II. Який талант проявився в Шевченка раніше:

1) Художника	3) Співака
2) Поета	4) Актора

Ведучий 3. Талант художника проявився рано, значно раніше, ніж талант поета. Якщо перші літературні спроби припадають на 1836 – 1837 роки, то найбільш ранній малюнок, що дійшов до нас і відомий під назвою «Погруддя жінки» або «Жіноча голівка» датований самим автором ще 1830 році. З цієї юнацької роботи і розпочалась творчість видатного художника.

Ведучий 4.

III. Як називається гора, де похований Т. Шевченко?

1) Канів;	3) Чорна гора;
2) Чернеча гора;	4) Говерла.

Ведучий 3. Тарасова (Чернеча) гора в Каневі вважається однією зі святинь українського народу, адже саме тут похований поет й художник Тарас Шевченко. З XI ст. в Каневі був заснований печерний монастир, звідси й назва Чернеча гора.

Ведучий 3. За підсумками IV туру гру покидає _____.

Ведучий 4. Проводимо його / її оплесками до групи підтримки (якщо однаково меншу кількість зірок набрали два або більше учасники, їм задають додаткове питання – хто перший підняв табличку з правильною відповіддю, той і переходить до наступного туру).

Додаткове питання!!!!

Зазначте кількість мов народів світу, на які перекладено твори Шевченка?

1. Більше 100 мов;	3. Більше 10 мов;
2. Більше 50 мов;	4. Більше 30.

(відео заставка, виходять 1 і 2 ведучі).

Ведучий 1. Перед тим, як розпочати наш суперфінал, пропоную вам, шановні глядачі, пограти!

Ведучий 2. Я, зі своєю співведучою, по черзі будемо зачитувати питання, стосовно нашої неньки України, а ви, якщо знаєте відповідь, підіймаєте руку.

Ведучий 1. За кожну правильну відповідь ви отримуєте «зірочку».

Ведучий 2. Наприкінці нашого блиц-опитування свої отримані «зірочки» ви може віддати тому учаснику, за якого вболіваєте!

Ведучий 1. Починаємо! Перше питання:

– Хто із відомих людей України, зображений на двадцятигривневій купюрі? **(І. Франко);**

Ведучий 2. Бойове мистецтво запорозьких козаків, судячи з тверджень сучасників, було одним із найкращих у світі та нічим не поступалось відомим єдиноборствам Сходу. Проте, і це приховували від нас, намагаючись применшити славу війська запорізького, основу всіх єдиноборств становила відмінна фізична, технічна та психічна підготовка. Одна з найвідоміших сьогодні систем козацького двобою включала в себе 14 «фігур». І вони були такі складні, що їх вчили виконувати на столі, посеред напоїв і страв, не зрушивши жодної чарчини, тарілки, карафки. Ось такий окомір, вестибулярний апарат, фізичну силу повинні були мати справжні козаки. Як називалась ця система єдиноборства? **(Бойовий «гопак»).**

Ведучий 1. У Т. Г. Шевченка було три таланти. Перші два всім відомі: талант поета і художника. А який був його третій талант? **(Талант співака).**

Ведучий 2. Ватикан у Римі, Мекка в країнах ісламу – це найсвятіші, духовно найважливіші місця. Назвіть найсвятіше місце в Києві? **(Києво-Печерська лавра).**

Ведучий 1. Напій, який готують на Святвечір? **(Узвар).**

Ведучий 2. Хто став першим президентом незалежної України? **(Леонід Кравчук).**

Ведучий 1. У якому заповіднику знаходиться єдиний у Європі унікальний куточок землі, якого ніколи не торкався плуг? **(Асканія Нова).**

Ведучий 2. А тепер, шановні вболівальники, ви можете віддати свої зірочки тим учасникам, за кого вболіваєте.

(відео заставка, ведучі міняються на 3 і 4).

Ведучий 3. Ось ми й дочекалися заключного етапу нашої «Зіркової години» – V туру.

Ведучий 4. Так, попереду фінал! У ньому беруть участь двоєгравців: _____. Саме вони зі своїми наставниками зібрали найбільшу кількість зірок.

Ведучий 3. Ми оголошуємо V тур «Фінал»! (учасники зі своїми наставниками сідають за стіл, на інтерактивній дошці написано слово «Незалежність», за яким вони повинні утворити та записати якомога більше слів.)

Ведучий 4. Правила 5 туру такі:зі слова «НЕЗАЛЕЖНІСТЬ», вам, шановні гравці, пропонується за 30 секунд утворити з цих букв якомога більше інших слів. Перемагає той, хто зможескласти більшу кількість. Можна замість слова використовувати отримані в результаті «зірки» (після сигналу за 30 секунд учасники записують слова на аркуші, починає той учасник, котрий має більшу кількість зірок).

Ведучий 3. Починає той учасник, який має більшу кількість зірок, і це _____ зі своїм наставником _____ (гравці по черзі називають слова, потім, коли у них закінчились відповіді, вони запрошують на допомогу своїх наставників і вже після використання всіх відповідей, кладуть по черзі свої зірки замість слів).

Ведучий 4. Переможцем інтелектуальної гри «Зіркова година» стає _____. (Переможець нагороджується пам'ятним призом. Усі учасники і вболівальники виходять на сцену під мелодію телепередачі).

III. Підведення підсумків.

Вихователь. Сподіваємося, що всім присутнім наша гра сподобалася, граючи, ви ще більше усвідомили значущість своєї країни. Адже Батьківщина – це не просто життя та належність до певної держави світу, це любов та шанування її традицій, звичаїв, знання культури та мистецтва цієї країни. Потрібно дорожити й берегти природу для майбутніх поколінь, залишати її такою, якою вона є. Любіть Україну і пишайтеся тим, що ви українці! До побачення!

(Звучить фінальна пісня).

Приспів

<i>Ніч прийшла, а ти не спиш, маля</i>	<i>хочеш не хочеш</i>
<i>Чекаю як місяць зійде, сяючи нам задля</i>	<i>вдень, може вночі</i>
<i>Місяця цей чарівний світ</i>	<i>диво прийде.</i>
<i>На всі питання відповість</i>	<i>Знаєш – не знаєш,</i>
<i>Лише в казці</i>	<i>Ти не вгадаєш,</i>
<i>Де нас знайде. Вірши – не вірши</i>	
<i>В казку повірши</i>	
<i>Раз, повір,</i>	
<i>Вдень, може вночі,</i>	
<i>Диво відчинить двері.</i>	

Зеленська А. В.

«15 +, або СУТОДІВОЧА РОЗМОВА...»

Виховуючи хлопчика, ми ростимо чоловіка.

Виховуючи дівчинку, ми ростимо націю.

Формування ключових компетентностей:

1. Спілкування державною мовою: продовжувати формувати вміння усно і письмово висловлювати й тлумачити поняття, думки, почуття, факти та погляди. Усвідомлення ролі ефективного спілкування.

2. Інформаційно-цифрова компетентність: продовжувати застосовувати інформаційно-комунікаційних технологій для пошуку, обробки, обміну інформацією, формувати розуміння етики роботи з інформацією.

3. Уміння навчатися впродовж життя: продовжувати вчити визначати навчальні цілі та способи їх досягнення, вибудовувати свою навчальну траєкторію, оцінювати власні результати навчання, навчатися впродовж життя.

4. Соціальні і громадянські компетентності: розкрити особисту і соціальну суть любові як найвищого людського почуття, показати вплив любові на духовне збагачення людини.

5. Екологічна грамотність і здорове життя: формувати поняття про соціальні аспекти статевого дозрівання, сприяти пошуку учнями позитивного морального ідеалу; ознайомити дітей з наслідками ранніх статевих зв'язків; формувати негативне ставлення до статевої розбещеності, доступності, позитивне ставлення до моральної чистоти; розкрити особисту і соціальну суть любові як найвищого людського почуття, показати вплив любові на духовне збагачення людини, спонукати дітей до дотримання статевої гігієни.

Форма проведення: круглий стіл.

Обладнання: мультимедійне обладнання, презентація, соціальний відеоролик, відеосюжет, пісочний годинник, стікери, ручки, висловлювання філософів.

План

1. Сумна статистика любові. (Соціальний відеоролик «Лист ненародженої дитини»).

2. Робота в групах, обговорення життєвої ситуації «Історія кохання».

3. Відеосюжет. Поезія Едуарда Асадова «Как много тех, с кем можно лечь в постель».

4. Інтерактивна бесіда «Мода на цнотливість».

5. «Сучасний позитивний моральний ідеал».

6. Заключне слово. Рефлексія.

I. Організаційний момент:

Вихователь: Доброго дня, шановні діти, гості. Я рада вітати вас. Мабуть, ви звернули увагу, що на сьогоднішній виховній годині присутні тільки дівчата, і це не дивно, оскільки тема виховної години «15+, або Суто дівоча розмова...»

II. Актуалізація опорних знань:

Сумна статистика любові. (**Соціальний відеоролик «Лист ненародженої дитини»**).

III. Формування ключових компетентностей.

Вихователь: У вашому віці так хочеться, щоб тебе любили! Так хочеться знайти єдину, найдорожчу і потрібну людину. Коли вона з'являється, усі думки зайняті нею, хочеться бути з нею постійно і здається, що так буде завжди. Не так давно більшість підлітків у цьому віці просто зустрічалися без фізичної близькості, зберігаючи на все життя чисті спогади про своє перше кохання. Зараз частіше всього цього вже недостатньо. Деякі з вас прагнуть саме до сексуальних контактів, вважаючи, що в них проявляється справжня любов. Але, на жаль, така любов закінчується дуже швидко. І про це свідчить невблаганна медична статистика: небажана вагітність, аборт, зовсім не дитячі хвороби. Багато підлітків зізнається, що зовсім не знали про наслідки вільного кохання, що бачили тільки його романтичний бік. Реклама, радіо, телебачення, журнали, фільми «про це» – там все виглядає так красиво, сучасно, без проблем. А про проблеми якраз ніхто і не попереджав. А якщо і попереджав, то здавалося, що це буде з кимось, але не зі мною.

Вихователь: Таку безпечність молоді можна пояснити відсутністю статевої культури, сексуальною безграмотністю. Але багато дослідників бачать у цьому насамперед моральну розбещеність, всездозволеність, яка цілеспрямовано насаджується серед нашої молоді через кіно, радіо, телебачення. Як же чинити опір цьому? І чи потрібно опиратися? Про це ми сьогодні і поговоримо.

1. Вправа «Пісочний годинник».

Можливо у вас виникало багато питань, відповіді на які ви не знаєте. На столі перед вами лежать стікери, на які ви можете їх записати, і ми разом спробуємо сьогодні знайти відповіді (*діти пишуть питання*). А тепер прикріпіть стікери у верхню чашу пісочного годинника (*діти виходять до дошки і кріплять питання*). До кінця нашого спілкування ви зможете визначити, чи знайшли ви відповіді на свої питання.

Соціальний відеоролик.

Вихователь: За офіційною статистикою, щороку тисячі дівчаток-підлітків стають мамами, десятки тисяч роблять аборти. Україна посідає одне з перших місць у світі за кількістю абортів. За статистикою: (*Слайдова презентація*)

- щорічно у світі від абортів гине близько 70000 жінок;
- кожен десятий аборт в нашій країні – у підлітковому віці;

– з числа померлих після абортів кожна дев'ята гине у віці 15–19 років;

– в Україні 15 % подружніх пар безплідні і НЕ можуть мати дітей;

– переривання вагітності у дівчаток-підлітків у 25 % випадків відбувається на строках 22–27 тижнів, тобто тоді, коли дитина повністю сформована.

Вихователь:

1. Яке враження справили на вас ці цифри і факти? *(Для мене ці цифри шокуючі, наприклад, що щорічно у світі від абортів гине близько 70000 жінок, я НЕ знав).*

2. Чи є серед ваших знайомих ті, що опинилися в такій ситуації? *(Так, я від дорослих чув історію, в якій підлітки опинилися перед життєвим вибором).*

3. Чи знайомі ви з цією статистикою раніше? *(Ми ніколи не замислювалися над тим, що існує така страшна статистика).*

4. Я закликаю вас, замислитесь над цією сумною статистикою і зробіть відповідні висновки.

2. Розгляд ситуації «Історія кохання».

Олена давно задивлялась на десятикласника Максима. І не тільки вона. Він подобався багатьом дівчаткам: гарний, з почуттям гумору, має власний мотоцикл. Правда, репутація у нього не вельми – уже дуже багато дівчаток плакали через нього. Але це тільки лише робило його більш популярним.

Одного разу Максим зустрів Олену після школи і запропонував їй покататися. Дівчина відразу ж погодилася: нарешті її мрія збулася. «Головне, – подумала вона, – не розчарувати його». Коли вони залишилися наодинці, Максим запитав: «Я тобі подобаюся? Ти мене кохаєш?»

«Так», – відповіла Олена.

«Тоді довірся мені», – сказав Максим. Він запропонував їй фізичну близькість, і вона не наважилася відмовити ...

Наступного дня Олена побачила Максима в школі, коли він розмовляв із хлопцями. Підійшла, привіталася, але він навіть не глянув у її бік. Дівчина кілька тижнів переживала, шукала зустрічі з Максимом (який навпаки всіляко уникав її), поки вона не відчула, що вагітна ...

Вихователь: Дівчата, перед вами лежить аркуш з варіантом розвитку подальших подій цієї ситуації. Переверніть його і обговоріть між собою можливі наслідки вашого варіанту розгортання подій. Якою буде ваша думка?

3. Перегляд відеоролика.

Вихователь: Я вас націлюю, що найкращим варіантом вирішення цієї історії – це попередження та недопущення подібної ситуації. Пропоную вам переглянути відеоролик, гарний вірш. Послухайте, візьміть до відома, задумайтесь над головними словами вірша, пам'ятайте про нього.

ВІДЕОСЮЖЕТ. Вірш Едуарда Асадова.

Вихователь: У глибоку давнину у наших предків існував звід правил про цнотливість і спадковість. Вважалося, що жінка повинна берегти свою честь, бо за нею судять про честь роду. А для чоловіка це було важливіше, ніж романтична любов. Ці традиції склалися століттями. Честь жінки кожен чоловік повинен був захищати, як святиню. А. С. Пушкін не побоявся віддати життя за честь своєї дружини, своєї родини. Мені здається, сучасні хлопці шукають саме таку дружину, яка зуміла б зберегти свою честь.

Я поспілкувалась з деякими старшокласниками нашої школи і хочу вам зачитати їх відповіді на питання: «Яка повинна бути дівчина їхньої мрії?»

Обмін думками.

4. Інтерактивна бесіда за темою «Мода на цнотливість».

Вихователь: Хочу тепер, щоб розповіли про себе ви. Що вам в собі подобається, що ні, які якості та риси характеру вже у вас є, а до яких ви б хотіли прагнути? (відповіді дівчат)

Вихователь: А яким поряд з такою жінкою повинен бути чоловік? Які якості ви вважаєте найнеобхіднішими для чоловіка? (вислови дівчат)

5. «Сучасний позитивний моральний ідеал».

Вихователь: Зараз хочу ознайомити вас з сексуальною революцією, яка до нас прийшла із Заходу. Молодь сприйняла сексуальну розбещеність як ознаку західного способу життя, яке ми бачимо в зарубіжних фільмах. Але зараз і на Заході відбуваються зміни. Останнім часом серед американських старшокласників все більше входить у моду цнотливість. Про це свідчить статистика, опублікована в США. За даними Колумбійського університету, за останні 8 років 2,5 мільйонів юнаків та дівчат дали обіцянку зберігати чистоту до вступу в законний шлюб. Зверніть на це увагу! І хай ця статистика стане для вас прикладом!

6. Заключне слово. Підведення підсумків (рефлексія).

Вихователь: Сьогодні ми говорили на дуже важливу тему. Можна сказати, що ми говорили про найголовніше – про кохання. Про любов до себе, до своєї обраниці, до своїх майбутніх дітей. Життя складається зі злетів і падінь, але, спотикаючись і падаючи, завжди можна піднятися – головне, зберегти свою людську гідність, зберегти любов до самого себе.

Чи була цікавою вам ця розмова? Чи знайшли ви відповіді на свої питання? Перемістіть стікери на нижню чашу годинника ті, хто знайшов відповідь на своє питання (*дівчата переклеюють стікери*). Деякі питання залишилися без відповідей. Але ми до цієї розмови ще повернемося.

Поставити крапку в сьогоднішній делікатній розмові хочеться словами французького філософа Монтеня: «Все приходить вчасно до того, хто вміє чекати». Спасибі за відверту розмову.

Івкова О. С.

ВІЗЕРУНКИ ВИШИВКИ, ВІЗЕРУНКИ ТАНЦЮ (День вишиванки у хореографічному гуртку)

Мета. поглибити і розширити знання дітей про історію вишиванки, багатство її кольорів, різноманітність орнаментів, їхніх видів і форм, техніку і манеру виконання основних танцювальних елементів різних регіонів України; розвивати творчі здібності учнів; виховувати шанобливе ставлення до національних традицій, почуття належності до українського народу.

Обладнання: мультимедійний проектор, екран, ноутбук.

Хід заходу

1-й вед. Вишиванка – символ України,
Дзеркало народної душі,
В колисанці купані хвилини,
Світло і тривоги у вірші.

2-й вед. Вишиванка – дитинча кирпате,
Що квітки звиває в перепліт,
Материнські ласки, усміх тата,
Прадідів пророчий заповіт.

1-й вед. Вишиванка – писанка чудова,
Звізда ясна, співи та вертеп.
Вишита сльозою рідна мова,
Думами дорога через степ.

2-й учень. Вишиванка – біль на п'ядесталі,
Слава, воля, єдність, віра – ми.
Журавлем курличе, кличе далі,
Стелить вирій взорами-крильми.

Керівник гуртка. Вишиванка – це символ українського народу. Її патріотичне значення полягає в тісному зв'язку з традиціями, оскільки вишиванка є одним з перших національних здобутків ще з сивої давнини. Перші вишиванки були не просто елементом одягу. Вони мали містичне значення. Слов'янські народи надягали розшиті сорочки для захисту від зла. Вигадливим орнаментом прикрашали комір, рукава й поділ виробу. Навіть новонародженим дарували вишиванки для того, що б ця сорочка оберігала дитину від злих духів.

У наш час вишиванка переживає еру певного відродження, адже останніми роками країну охопило прекрасне почуття патріотизму, наслідком чого стала підтримка національних традицій. Елементи української вишивки дедалі частіше використовують у дизайні одягу. Тепер носити вишиванку стало не тільки патріотично, але й модно.

Орнамент вишивок розподіляють на три основні групи: абстрактний (геометричний) орнамент; рослинний орнамент; тваринний

орнамент.

1-й учень. Геометричні візерунки – найпоширеніші серед орнаментів. Ромб – стародавній символ сонця, родючості та жіночої основи – приносив добру вдачу та процвітання. Хвилясті лінії – символ води – уособлювали життєдайну силу, а горизонтальні – символ землі – родючість. Колокрес (хрест у колі) – знак сонця, що відводить зло, а криж (рівносторонній хрест) – знак вогню, що символізує духовне очищення.

2-й учень. Популярні у вишивці й рослинні мотиви. Листя дубу – символ сили та міцності, а калина – символ краси. У поєднанні ці символи часто зустрічалися на чоловічих сорочках. Мак – символ родючості та пам'яті роду, а китиці винограду уособлювали радість і сімейне життя. Троянди символізували кохання та молодість, а барвінок – вірність і вічність буття.

3-й учень. Зображення тварин та птахів, зокрема голубів, півнів і коней, захищали людину від злих сил. Вишиті парою птахи символізували шлюбну пару, а ластівки – добрі новини.

4-й учень. Класична вишиванка білого кольору, але також види вишиванок можна розподілити на три групи: одноколірні, двоколірні та багатоколірні. Одноколірні вишиванки виглядають дуже незвично, найчастіше виконані в світлій гаммі – білій або кремовій. Кожен колір має своє значення, адже вишиванка традиційно вважається оберегом для свого володаря. Кольори візерунків мають певний таємний сенс.

Керівник гуртка. Як ви вважаєте, що означають кольори на вишивці?

(Відповіді дітей...

- Червоний – любов, боротьба, світло та захист.
- Чорний – смуток, охорона від злих сил, шанування померлих.
- Блакитний – небо, повітря, духовний світ.
- Жовтий – врожай, місяць, зорі.
- Коричневий – родючість землі.
- Зелений – весна, оновлення, життя.)

Керівник гуртка. Кожен регіон України має свою особливу вишиванку, що відрізняється від інших технікою та орнаментом. Кожна область володіє вишитими сорочками, притаманними тільки їй. Люди, які цікавляться традиціями українських вишиванок, тільки-но поглянувши на сорочку, зможуть визначити, у якому регіоні України вона була виготовлена.

Особливими у кожній області є не тільки вишиванки, а й основні рухи, техніка та манера виконання танців. Сьогодні я пропоную вам помандрувати стежками нашої Батьківщини і познайомитися не тільки з візерунками вишиванок різних регіонів, а й з візерунками їхнього танцювального мистецтва.

1-й вед. Я б хотіла пройти всі дороги країни,

Від великих шляхів, до маленьких стежок,
Щоб почути, побачити всю Україну,
Різнобарв'я степів, ніжний гомін річок.

2-й вед. Прогуляйтесь бажала б по вулицях міста,
Усіх міст України – й великих, й малих,
Бо у кожному є щось своє, особисте,
Й таємниця, захована міцно від всіх.

1-й вед. Я б тривалу свою завершила б мандрівку
На вершинах Карпат, де лиш крок до зірок,
І дивилась у небо, підвівши голівку,
Де у тиші космічній – великий наш Бог.

Керівник гуртка. У **Полтавській області** рушники та сорочки вишивають тільки білими нитками. Лише іноді дівчата могли використовувати сірі або червоні нитки. Кажуть, саме полтавська вишивка є найскладнішою зі всіх українських. «Рідною» для полтавчанок здавна була техніка лічильна гладь (лиштва). Наприклад, жіночу полтавську вишиванку можна впізнати за дуже багатим, складним, та водночас ніжним за кольорами, «тонким» оздобленням рукавів.

(Демонстрація картинки з вишивкою на екрані, слайд 2)

(Вивчення основних танцювальних рухів Центрального регіону України)

На **Поліссі** вишивка відрізняється певною строгістю і простотою. Геометричні фігурки повторюються кілька разів, тим самим утворюючи один нерозривний орнамент. Найчастіше використовували червоні нитки. *(Демонстрація картинки з вишивкою на екрані, слайд 3)*

Унікальна техніка вишивки притаманна **Чернігівщині**. Техніка полягає в тому, що стібки роблять дуже тонкими нитками. Якщо дивитися здалеку, то створюється враження, що сорочки вишиті бісером. Вражає різноманітність візерунків і колірна гамма чернігівських вишиванок – це найрізноманітніші геометричні та рослинні візерунки, виконані поєднанням білих, червоних і чорних ниток.

(Демонстрація картинки з вишивкою на екрані, слайд 4)

Що стосується **Київщини**, то тут переважає переплітання в одній роботі різних орнаментів (рослинних і геометричних). Найбільш популярними є зображення виноградної лози, шишок, ромбів і квадратів. Майстрині використовують яскраво-червоні та білі нитки.

(Демонстрація картинки з вишивкою на екрані, слайд 5)

Досить прості, але водночас неповторні орнаменти притаманні **Волинській** вишивці. Виконують її на білому або сірому лляному полотні червоною ниткою. Найбільш популярними були геометричні візерунки, проте в північній частині регіону переважали рослинні орнаменти – ягоди, квіти, листя.

(Демонстрація картинки з вишивкою на екрані, слайд 6)

(Вивчення основних танцювальних рухів Полісся)

Якщо розглянути сорочки **Харківщини** межі ХІХ–ХХ століть – на них побачимо переважно чорно-червоні кольори (у чоловічих) та різнокольорові квадрати (на жіночих). І чоловіки і жінки носили вишиванки з комірами. Ці деталі одягу обов'язково прикрашали візерунками. Вирізняє Харківщину від інших регіонів те, що орнаменти вишивок виконували саме грубою ниткою – для створення своєї рідної рельєфності. Однак, саме в цьому регіоні не можна визначити одну техніку або орнамент, що переважали. Харківські майстрині запозичили орнаменти та візерунки з різних областей України. Тому різноманітності технік і малюнків на харківських вишитих сорочках можна тільки позаздрити.

(Демонстрація картинки з вишивкою на екрані, слайди 7, 8)

У вишивці **Донеччини** переважають теплі кольори, найбільш поширеним є червоний, який поєднують із сірими елементами. Іноді використовується чорний колір, але переважно для траурних приводів. Вишивають квіти, рослини, дерева, на рушниках – птахів. Окрім птахів, які символізують щось чарівне, в орнаментах використовують сонце, місяць, зорі – найстаріші міфічні символи. Щодо технік, то на Донеччині не побачиш, хіба що, яворівку та низинку. Традиційна жіноча сорочка тут – з прямими вставками, пришитими по основі, низи довгих рукавів збираються на нитку, або до них пришиваються оборки (чохли). Найчастіше вишивкою оздоблювали рукава, коміри та поділ.

Чоловіча сорочка схожа на туніку, з вишитим коміром-стійкою, який був розрізаний збоку від пазухи чи посередині, широкими манжетами. Ще один атрибут чоловічого одягу – темна жилетка поверх вишиванки.

(Демонстрація картинки з вишивкою на екрані, слайди 9, 10)

(Вивчення основних танцювальних рухів Слобожанщини)

Подільські майстрині на одній і тій самій сорочці можуть використовувати кілька різних технік та видів швів – хрестиком, гладдю, ручним швом. Більшість вишиванок дуже яскраві та барвисті, використовують широку кольорову палітру.

(Демонстрація картинки з вишивкою на екрані, слайди 11, 12, 13)

Тернопільські візерунки виглядають досить опукло за рахунок щільних стібків. Орнаментом повністю прикрашають рукава сорочок. Найчастіше використовують тільки одну нитку – червону або чорну.

(Демонстрація картинки з вишивкою на екрані, слайд 14)

(Вивчення основних танцювальних рухів Поділля)

Неймовірною різноманітністю візерунків та орнаментів здавна славиться **Карпатська** вишивка. Це і зображення тварин, і квітів, і дерев, і різних геометричних фігур в поєднанні один з одним. Унікальні особливості вишивки має чи не кожне село. Саме карпатські сорочки вважають найбільш колоритними.

(Демонстрація картинки з вишивкою на екрані, слайди 15, 16, 17, 18)

(Вивчення основних танцювальних рухів західних регіонів України)

Керівник гуртка. Ми повинні пам'ятати, що народна вишивка – це мистецтво, яке постійно розвивається. Це величезне багатство, створене протягом віків тисячами безіменних талановитих народних майстринь. Наше завдання не розгубити його, передати це живе іскристе диво наступним поколінням.

2-й вед. Мереживом виткане наше життя,
Душею свій час відчуваєш,
І буде настільки цікавим буття,
Які в нього нитки вплітаєш.

1-й вед. Хай вам сміється доля журавлина,
Поля розлогі колосом цвітуть,
Нехай червоні ягоди калини
На вишиванках осявають путь.

2-й вед. Людське безсмертя з роду і до роду
Увись росте з коріння родоводу.
І тільки той, у кого серце чуле,
Хто знає, береже минуле
І вміє шанувати сучасне,-
Лиш той майбутнє
Вивершить прекрасне!

1-й вед. Ми бажаємо вам миру, злагоди, добра, щастя, достатку!

Керівник гуртка. Хай вишиті українські рушники, сорочки, скатертини, ікони, картини стануть оберегами у ваших оселях!

Презентація до виховного заходу за посиланням: <http://surl.li/nlre>

Капустіна В. В.

**«БАГАТО Є В ТОБІ ЩЕДРОТ, МОЯ УКРАЇНО ЧОРНОБРОВА»
(інтелектуально-розвивальна гра з дітьми старшого віку
за участю батьків)**

Мета: Розширити знання дітей про Україну, її культуру та традиції. Розвивати мовлення дітей, уміння працювати в команді, звичку дотримуватися правил гри. Виховувати патріотизм, людяність, повагу до надбань рідного народу.

Матеріал: загадки, аудіозаписи пісень про Україну, програвач; дидактичні ігри «Український віночок», «Символи України», дидактична гра-лото «Наші улюблені свята» (розробила Анна Шарий); шапочки-маски для інсценування казок.

Хід гри:

Звучить музика («Наша Україна» муз. Ж. Калюжної, сл. Н. Андрусич, В. Кленця)

Заходять діти вітаються:

Добрий день, дорослі і малята, хлопчики й дівчата
З давніх пір і понині кажуть в нас на Україні
Здоровенькі були!

Ведуча: Україна для нас – найрідніша, найдорожча, найкраща у світі, бо це наша рідна земля, де ми народилися й живемо. Рідна земля – це чарівний світ дитинства, невичерпане чудодійне джерело, що повсякчас живить душу людини. Усіх запрошуюю на інтелектуально-розвивальну гру «Багато є в тобі чеснот, моя Україно чорноброва». Розповідає правила.

Грають дві команди «Пізнайко» та «Барвінок»

Команди представляють себе.

Команда «Пізнайко»

Ми – допитливі малята.
Ми – пізнайки дошкільнята.
Беремось до справ завзято,
Щоб усе на світі знати!

Команда «Барвінок»

Ми діти у садочку,
Як барвінок у віночку.
Дружні та щасливі,
Як квіточки, вродливі.

Ведуча: Оголошую перший конкурс

1. Конкурс «Розминка»

Мета: розширити та уточнити знання дітей про Україну, її природу.

1. Яка зараз пора року?
2. Скільки в році місяців?
3. Скільки днів у тижні, вихідних?
4. Як називається наша країна?
5. Столиця нашої держави?
6. Як називається місто, у якому ми живемо?
7. Які підприємства є в нашому місті?
8. Назвіть водойми нашої місцевості.
9. Яка найбільша річка України?
10. Назвіть вулицю на якій знаходиться дитячий садок.

2. Конкурс «Відгадай загадки»

Ведуча: Наступний конкурс «Відгадай загадки». Я читаю – ви відгадуєте.

1. У вінку зеленолистім,
У червоному намисті,
Видивляється у воду
На свою хорошу вроду. (калина)

2. Говорить доріжка –
Два вишитих кінця:
«Умий своє личко,
Щоб грязюка зійшла
Щоб мене не забруднити,
Треба вчасно лице мити». **(рушник)**
3. В мене є великий хист:
Я співаю, як артист.
Спів той радісний усюди
Дуже люблять слухать люди. **(соловей)**
4. Стебельце – шорстка дробинка,
У серединці – чорна вуглинка,
Пелюстки блискучі, як лак.
Це квітує червоний ... **(мак)**
5. Коли звучить він – всі встають,
До серця руку прикладають,
І вголос, й подумки співають,
І Україну прославляють. **(гімн)**
6. Красивий, щедрий рідний край
І мова наша солов'їна.
Люби, шануй, оберігай
Усе, що зветься ... **(Україною)**
7. Сплетемо у коло
Усі квіточки з поля.
Барвисті, душисті
В стрічках шовковистих.
І кличе в таночок
Український ... **(віночок)**
8. Цвіте синьо, лист зелений,
Квітник прикрашає.
Хоч мороз усе побив –
Його не займає. **(барвінок)**
9. Знак держави головний –
Всяк його повинен знати.
Воля, слава в нім –
Тож спробуй відгадати. **(тризуб)**
10. Синьо-жовте полотнище
Гордо майорить.
Це ознака сили й слави
Української держави. **(прапор)**

Музична пауза. Діти співають пісню «Ми діти твої, Україно!»

3. Конкурс «Склади державний символ»

Мета: закріпити знання дітей про державні символи України.

Ведуча: Молодці! Ви гарно відгадували загадки. Загадки були і про державні і про рослинні символи. У наступному конкурсі вам необхідно з частин скласти державний символ, та розповісти про нього віршик. (Діти розповідають вірші):

Синьо-жовтий прапор маєм:
Синє небо, жовте жито.
Прапор свій оберігаєм,
Він святиня, знають діти.

Наш герб – тризуб
У ньому сила ...
Тризуб – немов сім'я єдина.
Де тато, мамо і дитина.
Живуть у мирі і любові
На Україні вольній, новій. (В. Паронова)

Ведуча: Назвіть пісню – символ нашої країни. (**Гімн**) (звучить гімн України сл. П. Чубинського, муз. М. Вербицького)

4. Конкурс «Віночок вити – життя любити»

Ведуча: Найкращою оздобою на голові у дівчини є віночок. Український віночок є не тільки прикрасою, але й є оберегом!

Наступний конкурс «Віночок вити – життя любити».

(кожна команда викладає віночок)

Ведуча: Команда «Барвінок» ваше завдання – назвати, що символізує кожна квітка у віночку?

Команда «Пізнайко» ваше завдання – назвати, що символізує кожна стрічка у віночку?

Квіти:

Мак – символ краси та молодості;
Ромашка – символ кохання;
Волошка – символ людяності;
Ружа, мальва, півонія – символ віри, надії, любові;
Безсмертник – символ здоров'я;
Барвінок – життя та безсмертя;
Калина – символ краси та дівочої вроди;
Любисток – вірність.

Стрічки:

Червона стрічка – любов;
Жовта – символ сонця;
Блакитна – символ води;
Синя – небо;
Зелена – життя;
Коричнева – земля;
Оранжева – хліб;

Музична пауза. Музична гра «Віночок»

5. Конкурс «Відгадай казку» (інсценування уривку з казки)

(Казки: «Коза дереза», «Колосок»).

Ведуча: До нас завітали казкові герої. З якої казки вони прийшли? Кожна команда повинна відгадати. Будьте уважні!

6. Конкурс «Наші улюблені свята»

Ведуча: Ви любите свята? А які свята ви знаєте? Зараз останній конкурс «Наші улюблені свята». Вам потрібно підібрати картки, які відносяться до відповідного свята і назвати його. (Різдво, Свято Миколая, Великдень, Масниці).

Ведуча: Шановні учасники інтелектуально-розвивальної гри! Пропоную вам на згадку про гарно проведений час зробити народний оберіг – пташку-мотанку.

Флешмоб.

Ведуча: 1. Люби свій край моя дитино

Бо тут з'явився ти на світ

Це місце зветься Україна

І звідси ти почнеш політ

2. Люби свій край, моя дитино,

Віддай йому всі радощі й жалі

Бо Батьківщина наша,

Україна – найкраще місце на землі!

Кладієва Г. А.

ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ З ОБДАРОВАНИМИ ДІТЬМИ

У кожній людині сонце. Тільки дайте йому світити.

Сократ

У сучасній освіті розбудова національної системи виховання висуває нагальну потребу – створення необхідних умов для розв'язання проблеми формування творчої особистості. Вихованню обдарованих дітей присвятили свої наукові праці видатні учені-психологи. Серед них найбільш відомі – Дж. Гілфорд, П. Торренс, Л. Вигодський, Н. Лейтес, В. Моляко, Д. Узнадзе, А. Матюшкін, С. Рубінштейн та ін. Учені університету Чикаго, провівши дослідження творчого розвитку учнів, виявили, що на найуспішніших дітей мають сильний вплив батьки та вчителі. Це доводить, що обдарованість може бути не тільки природженою, її можна й «виростити», тобто розвинути й виховати. За висловом Василя Сухомлинського: «Обдарованість – це маленький паросток, ледь проклюнувся із землі і вимагає до себе величезної уваги. Необхідно пестити і плекати, доглядати за ним, зробити все необхідне, щоб він виріс і дав рясний плід».

1. Типологія обдарованості.

Н. С. Лейтес виділяє три категорії обдарованих дітей:

- * учні з ранньою розумовою реалізацією;
- * учні з прискореним розумовим розвитком;
- * учні з окремими ознаками нестандартних здібностей.

Відповідно до концепції регіональної стратегії підтримки та розвитку дитячої обдарованості виокремлені такі види обдарованості:

- інтелектуальна (діти мають високі досягнення в навчальних предметах, дослідницькій, науковій діяльності тощо);
- художньо-естетична (хореографічна, сценічна, літературно-поетична, образотворча, музична тощо);
- комунікативно-організаторська (лідерська, ораторська, організаційна тощо);
- психомоторна (спортивна, спортивні танці тощо);
- практично-перетворювальна (раціоналізаторство, винахідництво, технічне моделювання, обдарованість у ремеслах тощо).

Також існує «Шкільна» типологія обдарованих дітей:

1. «Найкращий» учень. Усі його люблять, робить те, що йому кажуть і як. Любить подобатись.
2. «Бунтівник». Сперечається, з ним важко спілкуватися. Часто виникають у нього фрустрації – стан емоційно-вольового напруження, коли щось загрожує досягненню мети.
3. «Підпільник». Знає, що за обдарованість не платять, а навпаки – вимагають, тому прагне не вистрибувати і бути «як всі».
4. «Втікач». Випадає із шкільної системи, не може пристосуватися до вимог школи, учителів.
5. «Двобічний». Відстає чи має вади. Його бачать як слабого, не помічають обдарованості.
6. «Цілеспрямований». Незалежний, знає собі ціну, знає, що хоче.

У кожного з цих типів власний стиль поведінки, свої потреби, свій емоційно-вольовий статус. Ось чому до кожного має бути індивідуальний підхід.

2. Основні напрямки роботи з обдарованими дітьми.

Формування особистості. Виховання творчої особистості, здатної до діяльності в новій економічній ситуації, розвиток її обдарувань, талантів.

Розвиток інтелекту. Розвиток пам'яті, мислення, спостережливості, уваги, уважності. Продовження розумової діяльності за межами заданої ситуації.

Розвиток творчості. Здатність продукувати нові ідеї, гіпотези, знаходити нетрадиційні способи вирішення проблемних задач, виявляти при цьому оригінальність, винахідливість.

Виховання духовності, загальнолюдської моралі. Ідеї добра, правди,

краси, справедливості, совісті, людської гідності, патріотизму, любові та інших добродійностей.

Під час роботинеобхідно враховувати характерні особливості обдарованих дітей:

- ✓ вони часто «перескакують» через послідовні етапи свого розвитку;
- ✓ у них чудова пам'ять, яка базується на ранньому мовленні;
- ✓ рано починають класифікувати інформацію, що надходить до них;
- ✓ із задоволенням захоплюються колекціонуванням, при цьому їхня мета – не приведення колекції в ідеальний порядок, а її реорганізація, систематизація на нових підставах;
- ✓ мають великий словниковий запас, із задоволенням читають словники чи енциклопедії, придумують нові слова і поняття;
- ✓ можуть займатися кількома справами одразу, наприклад, стежити за декількома подіями, що відбуваються навколо них;
- ✓ дуже допитливі, активно досліджують навколишній світ і не терплять жодних обмежень своїх досліджень;
- ✓ можуть тривалий час концентрувати свою увагу на одній справі, вони буквально «занурюються» у своє заняття, якщо воно їм цікаве;
- ✓ мають розвинене почуття гумору;
- ✓ постійно намагаються вирішувати проблеми, які їм поки що не під силу;
- ✓ відрізняються різноманітністю інтересів, що породжує схильність починати кілька справ одночасно;
- ✓ часто роздратовують ровесників звичкою поправляти інших і вважають себе такими, що завжди мають рацію;
- ✓ їм бракує емоційного балансу, вони часто нетерплячі та поривчасті.

Для оцінки соціального розвитку дитини, творчих здібностей, інтелекту використовуються психодіагностичні методи:

1. Тест Вартегга: дослідження факторів самооцінки, соціальних навичок; амбіцій, активності і способів досягнення мети; внутрішньої стійкості; особливостей особистісних взаємин; ставлення до страхів.

2. Анкета з визначення здібностей учнів за методикою американських вчених Хаана і Кафа: допоможе визначити на основі співставлення з інтересами одноліток особливості спрямованості даної особистості.

3. Методика Кеттелла: допоможе оцінити інтелектуальні можливості дитини.

4. Методика «Неіснуюча тварина»: допоможе визначити, наскільки в дитини розвинена творча уява, оригінальність мислення, емоційний стан.

5. Методика «Прогресивні матриці Равена»: допоможе визначити рівень аналітико-синтетичних умінь.

6. Тест шкільної тривожності Філіпса: вивчення рівня і характеру тривожності, пов'язаної зі школою, у дітей молодшого та середнього шкільного віку; шкала тривоги Бека: вимір рівню тривожності старшокласників.

7. Тест «Багатомірна модель ресурсів BASIC Ph»: виявлення особистих ресурсних каналів та рівень їх використання, для старшокласників.

8. Методика САН – самопочуття, активність, настрої.

Психологічний супровід організовується як процес цілісного впливу на всебічний розвиток дитини, який включає:

- формування позитивного ставлення до себе;
- визначення у співпраці з дитиною її інтересів, здібностей, рівня творчого потенціалу, виду обдарованості тощо;
- усвідомлення учнем свого багатогранного «Я» та тих, хто оточує;
- формування сукупності уявлень про себе, внутрішній світ;
- розуміння сутності пізнавальної діяльності;
- формування навичок стресостійкості.

3. Роль батьків у вихованні обдарованої дитини в сім'ї.

Справжня батьківська підтримка повинна ґрунтуватися на підкресленні здібностей та позитивних сторін дитини. Підтримувати свою дитину – значить вірити в неї. Підтримка заснована на вірі в природжену здатність особи долати життєві труднощі при підтримці тих, кого вона вважає значущими для себе. Дорослі мають нагоду продемонструвати дитині своє задоволення від її досягнень або зусиль. Інший шлях – навчати підлітка справлятися з різними завданнями, створивши у нього установку: «Ти можеш це зробити!».

Щоб продемонструвати свою віру в дитину, батьки повинні мати мужність і бажання зробити наступне:

- ✓ забути про минулі невдачі своєї дитини;
- ✓ допомогти дитині знайти впевненість у тому, що він / вона справляється із тим чи іншим завданням;
- ✓ пам'ятати про минулі успіхи і повертатися до них, а не до помилок.

Існують слова, які особливо підтримують дітей, наприклад: «Знаючи тебе, я упевнений, що ти все зробиш добре», «Ти знаєш це дуже добре» тощо. Підтримувати можна також за допомогою дотиків, сумісних дій, тощо.

Поради батькам, які виховують обдаровану дитину:

- ✓ Найперше – потрібно любити свою дитину. Приймати дитину такою, якою вона є, беручи участь у її розвитку, підтримуючи, а не нав'язуючи свої інтереси, давати дитині можливість вибору. Для розвитку

творчого потенціалу, як показали дослідження, необхідна не лише адекватна оцінка сил дитини, але трішки завищена, зазнаймою вона не виросте, зате у неї буде запас сил та впевненість при невдачах, до яких треба готувати змалку.

✓ Батьки повинні бути прикладом, адже дитина свідомо переймає вашу манеру говорити, ходити, працювати, відповідальності за доручену справу. Важливо пам'ятати правило: «Не зашкодь!» Адже обдарована дитина більш чутлива, ранима, тому потрібно давати вільний час для того, щоб побути дитині на самоті, поміркувати, пофантазувати.

✓ Батькам необхідно пам'ятати, що для обдарованої дитини творчість є життєвою необхідністю. Тому дитину потрібно готувати до спостережливості, наполегливості, формувати вміння доводити почату справу до кінця, працелюбність, вимогливість до себе, задоволення від процесу творчості, терпляче ставлення до критики, впевненості при невизначеності, гордості і почуття власної гідності, чулість до аналізу моральних проблем.

✓ Надзвичайно велика роль у процесі формування особистості обдарованої дитини належить волі. Вольові риси є стрижневими рисами характеру, адже за наявності мети, яку особистість досягає в житті, долаючи перешкоди, є цілеспрямованим життя. Цілеспрямовані люди знаходять своє щастя в житті, вони вміють поставити перед собою чітку, реальну мету. Прагнення досягти своєї цілі робить людину рішучою та наполегливою. І. Павлов стверджував, що у вольової людини труднощі лише збільшують бажання реалізувати свою мрію. Вони вміють стримати себе, володіють терпінням, вміють контролювати свої почуття за наявності перешкод. Ініціативність і творчість поєднані з наполегливістю, рішучістю та витримкою, допомагають обдарованим дітям самореалізуватися.

Отже, батьки можуть допомогти дитині відкрити її життєве покликання, реалізувати себе як особистість. Тому їм важливо бути терплячими, безмежно вірити в дитину.

Клець О. О., Соколова О. М., Шипілова Г. В.

АНАЛІЗ ПОЕЗІЙ ЗАРУБІЖНИХ АВТОРІВ З УРАХУВАННЯМ КОМПАРАТИВНО-КУЛЬТУРОЛОГІЧНОГО АСПЕКТУ

Уміння аналізувати – одна з головних вимог, яке сучасне суспільство висуває до підлітків та дорослих людей. Концепція Нової української школи спрямована на розвиток учнівських здібностей аналізувати отримані предметні знання, явища суспільного життя і, таким чином, формувати критичне мислення. Широкі можливості для розвитку та вдосконалення таких навичок надають уроки зарубіжної літератури, під час яких учні здійснюють різні види аналізу художніх текстів:

контекстуальний, інтертекстуальний, асоціативний тощо [8].

Як доводить практика, учням важко здійснювати подібну роботу, хоч у письмовій, хоч в усній формі. Але якщо порівнювати навички аналізу прозового тексту та віршового, варто зазначити, що учням набагато легше аналізувати прозові твори, особливо великі за обсягом. Невеликі віршові твори не надихають дітей на детальний аналіз. Зазвичай учні не бачать, що можна аналізувати у віршах та не можуть збагнути глибину таких творів. Якщо в середній ланці важко очікувати від більшості дітей глибокого аналізу віршів, то в 10-11 класах учні повинні вміти бачити глибинний зміст твору, розкривати його зв'язки з епохою, в яку він був написаний, з життям його автора тощо.

Стандартний план аналізу віршів у 10-11 класах включає:

реально-біографічний і фактичний коментар;

інтерпретацію «ідейного» змісту;

характеристику віршової «композиції»;

аналіз ліричного «сюжету»;

аналіз мовних засобів, які сприяють емоційному наснаженню твору;

характеристику жанрової своєрідності твору;

особливості рецепції твору.

Поданий план не враховує компаративний аналіз першоджерела твору та його перекладу (перекладів), різних перекладів між собою. Таке зіставлення текстів є важливим для розуміння сутності вірша, особливостей оригіналу в порівнянні з перекладом. Для ілюстрації наведемо фрагмент уроку зарубіжної літератури в 10 класі, який демонструє аналіз вірша Ш. Бодлера «Сови» з урахуванням компаративного аспекту.

На етапі вивчення нового матеріалу учням пропонується прослухати вірш «Сови» в оригінальному професійному виконанні французькою мовою та переглянути текст [5]. Якщо клас вивчає французьку мову, діти можуть спробувати самостійно прочитати вірш, знайти ключові знайомі слова. Прослуховування тексту дає можливість зануритися в атмосферу, рідну для автора, почути особливості інтонування поетичного твору.

Після цього учні читають два варіанти перекладу тексту: один дослівний (через програму-автоперекладач) та один художній (у перекладі Мойсея Фішбейна [6]). Діти знаходять спільні образи, співставляють особливості передачі та аналізують відмінності між перекладами. Таке заглиблення в текст дає можливість зрозуміти найважливіші моменти твору, виокремити ті образи, на яких автор зосереджує увагу читача. У даному вірші такими образами-символами є самі сови, око, багровий колір, темрява.

Варто звернути увагу на ті поезії, які мають кілька літературних варіантів перекладу українською мовою. Так, програмовий у 10 класі вірш

Ш. Бодлера «Альбатрос» має щонайменше три літературних варіанти перекладу: Д. Павличка [3], М. Терещенка [4], І. Коваленка [2]. Порівнюючи їх між собою, учні можуть зробити певні висновки не тільки про значущість певних образів для Бодлера, а й про особливості концепції перекладачів, адже кожен переклад, добір певних мовних та художніх засобів виразності говорять про світосприйняття самих перекладачів. Учні старшої школи досить швидко знаходять спільні образи та відмінності; після цього їм уже простіше пояснити значущість цих образів, особливості художнього втілення думки автора. Зокрема, учні звертають увагу на такі варіанти перекладу ключових образів, як «король блакиті – величні альбатроси – могутні альбатроси», «проводжають здалека кораблі – люблять пролітати слідами кораблів – супроводжують невтомно кораблі», «...великі білі крила, / Як весла по боках розбитого човна – приборкане крило – Царі небес, тепер незграбні і бридкі, / Тягають ідучи свої широкі крила», «Поет, як альбатрос – Поет подібний теж до владаря блакиті – Поете, ти такий, як птах той океанський».

Опрацювання варіантів перекладів поезії «Альбатрос» не виключає прослуховування вірша французькою мовою [1].

Виокремлення конкретних головних образів уже є певним досягненням для десятикласників. Але для розуміння ідеї твору, його інтеркультурності необхідно правильно витлумачити знайдені образи.

На прикладі символістського вірша Ш. Бодлера можна показати значущість та багатогранність провідного образу твору – сови.

1) Сова в прямому значенні. Сова – це хижак, який чудово бачить уночі, живиться гризунами та повзунами, уміє обертати голову на 360 градусів, тобто слідкує за здобиччю абсолютно нерухомо.

2) Сова як автобіографічний образ. Сова нагадує вітчима Ш. Бодлера, генерала Опіка, який усе життя контролював дії пасинка: мав над ним фінансовий та юридичний контроль. Кожне рішення мало бути узгоджене з ним. Він, подібно совам, не давав «слабшому» зробити «небезпечні для нього дії».

3) Сова в культурологічному аспекті. У період пізньої архаїки в грецькому мистецтві остаточно формується так званий «грецький профіль». Саме цей профіль, який врешті став ідеалом краси, мали боги та герої. Згідно концепції калокагатії Аристотеля, краса та добродетель доповнюють одне одну. Сова є амбівалентним символом. Це птах мудрості, але одночасно – мороку та смерті. Як атрибут богині Афіни, вона є архитипним символом пізнання, божественного розуму, аполлонісійського початку в людині. Жодна прадавня культура не залишила цей символ без уваги. Прадавні Єгипет, Шумер, Індія та Антична цивілізація культивували цей символ.

Єгипет	Шумер	Індуїзм	Античний світ
В єгипетській системі ієрогліфів сова – символ смерті, холоду, пасивності. Вона належить до царства нічного сонця. Автор IV ст. до р.Х. Гораполлон, єгипетський жрець, писав, що сова – це смерть, страшна та неминуча. А сам ієрогліф «сова» читається як «та, що оплакує».	Шумерська культура трактує символ «сова» як горе, птах-туга, птах-зруйнованих міст. Сова є символом жіночності, стереотипної пари Отця-Творця та Великої Матері (богині Ліліт, Астарта, Інанна).	Це емблема бога Ями, володаря царства мертвих. Посланець загробного царства, який супроводжує душі до царства мертвих.	На межі неписемного та писемного періодів історії людства, в умовах прадавньої цивілізації, сова стала атрибутом прадавніх богинь Афін, Мінерви. Їх зображали з совою та змією як богинь цілительниць. А кінець місяця березня, коли просинаються сови, був у римлян часом оплакування праці вчителів.

Взагалі поняття символу «сова» в різних прадавніх та сучасних мовах звучать дуже схоже, а це може свідчити тільки про те, що цей термін був вагомим та мав відношення до чогось вагомого. А що може бути вагомішим за релігію (особливо для архаїчних культур)? Збереженість слова протягом тисячоліть також вказує на тісний зв'язок з релігією, де традиції та обряди зазвичай зберігаються дуже старанно та не змінюються тисячоліттями. Також усі богині Ліліт, Афіна, Інана, Астарта, Мінерва тощо мають прадавню іконографію, яка поєднує змію (дракона) та сову. Змія – це символ землі, темряви. Сова – символ повітряної темряви, до того ж сова харчується зміями.

Панування монотеїстичних релігій, таких як християнство, іслам, іудаїзм привело до того, що світле, позитивне в образі сови-жінки було зруйновано. Все, що залишалось, – перейшло в область підпільного окультизму, ересі та магічних атрибутів. В добу Просвітництва з легкої руки англійського художника-масона Уільяма Блейка сова стала символом богині Гекати (Геката. Ніч. 1795р). Після цього шедевра окультисти та містики по всьому світу стали розцінювати сову як символ темряви. Сова бачить те, що приховано темрявою вночі. Це є продовженням язичницьких розумінь релігійного ритуалу.

Символ сови активно підтримується системою західної освіти з дитячого садка різноманітним проєктом, які мають за мету популяризацію

наукового знання. Цільне використання цього окультного символу привело до того, що він остаточно закріпився як суспільний архетип та став настільки розповсюдженим, що сьогодні безліч шкіл, вишів, наукових проєктів мають своїм символом сову або пугача.

Такий глибинний аналіз образів-символів може бути запропонований як творче домашнє завдання або як випереджальне домашнє завдання. У ньому чітко простежується інтеграція з курсами «Всесвітня історія» та «Мистецтво».

Комплексний підхід до аналізу віршових творів (де, на думку учнів, нема й чого аналізувати) розвиває навички критичного мислення. Для НУШ розвиток критичного мислення – це одна з наскрізних задач, яку кожний вчитель має розв’язувати щоденно. Навичка критично мислити дозволяє людині приймати зважені, обмірковані рішення, які потрібні й в особистому, і в суспільному житті. Уміння аналізувати інформацію, брати до уваги різні точки зору (попри те, що не погоджуєшся з ними), об’ємна оцінка подій, явищ, прийняття рішень на основі аналізу даних, вміння «жити» в медійному просторі тощо, є важливими навичками для людини ХХІ століття. Сильне демократичне суспільство – це суспільство людей, що критично мислять [7].

ЛІТЕРАТУРА

1. Baudelaire Charles. L’Albatros. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=b8eh59Q1THM> (дата звернення: 20.09.2020)
2. Бодлер Ш. Альбатрос переклад І. Коваленка URL: <https://ru.scribd.com/doc/14819581/%D0%91%D0%BE%D0%B4%D0%BB%D0%B5%D1%80-%D0%90%D0%BB%D1%8C%D0%B1%D0%B0%D1%82%D1%80%D0%BE%D1%81> (дата звернення: 14.03.2021)
3. Бодлер Ш. Альбатрос переклад Д. Павличка URL: https://portfel.info/dir/b/bodler_sharl/albatros/229-1-0-380 (дата звернення: 14.03.2021)
4. Бодлер Ш. Альбатрос переклад М. Терещенка URL: <http://www.oblosvita.kiev.ua/12132/sharl-bodler-albatros-pereklad-m-tereshhenka/> (дата звернення: 14.03.2021)
5. Baudelaire Charles. Chouettes URL: <https://www.poemhunter.com/poem/the-owls-2/?m=0> (дата звернення: 14.03.2021)
6. Бодлер Ш. Сова переклад М. Фішбейна URL: <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=418> (дата звернення: 14.03.2021)
7. НУШ: кожен урок – насамперед про розвиток критичного мислення URL: <https://chytomo.com/nush-kozhen-urok-urok-rozvytku-krytychnoho-myslennia/> (дата звернення: 14.03.2021)

8. Хоменко І. Типи аналізу художнього тексту: особливості аналізу поетичного твору URL: <https://vseosvita.ua/library/tipi-analizu-hudoznogo-tekstu-osoblivosti-analizu-poeticnogo-tvoru-46661.html> (дата звернення: 14.03.2021)

Клименко О. В.

ТВАРИНИ (англійська мова, 1 клас)

Мета: навчальна: презентувати нові ЛО уроку; повторити, активізувати, розширити знання лексичного матеріалу; формувати вміння визначати тварин, вивчені літери;

розвивальна: розвинути артикуляційний апарат, увагу, мислення та різні види пам'яті: слухову, зорову, оперативну; розвинути здатність учнів працювати в парах та групах; розвинути та доповнити лексичний запас з теми та фрази класного вжитку;

практична: практикувати учнів у вимові англійських звуків та у правильному використанні назв тварин;

виховна: виховувати позитивне ставлення до вивчення англійської мови та зацікавленість у розширенні своїх знань, виховати любов до тварин та почуття відповідальності за тих, кого приручили.

Спрямованість корекційно-розвивальної роботи: формувати вміння виявляти активність, допитливість, наполегливість в опануванні мови, формувати культурну толерантність.

Обладнання: ноутбук, проектор, презентація PowerPoint, flash – анімаційні фізкультхвилинки, роздатковий матеріал пазли вивчених літер (розрізанні на шматки), пазл, який складається з великої і малої літери та слова на цю літеру, іграшки тварин (лев, песик, кішка, кінь), маленькі англійські літери (А, В, С), планшет для малювання піском.

Підготовка: підготувати мультимедійні засоби та планшет для малювання піском, закопати й ньому тварин та невеличкі пластикові літери, покласти на парти пазли літер.

Методи та прийоми проведення уроку: привітання, бесіда, фонетична зарядка, інтерактивна гра «Brainstorming», фізкультхвилинка, хорова, групова робота та індивідуальна робота, гра «ToyBox», малювання на піску.

Тип уроку: узагальнюючий.

Очікувальні результати: наприкінці уроку учні зможуть показувати та називати тварин та вивчені літери. Учні зможуть запитувати та давати відповідь при визначенні тварин. Учні зможуть дати відповідь на запитати «What is this?» визначити тварин. Учні зможуть зібрати літеру-пазл та написати її на піску, назвати англійською мовою літери, звуки та тварину, назва якої починається з цієї літери.

Про методику Sandplay

Sandplay – ігри з піском як засіб розвитку творчих здібностей дитини у початковій школі. Гра з піском, а також юнганська пісочна терапія.

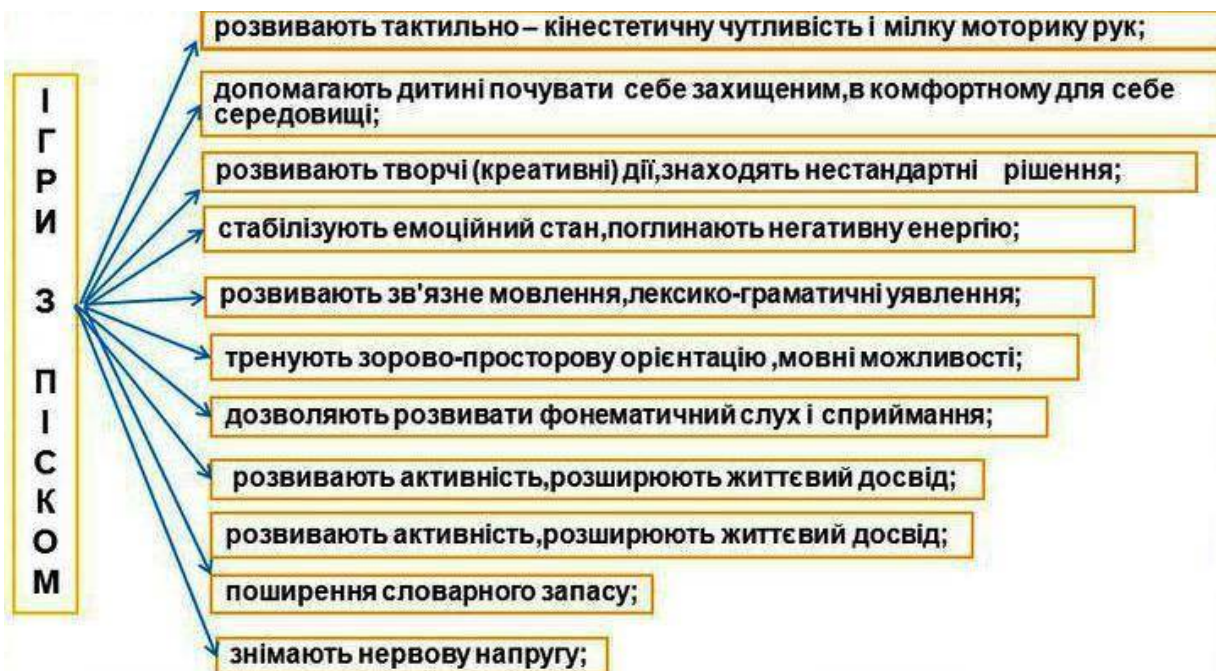
Використання пісочниці в роботі з дітьми початкових класів дає можливість розв'язати такі проблеми:

- розвинути у дитини інтерес до пізнання себе та довкілля; у розвинути у дитини тактильні відчуття, здатність виражати свої емоції;
- розвинути мислення, увагу, пам'ять, мову та моторику;
- навчити дитину аналізу та синтезу, уявляти та відтворювати свої думки;
- зменшити рівень негативізму, агресії;
- сприяти гармонізації особистості.

Серед переваг методу варто відмітити його універсальність.

Тактильно-кінестетичні відчуття напряму пов'язані з розумовими операціями. Пальчикові ігри у піску стабілізують емоційний стан дитини. Промовляння почуттів, що виникають під час контакту з піськовою поверхнею, створює своєрідний чуттєвий досвід особистості, формує навички позитивної комунікації. Розвиток дрібної моторики руки корелює з розвитком мовленнєвої діяльності дитини.

Хід уроку:

1. Організаційна частина уроку

1) Greeting. Привітання.

Учитель заходить до класу, учні вітають його виконанням пісні «Goodmorning!» та виконують різноманітні дії.

Good morning, good morning, good afternoon.

Good evening, good evening, good night, good night.

Nice to meet you. Nice to meet you, too.

Good bye, Good bye, see you.

Good morning, good morning, good afternoon.

Good evening, good evening, good night, good night.

Nice to meet you. Nice to meet you, too.

too.

Good bye, Good bye, see you.

Good morning, good morning, good afternoon.

Good evening, good evening, good night, good night.

Nice to meet you. Nice to meet you, too.

Good bye, Good bye, see you

(<https://www.youtube.com/watch?v=gVIFEVLzP4o>)

2) З'ясування емоційної готовності учнів.

Учитель запитує декілька учнів про настрій.

Teacher: How are you?

Pupil: I'm fine, thank you!

Teacher: How are you?

Pupil: I'm OK, thank you!

Teacher: How are you?

Pupil: I'm so-so, thank you!

Teacher: Сподіваюсь, що у всіх тепер гарний настрій, як у нашого друга Сема. Бажаю Вам, щоб на цьому уроці ви були усміхненими, доброзичливими та активними.

3) Уведення в іншомовну атмосферу, ігрова ситуація для визначення теми уроку.

Перед учнями на підставці стоїть планшет із підсвіченим піском, а у ньому зариті іграшки (лев, кінь, песик, кішка та літери А, В, С) Учитель пропонує підійти до нього сімом дітям. Вони, за допомогою лопатки по черзі викопують зариті предмети і поклавши їх на руку показують усім дітям класу.

Teacher: Що ж було закопано

у піску? What is this?

Учні по одному відповідають на запитання вчителя.

Teacher: Тож, як ви гадаєте, про що сьогодні піде мова на нашому уроці?

Pupil: Animals.

Teacher: Good. А ще, ми повторимо усі вивчені літери англійської абетки.

Після ігрової ситуації, учні дивляться презентацію PowerPoint «Animal salphabet» та закріплюють зоровий та слуховий тип пам'яті.

Основна частина уроку

1) Presentation and Practice.

Презентація нового матеріалу

Діти передивляються презентацію. Називають вивчені літери та звуки, які вони дають. А ще пригадують тваринок, назва яких починається з кожної літери.

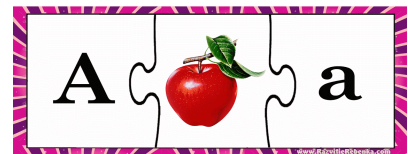
На літеру I діти не вивчали тваринок, але на малюнку з'являється пінгвін. Який тримає у лапах морозиво. Діти мають пояснити, чому малюнок пінгвіна підходить до цієї літери (ice-cream починається з літери I). Так само при повторенні літери N на слайді з'являється пташка (пташка в'є гніздечко nest), а на літеру Q намальована рибка у короні (королева англійською Queen).

2) Physical Activity. Фізкультхвилинка «Phonics Song»

Учні повторюють англійські літери, називають звуки та слова, які починаються з цих літер: <https://www.youtube.com/watch?v=ffeZXPtTGC4>

3) Reinforcement. Закріплення матеріалу: інтерактивна гра «Brainstorming»

Учні отримують по одному шматочку пазла, який складається з трьох частин (великої літери, малої та картинки). Кожен з них отримав чи то велику літеру, чи то малу, сильні учні отримали картинку.

А слабкі учні працюють у парі (у одного велика літера, у другого мала, вони спільно шукають потрібний малюнок). Решта пазлів лежать на порожньому столі. Діти мають знайти потрібні та

викласти готовий пазл у себе на столі. А вчитель пройти та перевірити правильність виконання завдання, якщо були допущенні помилки. Виправити із поясненням.

4) Physical Activity. Фізкультхвилинка «The animal song».

Вчитель каже, що кожна тварина може виконувати певні дії і пропонує учням повторюючи за відео додатком назвати дії (Jump, Fly, Swing, Shake, Sleep), а також порахувати тваринок від 1 до 10.

Учні залюбки повторюють рухи мультиплікаційних героїв. Хвилинка розвантаження представлена у форматі flash, що значно полегшує показ рухів для гімнастики, вносить цікавий ігровий елемент та настрій, весела ритмічна музика розвантажує психо-емоційне напруження після виконання вправ, довготривалого сидіння в одній позі, попереджає його негативний вплив на м'язи та поставу учнів: <https://www.youtube.com/watch?v=wCfWmlnJl-A>

Заключна частина уроку

1) Індивідуальне завдання, повторення вивченого.

Вчитель роздає кожному учні фрагменти розрізаної літери, кожен учень має скласти її. А після виконання цієї вправи, підійти до

вчителя і за допомогою пензлика намалювати на піску літери, яку він склав (велика і мала).

2) Рефлексія Smiley.

Учитель пропонує дітям підійти до пісочного планшета та намалювати свій настрій, після завершення сьогоднішнього уроку. Якщо усе було вдалим – веселий смайлик; нічого не вдалося – сумний; десь зазнав труднощів – смайлик, з трошки понуреним обличчям.

Вчитель за допомогою смайликів визначає які діти зазнали труднощів та які завдання були для них складними.

Самоаналіз уроку

Урок проходив у 1–А інклюзивному класі. Даний урок відбувався відповідно ухваленій програмі та часу, відведеного на нього. Діти мали повторити вивчені слова з теми «Animals» та повторити великі й малі вивчені літери. Саме тому на цьому уроці використовувалася презентація та відео проектор, а ще використовувалася техніка Sandplay.

Техніка малювання на піску не тільки стабілізує емоційний стан дитини, знімає нервову напругу, а й, розвиваючи дрібну моторику рук, сприяє розвитку мовленнєвої діяльності дитини.

Після того, як sandplay використовувався в ігровій ситуації, діти мали за допомогою лопатки розкопати іграшки й визначити тему уроку.

Після перегляду презентації діти повторили літери ще раз, заспівавши пісню Absong. Крім пісні про абетку, на уроці використовувалися такі тематичні фізхвилинки: The Animal Song, Good morning.

На повторення літер використовувалися ще такі вправи: збери літеру та напиши її на піску; працюючи у парі (слабкі учні) та індивідуально (сильні) мали зібрати усі 3 фрагмента картинки (велику літеру, малу, відповідний малюнок). А для того щоб повторити слова с відповідної лексики, діти повторювали фізхвилинку, переглядали презентацію, з'ясовуючи з якої літери починається назва тварини.

Наприкінці уроку вчитель пропонує дітям вправу Smiley, яка допомагає з'ясувати, чи всім дітям сподобався урок і під час якого завдання учні зазнали труднощів. (Усі учні намалювали веселий смайлик). Тому вважаю, цей урок вдалим.

Коваленко Н. І.

ЯК ДИКІ ТВАРИНИ СТАЛИ СВІЙСЬКИМИ? («Я досліджую світ», 3 клас, НУШ)

Мета: ознайомити дітей з тим, як з'явилися свійські тварини, з історією їх одомашнення і з якою метою це відбувалося, розширити знання дітей про значення, проблеми утримання свійських тварин, розвивати спостережливість, логічне мислення; виховувати дбайливе ставлення до

тварин і доквілля, здійснювати екологічне виховання.

Обладнання: мультимедійна презентація <http://surl.li/naqr>, навчальне відео, картки для групової роботи із зображенням свійських тварин та їх предків, картки «Скільки коштує утримання тварин в день?»

Хід уроку

I. Мобілізація класу

1) Ранкове коло

Доброго ранку, доброго дня

Бажаєте ви, бажаю вам я

Сьогодні ми зробимо ще один крок

В чудову країну, в країну цікавих думок

Щоб досягти успіху на уроці ми будемо:

Думати – колективно

Діяти – оперативно

Сперечатись – доказово

Це для всіх обов'язково

2) Повідомлення синоптика

В прямому ефірі програма «Як відчуває себе ненька Україна»

Синоптик: Сьогодні ... (число і місяць),

температура повітря ...,

вітер ...,

небо

Погляньте за вікно. Сьогодні перший день весни. Весна буває різною: теплою, сонячною, холодною. Одним словом мінливою. Я хочу, щоб ваші знання, отримані сьогодні, були не мінливими, а постійними і міцними.

II. Актуалізація знань. Повідомлення теми, мети уроку

- Що ж ми досліджуємо вже кілька уроків?

- Світ тварин

- Давайте підсумуємо, що ми вже знаємо з цього питання

- На які групи можна поділити всіх тварин?

- Комахи, риби, птахи, звірі, плазуни, земноводні

1) Вправа «Продовж речення» (із використанням «Лего»)

Шість ніг мають ... (*комахи*).

Тіло вкрите слизькою лускою у ... (*риб*).

Частину життя проводять на суші, а частину у воді ... (*земноводні*)

На суші вони рухаються «плазуючи», тобто тягнуть своє тіло по землі ... (*плазуни*).

Тіло вкрите пір'ям у ... (*птахів*).

Тіло вкрите шерстю, малят вигодовують молоком... (*звірі*).

2) Мислимо разом. Вправа «“Хто зайвий? Чому?» Доведіть це!

Бджола, мураха, заєць.

Шпак, жаба, журавель.

Окунь, змія, черепаха.

Вовк, лисиця, корова

На уроці ми поглибимо свої знання про диких і свійських тварин, з'ясуємо, які зв'язки у них існують

IV. Опрацювання нового матеріалу

1) Давайте разом складемо порівняльну таблицю «Чим відрізняються дикі і домашні тварини»

	Дикі	Свійські
Домівка		
Харчування		
Потомство		
Висновок		

1. Де проживають?
2. Хто будує їхні будиночки?
3. Хто здобуває їжу?
4. Хто піклується про їхнє потомство

Перша група. Ми дослідили, що тварини, які живуть у лісі, мають свої будиночки. Наприклад, мурашка живе у мурашнику, птахи – у гніздах на деревах, лисиця – в норі. Свої оселі вони будують самі. Кожна тварина харчується їжею, яку сама здобуває у лісі. Також ці тварини самі піклуються про своє потомство.

Друга група. Ми дослідили життя тварин, що мешкають у домашньому господарстві. Вони мають своє житло: собака живе у будці, корова в стайні, бджоли – у вулику, кури – в хліві. Всі ці житла для них будують люди. Про їхнє харчування теж дбають господарі. Вони ж піклуються і про їхніх малят.

	Дикі	Свійські
Домівка	Будують самі	Будує людина
Харчування	Добувають самі	Дає людина
Потомство	Піклуються самі	Допомагає людина
Висновок	Життя не залежить від людини	Життя залежить від людини

2) Робота в парах

Вирушаємо в дослідницький десант.

Робота в зошитах. У вас є 20 назв різних тварин. Прочитайте перелік тварин. Тих, що не належать до свійських, обведіть. Перевірка

ПРОБЛЕМНЕ ЗАПИТАННЯ

– Чи існує зв'язок між дикими і свійськими тваринами?

Припускають, що кожна з домашніх тварин мала диких прабатьків.

Доказом цьому служать дослідження кісток, знайдених археологами

– Як дикі тварини стали свійськими?

3) Розповідь учителя «Як з'явилися свійські тварини» із використанням презентації

Спочатку всі тварини жили у дикій природі. І люди теж. Вони боялися величезних страшних хижаків. Нашим пращурам постійно хотілося їсти, тому рятувало їх полювання. З часом люди стали деяких тварин приручати. А згодом змогли і одомашнити.

Коли людина призвичаює диких тварин до утримання в неволі в умовах господарства впродовж одного покоління – це називається **приручення**.

А розведення приручених тварин із господарською метою впродовж багатьох поколінь, це – **одомашнення**.

Приручення почалося дуже давно Першими людина почала підгодовувати вовків, які ходили біля її житла. Поступово вовки стали добрішими, а їх дитинчата звикли до людини, почали жити поряд із нею. Так з'явилися собаки. Це відбулося 17 тис. років тому. Вони навчились охороняти людину від ворогів, допомагали їй шукати і добувати їжу.

4) Робота в групах

Роздивитися картинки, упізнати предків свійських тварин, з'єднати їх стрілочками, позначити, що дають людям, з якою метою людина їх одомашнила. <http://surl.li/nchw>

А також порівняти дику і свійську тварину, визначити, які зміни відбулися у їх вигляді. Перевірка за слайдами презентації. Коментар вчителя, коли відбулося одомашнення та цікавинки про тварин).

Кішка – австралійська кішка (7–12 тис. р. тому). Це відбулося в Єгипті. Кішка прийшла до людини після того, як єгиптяни стали хліборобами. Люди збирали великі врожаї зерна. Під час зберігання запасів з'явилась проблема: туди забирались гризуни (миші) і поїдали зерно. Одного разу кішка піддалась спокусі і сама прийшла на мишачий бенкет. Так люди з котами і почали взаємодіяти.

Корова – тур (8–9 тис. р. тому). Корови дуже доброзичливі тварини. Вони навіть вміють дружити і у стаді обирають собі товаришів. Корови вміють плакати. На Україні корову вважають годувальницею. Корова дає людям молоко, м'ясо, сировину для промисловості (шкіру).

Свиня – дикий кабан (9 тис. р. тому). Свиню одомашнили задля м'яса, сала, жиру. У свині дуже гарний нюх. Вона безпомилково знаходить їжу на великій відстані.

Кінь – тарпан (4 тис. р. тому). Кінь дає людям молоко, м'ясо, шкіру. Його використовують, як тяглову силу. Коні люблять спокійну класичну музику і здатні слухати її годинами.

Вівця – муфлон (8 тис. р. тому). Розводили задля м'яса і шерсті. Вівці володіють гарною пам'яттю і мають гарний слух.

Кури – дикі банківські кури (8 тис. р. тому). Люди отримують м'ясо, яйця, пір'я. Дикі кури були маленькі, масою всього 1 кг. Могли літати і робили гніздо на землі. На планеті Земля проживає майже 25 млрд. курей.

Кролі – дикі кролі (2,5 тис. р. тому). Кролі дають людям м'ясо, хутро. Зуби кролика ніколи не перестають рости. Вони стираються, коли він гризе їжу. Зір кроликів охоплює 360 градусів, вони бачать все спереду і ззаду.

Бджоли – дикі бджоли (2–5 тис. р. тому). Звичайно приручити бджіл нереально, але люди навчилися використовувати їх для отримання меду, воску, прополісу та інших продуктів бджільництва.

Ставковий короп – річний короп (1,5 тис. р. тому). Одомашнювати рибу людина почала пізніше, ніж тварин. Першим став короп.

Тутовий шовкопряд (4 тис. р. тому задля шовку). Тутові шовкопряди отримали назву завдяки своєму харчуванню. Вони визнають лише одне дерево – це шовковиця, на науковому мовою це дерево називають тутовим. Гусениці шовкопрядів їдять вдень і вночі без зупинки.

Цесарка одомашнена 2 тис. р. тому. Фермери використовують цих красивих птахів для того, щоб позбутися від усіляких шкідників: від черв'яків до слимаків. Більш того, цесарка зарекомендувала себе як відмінний засіб проти колорадського жука, чим і користуються багато птахівників. Дивовижної краси пір'я цього птаха застосовуються для створення красивих прикрас. Складно повірити, але накладні вії теж часто роблять саме з цього матеріалу. Також пір'ячко незамінне в манікюрному сервісі.

Від всіх свійських тварин людина отримує гній – важливе добриво для підвищення родючості ґрунту.

НАСЛІДКИ одомашнення

Під впливом одомашнення дикі тварини зазнали багатьох змін:

- змінилася їх маса;
- скелет став менш міцним, мускулатура – ніжніше;
- змінилась масть і шерсть;
- темперамент став більш спокійним;
- змінилась загальна форма тіла.

Свійських тварин розводять або дома, або в фермерських господарствах, де їх утримують у значній кількості

5) Перегляд відео. Звернути увагу, люди яких професій доглядають тварин <http://surl.li/naqj>

6) Гра – переплутанка «Професії»

Як же називаються професії людей, які працюють біля тварин?

- Пташник – людина, яка пасе худобу на пасовищах.
- Доярка – людина, яка доглядає за бджолами.
- Телятник – людина, яка дресує собак.

- Бджоляр – людина, яка збирає молоко.
- Пастух – людина, яка працює на птахофермах.
- Кінолог – людина, яка вирощує дитинчат корів.
- Ветеринар – людина, яка лікує тварин.

– Як одним словом можна назвати людей, які вирощують свійських тварин? (Тваринники)

7) Дослідження «Скільки коштує для господаря утримання тварини» <http://surl.li/nchw>

Підрахувати (приблизно) скільки господар витрачає фінансів у день на утримання корови, кози, собаки, хом'яка за поданими даними.

8) Як розумієте вислів?

Ми відповідаємо за тих, кого приручили. Міркування дітей.

9) Правила безпечної поведінки зі свійськими тваринами

Колективне складання правил.

10) Результати дослідження

«Свійські тварини нашого класу» (Інформація у вигляді діаграми)

11) Крісло автора «Мій улюбленець»

Розповіді дітей про своїх четвероногих друзів

VI. Підсумок уроку

Ігра «ТАК – НІ» з Лего (червоний колір – ні, зелений – так)

Тварини, які самі піклуються про дитинчат – свійські?

Миша – дика тварина?

Ветеринар – це людина, яка вирощує тварин?

Свійські тварини приносять користь людям?

Дикі тварини походять від свійських?

Бджільництво – це вирощування свійських птахів?

Дикі тварини самі будують собі житло?

Молоко дає лише корова?

Тварини потребують нашої любові і захисту?

Кожанова Л. О.

КАЛЕЙДОСКОП ЗИМОВИХ ІГОР

(конспект заняття з розвитку мовлення з використанням прийомів мнемотехніки для дітей старшого дошкільного віку)

Мета: Систематизувати знання дітей про характерні зміни в природі та житті людини взимку, спираючись на мнемодоріжки. Продовжувати вчити дітей відгадувати та складати загадки про диких тварин з використанням мнемотаблиць. Закріпити вміння дітей знаходити відмінності на малюнку. Продовжувати вправляти дітей в умінні складати речення з заданим словом, виділяти перший та останній звук в слові,

ділити слова на склади. Розвивати навички спілкування, зв'язне мовлення, фонематичний слух, увагу, пам'ять, логічне мислення. Виховувати позитивне ставлення до комунікативно-пізнавальної діяльності.

Матеріал: квітка, мнемодоріжки «З чим приходять до нас зима», мнемотаблиці із загадками, геометричні фігури для складання загадки про зайчика на кожну дитину, резинові корегуючі м'ячики на кожну дитину, дві картини до гри «Знайди відмінності», шишки.

Хід заняття:

– Вихователь запрошує дітей у коло і пропонує привітатися з гостями.

Сонечко встало,

Іде новий день.

Любі гості

Усім: «Добрий день!»

Гра «Квітка бажань»

– Діти, у мене є квітка бажань. Подаруємо свої побажання нашим гостям.

Передаємо квітку по колу, називаємо ім'я та своє побажання.

А зараз я запрошую вас присісти в коло на килимок. Послухайте уважно звукову загадку та скажіть, що ви почули (скрип снігу, завірюха).

Скажіть, будь-ласка, коли це буває (взимку).

Бесіда «Що буває взимку» (з використанням мнемодоріжок).

Ось ці зимові картинки допоможуть нам розповісти, з чим приходять до нас зима.

А що вам подобається робити взимку? (відповіді дітей)

Я пропоную вам пограти зі мною теж в різні зимові ігри.

Гра «Теплі – холодні слова» (Діти називають слово за картинкою, його перший і останній звук, ділять на склади, придумують речення)

Ось теремок. Він непростий, а чарівний. У ньому заховались теплі та холодні слова. Щоб теремок відкрити, треба пальці розігріти.

Пальчикова гімнастика

З неба падають сніжинки

На дерева, на будинки

На майдани, на садки

На ялинки, на дубки

Теплі слова помістіть в дерев'яну хатинку, а холодні – у крижану.

Гра «Відгадай» (діти відгадують загадки за допомогою мнемоквадратів)

– Відгадайте будь-ласка, мої загадки.

1. Сама маленька, шубка руденька.

З гілки на гілку стрибає, шишки, горішки збирає. (Білка)

2. Влітку медом ласував,

Досхочу малини мав.
А як впав глибокий сніг,
Позіхнув і спати ліг.
Бачив чи не бачив сни,
А проспав аж до весни. (Ведмідь).

– Я пропоную вам придумати та викласти загадку про зайчика.
(Діти за картинкою описують зайчика, а потім викладають за столами з геометричних фігур в мнемоквадраті загадку)

Живе у лісі. Має довгі вуха і короткий хвіст.

Влітку сірий, взимку білий.

Полюбляє їсти моркву. (Зайчик)

– Відгадайте ще одну загадку.

Мороз, ніс щипає трішки

Взимку діти грають в ... (сніжки)

– А на що схожі сніжки? (на кулю, м'ячик) Пограємо з ними.

Фізхвилинка з м'ячиками (з мішка кожна дитина дістає собі корегуючий м'ячик)

Раз, два, три, чотири

Діточки сніжки ліпили.

Він кругленький, він м'якенький,

Але зовсім не смачненький.

Раз підкинули сніжок, два кидок і ще разок

Ми сніжок спіймаємо, ніжками зламаємо.

Гра «Знайди відмінності»

Подивіться, які гарні дві картини намалював художник. Треба знайти в них відмінності. Хто знайде бере шишку, а потім ми їх порахуємо і дізнаємося скільки відмінностей.

– Ви всі розумнички. Я вам бажаю гарного зимового настрою.
Молодці.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

- Агамір'ян Наталя Миколаївна** – учитель початкових класів вищої кваліфікаційної категорії Слов'янської загальноосвітньої школи І–ІІІ ступенів № 16 Слов'янської міської ради Донецької області.
- Барабаш Любов Миколаївна** – учитель біології та хімії вищої кваліфікаційної категорії, вчитель-методист Шандриголівської загальноосвітньої школи І–ІІІ ступенів Лиманської міської ради Донецької області.
- Барабаш Микола Григорович** – учитель трудового навчання, кваліфікаційна категорія «спеціаліст», Шандриголівської загальноосвітньої школи І–ІІІ ступенів Лиманської міської ради Донецької області.
- Басова Наталія Георгіївна** – учитель початкових класів вищої кваліфікаційної категорії, старший учитель, Слов'янської загальноосвітньої школи І–ІІ ступенів № 20 Слов'янської міської ради Донецької області.
- Безкровна Наталя Василівна** – учитель початкових класів першої кваліфікаційної категорії, старший учитель, філії ЗШ І–ІІІ ступенів № 17 – навчально-виховний комплексу «Загальноосвітня школа І–ІІ ступенів – дитячий садок № 10» Дружківської міської ради Донецької області.
- Білик Надія Олександрівна** – учитель фізики, вищої кваліфікаційної категорії, учитель-методист, заступник директора з навчально-виховної роботи Дружківської гімназії «Інтелект» Дружківської міської ради Донецької області.
- Бондаренко Галина Іванівна** – кандидат педагогічних наук, доцент, консультант комунальної установи «Міський центр професійного розвитку педагогічних працівників» Дружківської міської ради Донецької області.
- Бороденко Тамара Василівна** – викладач української мови і літератури та світової літератури першої кваліфікаційної категорії Дружківського професійного ліцею № 36 Донецької області.
- Борсук Наталія Володимирівна** – учитель початкових класів вищої кваліфікаційної категорії загальноосвітньої школи І–ІІІ ступенів № 6 Дружківської міської ради Донецької області.
- Василенко Наталя Сергіївна** – учитель історії та правознавства кваліфікаційної категорії «спеціаліст» Дружківської гімназії «Інтелект» Дружківської міської ради Донецької області.

Василина-Тимофєєва Вікторія Валентинівна – учитель трудового навчання, вищої кваліфікаційної категорії, старший учитель, заступник директора з навчально-методичної роботи Слов'янської загальноосвітньої школи І–ІІІ ступенів № 5 Слов'янської міської ради Донецької області.

Волжина Анна Олексіївна – вихователь (кваліфікаційна категорія «спеціаліст») Олексієво-Дружківської спеціальної школи № 13 Донецької обласної ради.

Гавілей Олена Олександрівна – учитель української мови та літератури, зарубіжної літератури першої кваліфікаційної категорії Олексієво-Дружківської спеціальної школи № 13 Донецької обласної ради.

Голубенко Юлія Петрівна – учитель початкових класів першої кваліфікаційної категорії загальноосвітньої школи І–ІІІ ступенів № 1 Дружківської міської ради Донецької області.

Гринько Ірина Миколаївна – учитель фізики вищої кваліфікаційної категорії, учитель-методист, Шандриголівської загальноосвітньої школи І–ІІІ ступенів Лиманської міської ради Донецької області.

Дмитренко Марія Олексіївна – учениця 6 класу Слов'янської загальноосвітньої школи І–ІІ ступенів № 20 Слов'янської міської ради Донецької області.

Єремєєва Марина Володимирівна – вихователь першої кваліфікаційної категорії Олексієво-Дружківської спеціальної школи № 13 Донецької обласної ради.

Єрмощенкова Вікторія Едуардівна – вихователь 11 класу другої кваліфікаційної категорії Олексієво-Дружківської спеціальної школи № 13 Донецької обласної ради.

Єрмоменко Ліліана Іванівна – викладач природничо-наукової підготовки вищої категорії Дружківського житлово-комунального коледжу Дон НАБА.

Житнік Юлія Вікторівна – учитель української мови та літератури першої кваліфікаційної категорії Олексієво-Дружківської спеціальної школи № 13 Донецької обласної ради.

Заяц Вікторія Миколаївна – вихователь першої кваліфікаційної категорії Олексієво-Дружківської спеціальної школи № 13 Донецької обласної ради.

Захарова Вікторія Леонідівна – учитель початкових класів другої кваліфікаційної категорії загальноосвітньої школи І–ІІІ ступенів № 1 Дружківської міської ради Донецької області.

Зеленська Аліна Владиславівна – вихователь Олексієво-Дружківської спеціальної школи № 13 Донецької обласної ради.

Івкова Оксана Сергіївна – керівник гуртка Центра позашкільної роботи відділу освіти Краматорської міської ради Донецької області.

Капустіна Валентина Вікторівна – вихователь-методист ДНЗ № 34 «Дельфін» Дружківської міської ради Донецької області.

Кладієва Ганна Анатоліївна – психолог комунальної установи «Міський центр професійного розвитку педагогічних працівників» Дружківської міської ради, першої кваліфікаційної категорії, дійсний член Української спілки психотерапевтів (психологічний стаж 15 років).

Клець Ольга Олексіївна – учитель російської мови та літератури, української мови та літератури, зарубіжної літератури Краматорського навчально-виховного комплексу «Загальноосвітня школа I – III ступенів № 6 – дошкільний навчальний заклад» Краматорської міської ради (учитель вищої кваліфікаційної категорії, старший учитель); кандидат філологічних наук.

Клименко Олександра Віталіївна – учитель англійської мови, кваліфікаційна категорія «спеціаліст», Слов'янської загальноосвітньої школи I–III ступенів № 5 Слов'янської міської ради Донецької області.

Коваленко Наталія Іванівна – учитель початкових класів, учитель-методист, Слов'янської загальноосвітньої школи I–III ступенів № 16 Слов'янської міської ради Донецької області.

Кожанова Людмила Олександрівна – вихователь першої кваліфікаційної категорії ДНЗ № 34 «Дельфін» Дружківської міської ради Донецької області.

Куплевацька Світлана Олександрівна – учитель початкових класів першої кваліфікаційної категорії загальноосвітньої школи I–III ступенів № 6 Дружківської міської ради Донецької області.

Магула Наталія Вікторівна – учитель української мови і літератури вищої кваліфікаційної категорії, старший учитель, Слов'янської загальноосвітньої школи I–II ступенів № 20 Слов'янської міської ради Донецької області.

Пономаренко Галина Анатоліївна – учитель англійської мови вищої кваліфікаційної категорії, старший учитель, Шандриголівської загальноосвітньої школи I–III ступенів Лиманської міської ради Донецької області.

Соколова Олена Миколаївна – учитель української мови та літератури, російської мови та літератури, зарубіжної літератури Краматорської загальноосвітньої школи I – III ступенів № 2 (учитель вищої кваліфікаційної категорії, учитель-методист).

Харченко Ірина Валеріївна – вихователь першої кваліфікаційної категорії Олексієво-Дружківської спеціальної школи № 13 Донецької обласної ради.

Чистіков Олександр Іванович – учитель фізики та хімії першої кваліфікаційної категорії у побуті Краматорської спеціальної школи № 33.

Шипілова Ганна Володимирівна – учитель мистецтва, основ здоров'я Краматорського навчально-виховного комплексу «Загальноосвітня школа I – III ступенів № 6 – дошкільний навчальний заклад» Краматорської міської ради (спеціаліст I категорії, старший учитель).

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ СУЧАСНОЇ НАУКИ ТА ОСВІТИ

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції
викладачів і студентів Донбаського державного педагогічного
університету, учителів та учнів загальноосвітніх закладів

Випуск 13

*Частина 1. Круглий стіл
«Нова українська школа: теорія і практика (обмін досвідом)»
(м. Слов'янськ, 02–05 квітня 2021 р.)*

Відповідальний редактор А. А. Рубан, кандидат філологічних наук,
доцент

Статті друкуються в авторській редакції.

Матеріали надано авторами публікацій в електронному вигляді.
Відповідальність за допущені помилки та неточності несуть автори
публікацій.

Підписано до друку 18.03.2021 р.
Формат 60x84 1/16. Ум. др. арк. 8,75.
Тираж 100 прим. Зам. № 1779/1.

Видавництво Б. І. Маторіна
84116, м. Слов'янськ, вул. Г. Батюка, 19.
Тел./факс +38 06262 3-20-99. E-mail: matorinb@ukr.net

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготівників і
розповсюджувачів видавничої продукції ДК №3141, видане Державним комітетом телебачення та
радіомовлення України від 24.03.2008 р.
